

**Secțiunea 1:
Titlul proiectului de act normativ**

**Hotărâre a Guvernului
pentru aprobarea atestării unor localități ca stațiuni turistice de interes național,
respectiv local, și pentru modificarea anexei nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr.
852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiilor turistice**

**Secțiunea a 2-a:
Motivul emiterii actului normativ**

2.1 Sursa proiectului de act normativ

Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiilor turistice este o inițiativă a Ministerului Antreprenoriatului și Turismului privind aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiilor turistice, localitățile sau părțile din localități care dispun de resurse naturale și antropice și care îndeplinesc criteriile legale de atestare pot fi atestate ca stațiuni turistice de interes național și local.

Obiectivele pe care își propune să le atingă dezvoltarea unei zone turistice, pe baza asocierii formată din mai multe localități limitrofe, în vedere atestării ca stațiune turistică de interes local/național sunt: dezvoltarea socio-economică echilibrată a zonei; gestionarea responsabilă a resurselor umane; dezvoltarea localităților rurale, prin crearea de infrastructuri și echipamente în localitățile subdezvoltate și periferice; susținerea regiunilor în declin, datorită restructurării industriale, echipamentelor monostructurale etc; susținerea localităților cu structuri insuficient de solide, datorită condițiilor istorice; promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socioeconomice echilibrate și de îmbunătățire a competitivității; promovarea încurajării dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor dintre localități; promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate; facilitarea accesului la informație și cunoaștere; reducerea degradării mediului; valorificarea și protecția resurselor antropice și a potențialului natural; valorificarea potențialului cultural ca factor de dezvoltare; dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității; promovarea unui turism de calitate și durabil; limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

2.2 Descrierea situației actuale

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiilor turistice, localitățile sau părțile din localități care dispun de resurse naturale și antropice și care îndeplinesc criteriile legale de atestare pot fi atestate ca stațiuni turistice de interes național și local. Potrivit prevederilor art.10 din Ordonanța Guvernului nr.58/1998 privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România atestarea stațiilor turistice se realizează de către Ministerul Antreprenoriatului și Turismului, ca urmare a demersurilor autorităților administrației publice locale iar aprobarea atestării se face de către Guvern prin hotărâre.

Având în vedere solicitările și documentațiile depuse de autoritățile administrației publice locale, Ministerul Antreprenoriatului și Turismului a procedat la verificarea îndeplinirii criteriilor legale, efectuând inclusiv vizite la fața locului și a constatat următoarele:

Vișeu de Sus, județul Maramureș

Orașul Vișeu de Sus este situat în partea de nord-est a județului Maramureș, într-un areal depresionar intramontan (Depresiunea Maramureșului), la poalele Munților Maramureș și la altitudini ce variază între 450 m, în vatra orașului, până la 1.950 m în Vf. Torioaga. Cea mai mare parte din teritoriul administrativ al orașului aparține zonei montane și este acoperit în cea mai mare parte de vegetație forestieră (81,6%), fapt care a influențat pozitiv viața locuitorilor, a determinat profilul economic al zonei și dezvoltarea turismului. Localitatea este traversată de la est la vest de cursul pârâului Vaser, pârâu care și-a pus amprenta asupra evoluției economice și implicit turistice a zonei (Valea Vaserului devenind în timp un "brand" al orașului) și de râul Vișeu, care confluează cu Vaserul în partea de sud-vest a orașului.

Granița estică a teritoriului administrativ este și granița de stat cu Ucraina, spre sud are ca vecini Orașul Borșa și comunele Moisei și Săcel, spre vest comunele Săliștea de Sus, Vișeu de Jos și Ruscova, iar spre nord Poienile de sub Munte. Legătura cu Bucovina și Moldova se face prin Pasul Prislop, cu Transilvania prin Pasul Șetref, iar cu reședința de județ, Baia Mare, prin Pasul Gutâi sau Căvnic.

Din punct de vedere istoric, localitatea este atestată documentar din anul 1365, într-o diplomă emisă la cancelaria regelui Ludovic I de Anjou, în care sunt amintite „două Vișeie”. În secolul XVIII, aici au fost colonizați muncitori forestieri din Slovacia - „zipțeri”, care și-au pus amprenta asupra culturii locale, alături de influențele aduse de ocupația austro-ungară. Datorită calității aerului și prezenței apelor minerale cu efecte curative, localitatea era deja cunoscută la sfârșitul secolului XIX ca stațiune balneară, dezvoltarea turistică a acesteia fiind favorizată și de amenajarea căii ferate ce lega Vișeu de Sus de Budapesta, prin trenuri accelerate sau personale.

Accesul în localitatea Vișeu de Sus se realizează pe cale feroviară și rutieră (utilizând DN 18). Feroviar, accesul se face prin stația de cale ferată Vișeu de Sus, situată pe linia secundară Beclean pe Someș - Salva - Vișeu de Jos - Sighetu Marmației, ramificație a magistralei feroviare 400 (Brașov - Ciceu - Beclean pe Someș - Jibou - Satu Mare). De la această stație și până în orașul Vișeu de Sus se continuă drumul pe cale rutieră, DN18. Aerian: cel mai apropiat aeroport care poate deservi orașul Vișeu de Sus este Aeroportul Internațional Maramureș (de la Tăuții Măgherauș), situat la o distanță de 115 de km. Pe lângă acesta, mai există și alte aeroporturi în apropiere, cu funcționare permanentă, situate în: Cluj Napoca, la 184 km sau la Satu Mare, la 175 km. Distanța între municipiul Baia Mare, reședință a județului Maramureș, este de 125 km, utilizând DN 18.

Orașul Vișeu de Sus a fost atestat, prin Hotărârea Guvernului nr.1204/2009 publicată în Monitorul Oficial nr. 688 din 13 octombrie 2009, ca „stațiune turistică de interes local”. Acesta face parte dintr-o zonă turistică cu valoare consacrată la nivel național, care se remarcă printr-un mediu natural variat, deosebit de atractiv și o zestre culturală arhaică, cu vechime milenară. Aceste atribute au făcut ca zona să fie permanent în atenția turiștilor, atât români cât și străini.

Cadrul natural atractiv este creat de formele de relief (masive montane înalte, în general împădurite, cu puncte de belvedere, cu versanți abrupti, stâncării, defilee, relief glaciar, gol alpin), de o vegetație bogată și variată în care se remarcă întinse și seculare păduri de conifere sau în amestec, plante cu flori ce colorează multicolor pajiștile alpine și subalpine în sezonul cald și de rețeaua hidrografică cu trasee pitorești.

Dintre obiectivele turistice naturale amintim:

Valea Vaserului - obiectivul cu cea mai mare atractivitate din zonă, este însoțită de o linie de cale ferată îngustă, dată în folosință în anul 1933, pe care circulă și astăzi un tren tras de o locomotivă cu abur sau diesel, cunoscut sub numele de mocăniță. Lungimea căii ferate înguste este de 46 km și are în principal destinație de cale ferată industrială, pentru transportul lemnului. Folosită de aproape 30 de ani și în scop turistic, mocănița reprezintă cartea de vizită a localității, o structură de agrement care oferă turiștilor o experiență unică, spectaculoasă, o excursie într-o zonă curată și sălbatică.

Parcul Natural Munții Maramureșului - este o arie protejată cu o suprafață de 148.850 ha (include și Valea Vaserului), care conservă între limitele sale elemente sau fenomene naturale cu valoare științifică. Datorită suprafeței generoase, a fost declarat cel mai mare parc natural din România.

Relieful montan al parcului este foarte variat, iar în funcție de modul de formare și de era geologică în care s-a format regăsim aici relief glaciatic, periglaciatic, vulcanic, structural precum și zone cu relief dezvoltat în roci cristaline și calcare. Datorită diversității și importanței formelor de relief, în parc există patru arii protejate: Stâncăriile Sălhoi-Zâmbroslavile (5 ha), Cornu Nedeei - Ciungii Bălăsânii (800 ha), Farcău-Vinderel-Mihailecu (100 ha) și Poiana cu narcise Tomnatec-Sehleanu (100 ha). Pe lângă acestea, în zonă se găsesc peste 30 de peșteri de dimensiuni reduse precum și câteva cascade.

Flora este reprezentativă Carpaților Orientali și include un număr mare de plante endemice, precum și multe specii rare sau protejate prin lege (arnica, bulbucul de munte, floarea de colț, papucul doamnei, campanula, roua cerului). Fauna este foarte bogată, cu un număr mare de elemente rare, protejate și endemice (ursul carpatin, râsul, nurca, lupul, marmota, mistrețul, vidra, cocoșul de munte, cocoșul de mesteacăn, codobatura, acvila de munte, uliul, mierla, corbul, ierunca). Râurile și lacurile din Parcul Munții Maramureșului adapostesc specii foarte rare în țară sau endemice zonei: loștrița, păstrăvul, scobarul, lipanul, cleanul dungat.

Munții Maramureșului - ocupă întregul spațiu dintre râul Vișeu și granița cu Ucraina, fiind alcătuiți dintr-o singură culme principală înaltă, orientată NV-SE, cu versanți mai abrupti către nord. Culmile sunt în general domoale, cu înălțimi de 1.500 - 1.600 m, uneori cu aspect de platou, doar câteva vârfuri trecând cu puțin de 1.900 m (Toroioaga - 1.930 m, Farcău - 1.956 m, Pop Ivan - 1.937 m, Mihailec - 1.918 m).

Alte elemente ale reliefului montan, cu valoare turistică, întâlnite în zonă, sunt: abrupturile (Stâna Sasului, Piatra Scrisă, care mărginesc culoarele văilor Novăț, Novicior etc.), punctele de belvedere (Pop Ivan, Farcău, Toroioaga, Piciorul Caprei etc.), cascadele combinate cu importante sectoare de chei și defilee pe Valea Vaserului și afluenții acestuia, formele de relief glaciare - căldări, circuri glaciare, cueste, grohotișuri de pantă.

Elemente climatice - favorabile practicării drumeției montane pe cele 16 trasee turistice montane omologate, precum și a altor forme de turism practicabile în toate anotimpurile, care au o influență benefică asupra organismului uman prin bioclimat și aeroionizare.

Izvoare de ape minerale cu proprietăți curative - au fost cunoscute și valorificate cu circa un secol în urmă; în prezent, o parte din acestea sunt în conservare, dar pot constitui un real potențial de dezvoltare a funcțiunii balneare în stațiune.

Fondul cinegetic și piscicol - vânătoarea sportivă este o activitate tradițională în Munții Maramureșului, susținută fiind de suprafața mare a fondurilor de vânătoare (125.000 ha), de densitatea și diversitatea animalelor sălbatice, de varietatea și valoarea speciilor, dovedite prin medaliile de aur obținute la diferite concursuri internaționale. Fondurile de vânătoare Făina și Valea Babii sunt populate cu cerbi carpatini, urși, lupi, mistreți, cocoși de munte ș.a.

Resurse turistice antropice:

Alături de frumusețile naturale, stațiunea turistică de interes local Vișeu de Sus, se remarcă și prin valori culturale-istorice și etnografice, cu valențe turistice deosebite. Pe teritoriul administrativ al localității sunt consemnate pe Lista Monumentelor Istorice (Ordinul nr. 2828/2015) două monumente de categorie A și 34 de monumente de categoria B. Obiectivele respective constituie puncte de atracție pentru turiștii care sosesc în localitate: Biserica romano-catolică „Ioan și Ana” (cod MM-II-m-A-04799) - 1812; Biserica „Bunavestire” (cod MM-II-m-A-04801) - 1842; Călea ferată forestieră îngustă (cod MM-II-a-B-21017)-1933 - situată de-a lungul Văii Vaserului; Clădirea de călători Gara Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-21017.01)-1933; Atelierul Mecanic Gara Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-21017.02)-1933; Depoul de locomotive Gara Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-21017.03)-1933; Casa elefant - Gara Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-21017.04)-1933 - ultima casă evreiască tradițională din lemn, care prezintă secvențe din viața evreilor din oraș; Depoul Vechi - Gara Vișeu de Sus

(cod MM-II-m-B-21017.05)-1933; Linia ferată forestieră îngustă Vișeu de Sus Comanu (cod MM-II-m-B-21017.06)-1933; Clădirea Haltei Ihoasa-Delta Novăț (cod MM-II-m-B-21017.07)-1933; Racord Novăț-Betigi (cod MM-II-m-B-21017.08)-1933; Podul de beton Novăț 25 ml (cod MM-II-m-B-21017.09)-1933; Podul de beton/metal Roșu-22 ml (cod MM-II-m-B-21017.10)-1933; Clădirea Haltei Cozei (cod MM-II-m-B-21017.11)-1933; Podul de fier beton/metalic 23 ml (cod MM-II-m-B-21017.12)-1933; Podul de beton Novicilor - 23 ml (cod MM-II-m-B-21017.13)-1933; Clădirea Haltei Bardău (cod MM-II-m-B-21017.14)-1933; Dormitor personal - Halta Bardău (cod MM-II-m-B-21017.15)-1933; Tunel săpat în piatră-31ml (cod MM-II-m-B-21017.16)-1933; Tunel săpat în piatră-31ml (cod MM-II-m-B-21017.17)-1933; Podul de beton/metalic între tuneluri-25ml (cod MM-II-m-B-21017.18)-1933; Tunel săpat în piatră-30ml (cod MM-II-m-B-21017.19)-1933; Clădirea Haltei Șuligu (cod MM-II-m-B-21017.20)-1933; Clădirea Haltei Făina (cod MM-II-m-B-21017.21)-1933; Dormitor personal - Halta Făina (cod MM-II-m-B-21017.22)-1933; Clădirea Haltei Lostun (cod MM-II-m-B-21017.23)-1933; Clădirea Haltei Miraj (cod MM-II-m-B-21017.24)-1933; Racordul Gura Ștevioara (cod MM-II-m-B-21017.25)-1933; Podul de beton/metalic Gura Ștevioara-20ml (cod MM-II-m-B-21017.26)-1933; Clădirea Haltei Valea Babei (cod MM-II-m-B-21017.27)-1933; Casa Pop Simion, azi Primăria orașului Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-04797) - înc. Sec. XX; Fosta Administrație a moșiilor lui Pop Simion, azi Primăria orașului Vișeu de Sus (cod MM-II-m-B-04798) - înc. Sec.XX; Fostul Spital Public „Irina”, azi atelier meșteșugăresc (cod MM-II-m-B-04800)- sf. Sec. XIX; Casa parohială a bisericii „Bunavestire” (cod MM-II-m-B-04802)-1847; Cimitir Evreiesc (cod MM-II-m-B-04796) - sec. XVIII - reprezintă o mărturie a comunității importante de evrei din zonă, fiind impresionant prin istoria relatată și vechimea monumentelor funerare; Fostul gimnaziu, azi Școala generală nr.1 (cod MM-II-m-B-04803) - Sec.XIX.

Pe lângă acestea, mai amintim și alte obiective cultural-turistice interesante, care pot fi valorificate în cadrul unor programe turistice: biserici vechi din lemn și piatră, Centrul pentru meșteșuguri, Casa din lemn a lui Ilie Lazăr - datează din anul 1826, Muzeul de istorie și etnografie (exponatele reprezintă cultura comunităților locale: română, germană, evreiască și maghiară care au trăit pe Valea Vișeuului și arhitectura tradițională locală, întâlnită încă la casele vechi ale localnicilor).

Instalații de tehnică populară - alături de vestigii arheologice și de arhitectură populară străveche sau medievală, putem admira diverse instalații țărănești acționate de forța apei: mori, piue, vâltori, joagăre etc., sau unele meșteșuguri tradiționale: cojocăritul, olăritul, cioplitul în lemn, țesutul de covoare și cergi, iconografia în lemn și sticlă, pictura murală, ș.a.

Portul popular din zonă este și astăzi la loc de cinste fiind purtat cu mândrie și grație atât în zilele de lucru cât și în cele de sărbătoare. Costumul popular din zonă reprezintă o expresie artistică superioară a fondului etnografic și la fel ca alte forme ale artei populare se caracterizează prin elemente de mare vechime și valoare artistică.

În localitatea Vișeu de Sus se pot practica mai multe forme de turism cum ar fi: turismul cultural, turismul rural și agroturismul, turismul ecumenic, turismul științific, ecoturismul, turismul în natură, turismul de aventură, turismul de vânătoare și pescuit sportiv, drumeții montane etc.

Datorită factorilor naturali de cură (aer, ape minerale, bioclimat etc.), localitatea s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, existând 869 locuri de cazare, în unități clasificate de la 1 la 5 stele/margarete, dintre care 706 locuri clasificate la categoriile 3,4 și 5 stele/margarete și 163 locuri la categoriile 1 și 2 stele/margarete.

În prezent stațiunea turistică de interes local mai dispune de: un parc orașenesc cu o suprafață de 1,3 ha (cu alei, bănci și locuri de joacă pentru copii, precum și vegetație decorativă bogată), stadion, terenuri de sport (handbal, volei, baschet etc), cluburi pentru tineret, bibliotecă orașenească, casă de cultură (capacitate - 450 locuri), Muzeu de Istorie și Etnografie, săli de sport și fitness și multe alte spații amenajate pentru relaxare, la care se adaugă spațiile special amenajate din incinta structurilor de primire turistice: piscine interioare și exterioare cu apă dulce și sărată, săli de fitness, saline etc.

Promovarea localității se realizează prin intermediul Centrului Național de Informare și

Promovare Turistică Vișeu de Sus, care oferă turiștilor materiale de promovare (filme de prezentare a localității, hărți, cărți, pliante și broșuri de promovare) și informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, prin intermediul site-ului primăriei precum și a rețelelor de socializare.

Puncte tari ale zonei constituie și existența evenimentelor culturale și de tradiție, ca parte integrantă a modului de viață al locuitorilor Vișeuului, organizate anual. Obiceiurile tradiționale continuă să-și păstreze formele străvechi și includ principalele momente din viața omului și zilele însemnate de peste an, fiind larg reprezentate în datinile și obiceiurile locale. Dintre evenimentele culturale cu tradiție amintim: Festivalul Național de Satiră și Umor - Zâmbete în Prier (aprilie), Festivalul Național de Literatură și Folclor (mai), Sărbătoarea orașului- Zilele Vișeuului (manifestare anuală, 29 iunie), Tabăra Internațională de Pictură (iulie), Zilele Țițterilor (august), Festivalul Național de colinde și obiceiuri de iarnă (decembrie), Noaptea Viflaiemurilor (Seara de Crăciun).

Documentația transmisă de Consiliul Local al Orașului Vișeu de Sus este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice cu completările ulterioare și a fost aprobată prin hotărârea Consiliului Local al Orașului Vișeu de Sus, Județul Maramureș, nr. 90 din 27 iunie 2019.

Stațiunea turistică de interes local Vișeu de Sus îndeplinește criteriile minime obligatorii privind atestarea stațiunilor turistice de interes național și întrunește un punctaj de 255 de puncte la criteriile suplimentare, față de minimul de 135 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes național.

Orașul Pecica, județul Arad

Pecica este un oraș în județul Arad, format din localitatea componentă Pecica (reședința) și din satele Bodrogu Vechi, Sederhat și Turnu. Se află în vestul județului, pe dreapta văii râului Mureș, la 30 km Est de granița cu Ungaria și la 20 km de municipiul Arad.

Orașul Pecica este situat în Câmpia Aradului, având o poziție geografică avantajoasă, prin prisma faptului că este poziționat pe drumul național DN 7 (E68) Nădlac - Arad - Deva - Deva - București, având demarcație de frontieră națională cu Ungaria de aproximativ 24 de km spre nord și se învecinează cu teritoriile administrative ale comunelor: Peregu Mare - spre vest; Felnac și Secusigiu - spre sud; Arad și Iratoșu - spre est.

Prin această poziție geografică, orașul Pecica are un punct forte având în vedere că:

- Județul Arad reprezintă principala poartă de intrare în România dinspre Europa de Vest, constituind cel mai important nod rutier și feroviar din vestul țării;

- Județul Arad este situat la intersecția a două drumuri de importanță europeană, E671 și E68, fiind parte a coridorului IV de transport paneuropean, care leagă Europa de Vest de Europa de Sud-Est și Centrală;

- Intersecția de drumuri europene constituie un avantaj din punctul de vedere al distanțelor relativ scurte până la trei dintre capitalele europene: Budapesta, Viena și Belgrad, fapt ce a condus la dezvoltarea turismului de tranzit și de afaceri.

Pecica este un oraș cu aproximativ 13000 de locuitori, situat în în vestul Câmpiei Aradului. Poziția sa și bogăția descoperirilor arheologice din această zonă deschide perspective multiple din punct de vedere turistic.

Istoria așezărilor Pecica, Bodrogu Vechi, Sederhat și Turnu este strâns legată de evenimentele ce au marcat prin amploare întreaga zonă a Câmpiei Aradului.

Situat în spațiul de câmpie cunoscută sub numele de Câmpia de Vest, așezarea a prins viață în lunca Mureșului, primele dovezi ale existenței umane pe aceste meleaguri datând din epoca neolitică.

Cercetările arheologice efectuate aici au dus la descoperirea mai multor straturi de cultură, începând cu neoliticul și terminând cu epoca feudală, de când se păstrează un cimitir (secolul al XII-lea). În această zonă, după părerea unor cercetători, a fost centrul fortificat dac, denumit Ziridava. Descoperirile făcute în arealul cetății dacice Ziridava au demonstrat o veche locuire a acestor ținuturi, grupuri de populații venite la sudul

Peninsulei Balcanice au ocupat Banatul și o mare parte a Transilvaniei și au creat cultura VINCA.

În zona Arad-Tmișoara este cunoscută prezența apelor geotermale. Probele de apă prezintă conductibilități caracteristice apelor mineralizate. Valorile mari ale conductibilității sunt date, în mare parte, de prezența clorurii de sodiu, a bicarbonatului și carbonatului de sodiu, de calciu și magneziu. În probele de apă se află mari cantități de bicarbonat de sodiu. Apele prezintă un Ph de 8.28 și o temperatură de 47 grade Celsius, apa recoltată la sonda 1547 din Pecica este o apă alcalină, bicarbonată cu salinitate moderată.

Indicații terapeutice: afecțiuni ale aparatului locomotor, reumatisme, boli neurologice, afecțiuni ginecologice.

În localitatea Pecica și în apropiere există o serie de obiective turistice și monumente istorice atrag anual sute de turiști:

Parcul Natural Lunca Mureșului - este un ecosistem tipic de zonă umedă cu ape curgătoare și stătătoare, cu paduri aluviale, galeri de sălcii și plop, precum și zăvoaie și șleauri de câmpie, important loc de cuibărire și pasaj pentru cca. 200 de specii de păsări, multe dintre ele fiind sub un regim strict de protecție pe plan internațional.

Biserica Ortodoxă Română (monument istoric) - în anul 1774 s-a construit biserica ortodoxă din cărămidă, închinată Sfinților Trei Ierarhi, pe locul unde se află și astăzi. Aceasta servea atât credincioșilor români, cât și credincioșilor sârbi și macedo-români (greci);

Biserica Ortodoxă Sârbă - din 1774 până în 1874, credincioșii români, sârbi și greci aveau biserica comună pe locul actualei Biserici Ortodoxe Române. În anul 1874 comunitatea sârbă și-a construit actuala biserică închinată Sfântului Mucenic Gheorghe.

Biserica Romano-catolică, piatra de temelie a fost așezată la 17 iunie 1757, iar sfințirea s-a făcut în 8 decembrie 1758, în cinstea Tuturor Sfinților. Pentru că a devenit neîncăpătoare, la data de 16 iunie 1886 încep lucrările de demolare a vechii, iar o lună mai târziu începe ridicarea noii biserici în cinstea Sfintei Treimi. Biserica a fost proiectată în stil neogotic, picturile reprezentând pe stantul Arhanghel Mihai și Sfânta Fecioară Ocrotitoare datează din anul 1770. Altarul este pictat de Rezsó Gyónayössy. Vitralile impresionante au fost realizate de Walther Gida, la Budapesta, în anul 1915. A fost declarată monument istoric la categoria arhitectură.

Ferma de bivoli și Centrul de Vizitare - Ferma de bivoli - a fost inaugurată în 12 mai 2012 la Pecica, în vecinătatea Parcului Natural „Lunca Mureșului”, în apropiere de centrul orașului. Prin intermediul proiectului s-a propus reintroducerea la Pecica a unei populații de bivoli, care, prin pășunat, să revigoreze flora originală din Parcul Natural Lunca Mureșului și să elimine vegetația neautohtonă. Centrul de Vizitare dispune de ecrane touchscreen, proiectoare 3D, o bicicletă interactivă (care utilizează energia creată prin pedalare pentru derularea pe ecran a înregistrărilor traseelor de biciclete din Lunca Mureșului), un obiect multifuncțional inspirat de forma benzii Moebius, precum și un cuptor autentic, funcțional, construit din cărămidă arsă. Ca o pată de culoare „eco”, unul dintre pereți este acoperit complet cu plante.

Momacul - Fântânile publice sunt o mândrie a comunității prin modul lor de realizare de-a dreptul artistic. Cea mai cunoscută fântână a fost forată în anul 1887 la o înălțime impresionantă de 347 de metri și a costat 6000 de florini. Debitul era de 33 de litri pe minut, iar pe vremea forării notar al localității a fost Momac Florin, de aici a rămas și numele fântânii. În anul 1911 au fost forate două fântâni arteziene, fântâna din centru și cea de pe 401, cu un aspect identic, impunător, înalte de câțiva metri. Apa iese la suprafață în continuu, prin niște guri de bronz sub formă de cap de om. Cea din centru a fost demolată în anul 1986 dar a fost reconstruită în anul 2008, care a devenit în scurt timp una dintre atracțiile zonei centrale, spațiul din jurul acesteia fiind reamenajat cu bănci și arbuști ornamentali, devenind o zonă de relaxare.

Muzeul Satului - Asociația Pro Pir Kult din Turnu a luat ființă cu scopul de a păstra și da mai departe tradițiile locale din cel mai mare sat aparținător orașului Pecica. De-a lungul ultimilor ani, conducerea asociației a adunat un număr mare de obiecte, iar cea mai bună soluție pentru punerea lor în valoare a fost amenajarea unui adevărat muzeu al satului.

Datorită numărului foarte mare de obiecte adunate, camerele au putut fi amenajate exact ca în vechile case țărănești: cu camera „frumoasă”, ca de locuit, bucătăria, curtea, anexele etc.

Brutării - Pita de Pecica, pâinea pe vatră făcută din ingrediente naturale și fără conservanți, din făina de bună calitate obținută pe pământul pecican. A obținut în anul 2017 titlul de produs atestat și este brandul local cu care se mândrește localitatea. Painea a devenit cunoscută în toată țara încă de pe vremea comunismului, când era transportată la București pentru a ajunge pe masa dictatorului Nicolae Ceaușescu.

De asemenea, în localitate se organizează evenimente turistice, culturale cu caracter de repetabilitate precum: tradiționalul Praznic de Pită Nouă, aproximativ 9 000 de persoane, pe durata celor trei zile, Zilele Orașului Pecica, circa 6 000 de persoane, Pomana Porcului este un alt eveniment de mare interes, care atrage persoanele curioase de gastronomia tradițională (circa 1000 de persoane). Orașul Pecica a găzduit, în perioada 6 - 10 octombrie 2021, Campionatul Mondial de Mondioring al Federației Chinologice Internaționale (FCI), eveniment organizat pentru prima dată în România. Acesta a atras concurenți și vizitatori din peste 20 de țări, de pe trei continente.

Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în orașul Pecica în prezent existând 4 de unități cu o capacitate de 110 de locuri de cazare, din care 56 delocuri clasificate la 3 și 4 stele.

Promovarea localității se realizează prin rețelele de socializare (facebook), site-ul primăriei, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al orașului Pecica este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Orașului Pecica, județul Arad, nr.190 din 26.11.2021.

Localitatea Pecica îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 195 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Orașul Marghita - zona turistică, județul Bihor

Municipiul Marghita este situat în partea de nord-est a județului Bihor, în zona de interferență între unitățile de relief Dealurile Crasnei și Câmpia Ierului, la numai 30 km, pe cale rutieră (pe DN 198, DN 19D), de punctul de frontieră Săcuieni (RO) / Letavertes(HU), dintre România și Ungaria, un important punct de acces pentru turiștii străini.

Altitudinea zonei variază între o medie de 140 m, în zona centrală (urban)

și 217,8 m, cea mai mare altitudine, întâlnită în Dealul Viile Mari, o zonă forestieră din partea de sud a localității Marghita. Albia minoră a râului Barcău, ce traversează localitatea Marghita, prin extremitatea de sud - sud-vest, se află la cea mică altitudine, de 126 m.

Localitatea având legături cu importante centre urbane și puncte de frontieră, accesul se face prin intermediul unor drumuri de importanță națională sau europeană.

Distanța față de municipiul Oradea, reședința de județ, este 62 km, față de punctul de frontieră Borș este de 73 km, de punctul de frontieră Valea lui Mihai este de 55 km, de punctul de frontieră Săcuieni este de 29 km. Localitatea Marghita, menționată

documentar din anul 1216, s-a dezvoltat pe malul drept al râului Barcău la nord de confluența acestuia cu pârâul Bistra. Partea de vest - nord-vest, prezentată în Anexa nr. 7 (Hartă PUG Municipiul Marghita, volumul Reglementări), este un teritoriu care dispune de resurse turistice naturale (inclusiv de ape geotermale, resurse naturale cu caracter terapeutic), de structuri de primire turistică cu funcțiuni de tratament, agrement, cazare, alimentare publică și de infrastructură generală și utilități tehnico-edilitare, elemente esențiale pentru susținerea unei activități durabile de turism, fiind o zonă cu concentrare mare a resurselor turistice. În interiorul acestui areal delimitat, activitatea economică de

bază este cea turistică, factorii naturali terapeutici nefiind afectați de surse de poluare. Prin așezarea sa geografică, orașul Marghita se încadrează în climatul specific zonei înalte a Câmpiei de Vest, fiind supus mai ales influențelor oceanice, nord-vestice și într-o măsură mai mică celor continentale. Caracteristicile climatice, fizico-chimice (ionizarea naturală a aerului, concentrația de CO₂, absența poluării) și bioclimatice, determină condiții favorabile practicării activității de turism pe toată perioada anului și pot avea influențe benefice (profilactice și curative) asupra organismului uman.

Diversitatea, volumul și valoarea resurselor turistice de pe teritoriul municipiului și din zona limitrofă favorizează practicarea și dezvoltarea unor variate forme de turism.

În prezent, principalele forme de turism practicate sunt:

-*turismul balnear* - este favorizat de prezența apelor minerale termale, bicarbonatate, clorurate, sodice, hipotone, hipertermale, cu proprietăți terapeutice dovedite prin studii și analize, de existența unei baze de tratament cu cabinete de balneofizioterapie și recuperare fizică medicală, de asistență medicală de specialitate și a două ștranduri (Termal și Parc balnear) cu bazine, alimentate din trei foraje de apă geotermală;

-*turismul de odihnă și recreere* - are la bază un cadrul natural cu valențe peisagistice, un mediu înconjurător nepoluat, existența, în nordul localității, a unui fond forestier extins (Pădurea Mare, Pădurea Cheț) completat de prezența factorului natural terapeutic, apa termominerală;

-*turismul de weekend* - este reprezentat de călătoriile de scurtă durată efectuate în scop de odihnă, recreere și agrement;

-*turismul de vânătoare* este susținut de existența Fondului de vânătoare 10 Pădurea Mare, care include specii de animale și păsări cu valoare cinegetică, precum cerb, căprior, mistreț, iepure, fazan, potârniche, rațe, prepelițe etc.;

-*turismul de pescuit sportiv* - poate fi practicat pe cele trei lacuri piscicole (Dacia, Horvy, Dande), populate cu pește, unde au fost realizate amenajări specifice pescuitului sau pe Râul Barcău;

-*turism activ* - amenajările realizate în Pădurea Mare, adiacent pensiunii Casa Bihoreană - Freedom Park Adventure (cu 57 de exerciții diferite, distribuite pe două nivele, pentru testare fizică și mentală), atrag numeroși turiști, în special de vârstă tânără, din tot județul; accesul în parc se face doar pe bază de programare telefonică prealabilă; numărul biletelor vândute într-un an sunt între 1000 - 2000/an, parcul funcționând doar în sezonul cald;

-*turismul itinerant cu valențe culturale* - municipiul Marghita se află într-o zonă cu un potențial cultural remarcabil (Țara Crișurilor), pe traseele unor circuite turistice care includ monumente cultural-istorice, precum biserici și alte monumente de arhitectură, implicit cele din municipiul Marghita;

-*turismul științific* - se adresează cu precădere specialiștilor din domeniul culturii și arheologiei, fiind favorizat de existența celor două obiective de cult aflate pe lista monumentelor istorice (Biserica reformată - sec. XVI - XVIII și Biserica romano-catolică - 1772) și un sit arheologic, urmele unei vechi așezări umane din perioada sec. II - IV p. Chr.).

Odată cu dezvoltarea și diversificarea infrastructurii specific turistice din localitate, precum amenajarea de trasee de cicloturism, trasee turistice de promenadă, în Pădurea Mare, înființarea unui centru de echitație și implementarea unor investiții pentru diversificarea agrementului (priorități prevăzute și în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbana, 2021 - 2027), se mai pot dezvolta și alte forme de turism precum: *cicloturismul, ecoturismul, turismul de aventură, turismul acvatic, turismul equestru*.

Baza turistică este asigurată de pensiuni turistice, vile turistice și camera/apartamente de închiriat în scop turistic, care însumează 218 de locuri de cazare, din care 182 sunt clasificate la 3 stele și 4 margarete.

Annual, în municipiul Marghita se organizează mai multe evenimente cu caracter repetitiv, cele mai importante fiind următoarele:

Evenimentele cultural-educative ce au fost organizate până în anul 2020, cu perioada de

desfășurare și numărul edițiilor care au avut loc, sunt următoarele:

-Zilele orașului - se ține din anul 1996, în luna septembrie (ediția a XX-a);

-„Festivalul berii” - a avut loc anual, în luna iunie (ediția a VI-a);

-„Festivalul tinerilor de pe Valea Eger”, desfășurat anual în luna mai (ediția a III-a);

-„Zilele școlii” - a fost organizat prima dată în anul 1882, în luna aprilie (ajuns la ediția a XXXIV-a);

-Festivalul Județean „Varietăți Bihorene”- un festival-concurs în parteneriat cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor, în luna mai (ediția a XIV-a);

-Festivalul-concurs „Vetre folclorice” - un festival-concurs organizat în parteneriat cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor, s-a ținut anual, în luna noiembrie, reunește formații, ansambluri și artiști de pe Valea Barcăului și subzona Marghita;

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor de socializare (facebook), site-ul marghita.ro, termalmarghita.ro, freedompark.ro.

Baza turistică este asigurată de pensiuni turistice, vile turistice, camere și apartamente de închiriat în scop turistic, care însumează 218 de locuri de cazare, din care 182 de locuri sunt clasificate la 3 și 4 stele/margarete.

Documentația transmisă de Consiliul Local al Municipiului Marghita este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Marghita, județul Bihor nr. 176/15.09.2021.

Prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Marghita nr. 176/15.09.2021 s-a stabilit zona turistică din cadrul Municipiului Marghita, delimitată clar pe suprafața localității, care îndeplinește criteriile minime obligatorii privind atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 210 puncte la criteriile suplimentare, față de minimul de 90 puncte necesare, pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Vadu Crișului, județul Bihor

Comuna Vadu Crișului este poziționată în depresiunea Vad - Borod, în vecinătatea Munților Pădurea Craiului, pe zona mijlocie a râului Crișul Repede, în partea de est a județului Bihor, având în componență satele: Vadu Crișului (centrul de comună), Birtin, Topa de Criș și Tomnatic.

Accesul în comuna Vadu Crișului se realizează prin intermediul unor drumuri de mare importanță, naționale sau europene:

- E 60 / DN 1 (București - Ploiești - Sinaia - Brașov - Sighișoara - Târgu Mureș - Cluj-Napoca - Oradea), una din arterele europene reprezentative ale României.

- E81 (București - Pitești(A1) - Rm. Vâlcea - Sibiu - Sebeș(A1) - Turda (A10) -Cluj-Napoca(A3).

Pe cale rutieră, distanța față de București este de 548 km, față de municipiul Cluj-Napoca, sediul regiunii de dezvoltare din care face parte, este de 107 km, iar față de municipiul Oradea este de 57 km. Pe cale feroviară, comuna Vadu Crișului este străbătută de calea ferată Oradea - Cluj-Napoca, linie de circulație internațională.

Vadu Crișului este o comună, situată la contactul munților Pădurea Craiului cu Depresiunea Vadului.

Poziția sa în zona de vest a României, (în apropiere de granița cu Ungaria), cât și formele de relief și natura zonei deschid perspective multiple din punct de vedere turistic. Oferta turistică a comunei Vadu Crișului este una deosebit de variată și o putem structura în funcție de ariile de interes în următoarele categorii:

- *Speologic și Istoric:*

În ceea ce privește destinațiile speologice, comuna Vadu Crișului deține un număr mare de peșteri, cea mai mare fiind Peștera Vadu Crișului. Aceasta este cunoscută ca una din peșterile cu cea mai bogată faună cavernicolă, fiind una din cele mai cunoscute și studiate

peșteri din România. Ea s-a format în calcarele cretacice ale munților Pădurea Craiului ca urmare a acțiunii pârâului care îl străbate și în prezent. Are o lungime de 1510 m și este formată dintr-un coridor principal din care se desprind numeroase galerii laterale și săli, aici fiind prezente numeroase specii de melci, viermi, insecte, crustacei și liliacul cu botul în forma de potcoava. Din 1955 este declarată monument al naturii.

Peștera Vadu Crișului a fost descoperită de către cantonierul Karl Handl. Czarán Gyula și doi colaboratori Karl Handl și Veress Istvan Karl, la 10 noiembrie 1903, au făcut această descoperire prin dinamitarea versantului ca urmare a unor banuiri că deasupra cascadei Vadu Crișului s-ar afla o peșteră de mari dimensiuni. Conte Ödön Zichy pe a cărui proprietate se afla peștera a dispus amenajarea sa cu podețe și scări de lemn astfel încât în 1905 a fost deschisă spre vizitare, fiind considerată la acea vreme cea mai frumoasă peșteră din Europa.

Formațiunile și sălile din peșteră au primit nume dintre cele mai variate, în funcție de imaginația celor care au descoperit aceste locuri minunate. Dintre cele mai interesante denumiri menționăm: Albă ca Zăpada și cei Șapte Pitici, Raiul, Iadul, Mormântul lui Mahomed, Adam și Eva, Purgatoriul, Vulturul Alb, Biserița, Barba lui Mahomed, Floarea de lotus, Purgatoriul.

Peștera a fost intens cercetată, fiind publicate deja în 1911 primele date biospeologice referitoare la peștera Vadu Crișului, iar în perioada interbelică, Institutul de Speologie de la Cluj sub conducerea lui Emil Racovița a efectuat cercetări detaliate în această zonă, inclusiv în peștera Vadu Crișului.

Peștera Cărbunariilor, adâncă de zece metri, se desfășoară sub Piatra Bonges. Peștera Fugarilor este situată în versantul drept al defileului Crișului Repede, în abruptul ce se înalță deasupra tunelului dinspre Șuncuiuș (Stanul Stupului). Generată de apele de infiltrație, Peștera Fugarilor este formată dintr-o sală alungită cu două intrări: una principală, inferioară, orientată spre sud-vest, și alta secundară, superioară, orientată spre nord-vest. Sala, luminată în întregime, se lărgeste treptat spre intrarea principală unde are o lățime maximă de 6 m, prezintă un diverticul de 2,5 m lungime, adăpostește o formațiune de prelingere și câteva stalactite în curs de formare.

Peștera Roșie este situată vizavi de cabana „Peștera” și are o altitudine de 380 m. Golul subteran, reprezintă de fapt un abri de mari dimensiuni (4 m înălțime și 16 m lățime), format sub acțiunea apelor de infiltrație la nivelul versantului abrupt în care se înscrie. Din sala de la intrare se desprinde, spre sud-est, o galerie scundă, descendentă, care se înfundă după circa 14 m.

Alte obiective turistice privind turismul speologic sunt: Peștera Mătușina, Peștera Umedă, Peștera Mică, Peștera Mare, Peștera Devențului, Peștera Vantului, Peștera Ungurul Mare, Peștera Batranului.

Obiectivele turistice ale zonei sunt reprezentate de: Biserica ortodoxă Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, Turnul medieval de la Vama Sării, Cascada Vadu Crișului, Peștera Caprei, Lacul fără fund.

- *De Aventură:*

În depresiunea Vad-Borod se practică: „rafting”, „caiac”, „canyoning”, „speoturism”, „escaladă” și „mountainbiking”. Sporturile de apă, adică raftingul și caiacul se pot practica pe unele sectoare ale Crișului Repede, cu preponderență în sectorul Bratca - Vadu Crișului, sector de dificultate medie. Persoanele amatoare de practicarea alpinismului găsesc în zona comunei Vadu Crișului mai multe trasee amenajate pentru alpinism, situate pe versantul nordic, dintre acestea se pot enumera doar câteva: traseele din zona pereților mari (9 trasee), traseele de la Lac (8 trasee), trasee din zona Gasparu Mic, trasee de la Ruine, trasee de la Terase, trasee din peretele Atlantidei și trasee din peretele Clăia Mică.

Traseele turistice omologate:

- Cabana Peștera - Peștera Caprei - Peștera Devenț I - III - belvedere Terase - belvedere Peretele Melcului - malul Crișului Repede;

- Cabana Peștera - halta Peștera - Peștera Podireu I - II - Tăul fără fund - Peștera Casa Zmăului - belvedere Peretele Zânelor - belvedere Peștera Roșie - belvedere Stanul Stupului

- tunel CFR - malul Crișului Repede;
- Cabana Peștera - Peștera Roșie - Stanul Stupului - Peștera Fugarilor - Peștera Baia Cocoșului;
- Cabana Peștera - Peștera Caprei - Peștera Devent 1 - III - belvedere Terase - zona de pădure cu câmp de lapiezuri, doline - platoul Tomnatic - Zece Hotare - Peștera Bătrânului;
- Cabana Peștera - halta Peștera - Peștera Baia Cocoșului - Comuna Șuncuiuș - Tabăra "Castel" Șuncuiuș - Poiana Frânturii - Valea Mișidului - Peștera Moanei;
- Cabana Peștera - malul Crișului Repede - belvedere Peretele Melcului - Dealul Popii - Cătuțul Pojorâta - Valea Izbândișului - Șuncuiuș.

- Cicloturismul:

Datorită reliefului din zonă și a cărărilor montane, a rețelei de poteci marcate, cicloturismul are toate condițiile necesare pentru a fi practicat la intensitate maximă în Comuna Vadu Crișului. Luând în considerare că bicicletele sunt o modalitate de deplasare aventuroasă și ecologică, ele pot fi utilizate de un număr destul de mare de turiști.

- Vânătoare și Pescuit sportiv:

Această formă de turism are la bază o colaborare cu instituturile statului specializate în domeniu. Turismul de vânătoare și pescuit sportiv beneficiază în județ de un număr important de domenii de vânătoare și locații pentru pescuit. În comuna Vadu Crișului există condiții prielnice pentru practicarea pescuitului, în zonă trăind mai multe specii de pești. Speciile de pești care pot fi pescuite sunt: crap, clean, mreană, păstrăv indigen, lipan și lostrită.

- Cultural:

Vizitarea monumentelor istorice, siturilor arheologice sau participarea la desfășurarea unor evenimente sociale din viața comunității, tradiții, meșteșuguri, port popular și cântece populare.

Obiceiuri populare specifice zonei cu ocazia sărbătorilor creștine de peste an: colindatul, umblatul cu steaua, sorcova, capra, viflaimul, țuralaiea, umblatul a „cucuța”.

În primul sfârșit de săptămână din iunie, are loc "Târgul de la Vama Sării". Acesta a ajuns în anul 2014 la ediția a 46-a, fiind una dintre cele mai longevive manifestări etno-folclorice din Bihor. În Evul Mediu, aici erau vămuite transporturile de sare făcute de plutașii care coborau pe apele Crișului Repede cu sarea scoasă din minele din Transilvania.

Picnicul European pentru o Europa unită și multiculturală (ediția 10 în 2019)

Dansuri populare și teatru popular nescris. Există ansamblurile de dansuri populare Moșuț și Floarea de Colț în satul Vadu Crișului, care participă la o serie de spectacole și festivaluri de dansuri și cântece populare.

Mesteșuguri: țesătoria, tăbăcăritul, torsul la furcă, confecționat macrameu, fierăria, confecționarea măturilor de nuiele, olăritul. Olăritul este specific comunei la baza sa stând resursa naturală deosebit de prețioasă - caolinul sau argila albă.

Vărăritul a constituit din vechime o ocupație a locuitorilor acestor meleaguri. Meșteșugul a fost ajutat în mare măsură de caracterul carstic al zonei și de abundența lemnului care constituiau combustibilul necesar arderii pietrei de var. Astăzi pot fi văzute cuptoare la Vadu Crișului, dar mai ales la Tomnatic.

Festivalul de datini și obiceiuri populare de Crăciun care are loc în luna Decembrie.

- Agroturism și Turism Gastronomic:

Redescoperirea modului de viață tradițional, posibilitatea de a petrece timp în regiuni marcate de tradițiile rurale reprezintă principala motivație a călătorilor care optează pentru această formă de turism rural. Agroturismul este capabil să valorifice excedentul de cazare existent în gospodăria țărănească prin implicarea turiștilor în viața gospodăriei și furnizarea către aceștia de servicii și activități (masă, cazare, interacțiune cu mediul socio-natural) proprii gospodăriei țărănești, fără a-i conturba acesteia specificul. Agroturismul îmbrățișează toate activitățile turistice derulate în mediul rural, având drept scop valorificarea potențialului natural și uman al satelor.

În concluzie, în comuna Vadu Crișului se pot practica: turismul speologic, isotric, de aventură, cicloturismul, turismul activ (sportiv, de vânătoare și pescuit), cultural și istoric,

iar accesul se poate realiza pe cale rutieră, feroviară și aeriană (aeroportul de la Oradea se află la circa 57 km, în timp ce aeroportul de la Cluj-Napoca se află la aproximativ 111 km).

În prezent, în localitate există 103 de locuri de cazare în unități clasificate, din care 63 de locuri clasificate la 3 stele.

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor de socializare (facebook), site-ul primăriei primaria-vaducrisului.ro; bihorinimagini.ro; vadu-crisului.ro și alte site-uri de specialitate (travelguideromania.com/ro/traseul-de-via-ferrata-din-vadu-crisului).

Documentația transmisă de Consiliul Local al Comunei Vadu Crișului este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al comunei Vadu Crișului, județul Bihor, nr. 45 din 28.05.2021.

Localitatea Vadu Crișului îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 150 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Berzasca, județul Caraș Severin

Comuna Berzasca este situată în Clisura Dunării, fiind cea mai sudică localitate de frontiera din județul Caraș-Severin, situată la o distanță de 74 km de Orșova și 58 km de Baziaș. Teritoriul administrativ al comunei ocupă o suprafață de 24 934 hectare.

Vecinatările teritoriului comunei Berzasca sunt: - la nord, se învecinează cu localitățile cehe Ravesca și Gîrnic din comuna Bania; - la est - comuna Svinița, din județul Mehedinți; la sud - cu fluviul Dunărea, granița naturală cu Serbia; la vest - comuna Sichevița.

Perimetrul comunei este orientat nord-sud, ocupând depresiunea intramontană Liubcova - Berzasca și o parte din terminația sudică a crestei mediane a munților Almajului, la 42 km față de Moldova Nouă, 74 km față de Orșova și 150 km față de Reșița.

Comuna are în componență localitățile: Berzasca, Bigăr, Cozla, Liubcova și Drencova. În urma lucrărilor hidroenergetice din zonă, localitatea Drencova a fost stramutată lângă vatra localității Berzasca.

Accesul în Berzasca se realizează pe cale auto utilizând DN 57A Orșova - Moldova Nouă - Oravița - Moravița. Localitatea Bigăr este legată de centrul de comuna prin DN 57A, Berzasca - Cozla și DC 47- Cozla - Bigăr, de pe valea Sirinia. La nivelul comunei există mai multe drumuri forestiere și comunale, cum sunt: drumul comunal din localitatea Liubcova spre Ravensca și cel forestier de pe valea Berzasca și Dragoslavele, cu acces spre Bigăr.

Regiunea are un aspect montan, cu relief foarte accidentat, cu văi adânci și înguste, cu maluri înalte, în mare majoritate abrupte și culmi cu vârfuri care nu depășesc 700 m înălțime. Dintre acestea au fost citate cele două Glavecine, dar trebuie să mai menționăm la sud, Cracul Viezurini 543 m și la nord Tilva Brusului cu o înălțime de 693 m.

Cursul principal de apă este râul Berzasca, afluent al Dunării, care primește pe cursul mijlociu apele pârâului Camenița cu afluentul său de stânga, Ogașul lui Manole. În funcție de anotimp, aceste ape au un debit foarte variat.

Clima este continental-moderată, cu unele influențe mediteraneene, cu veri călduroase, mai bogate însă în precipitații în raport cu media pe țara.

Accesul pe apă se face pe fluviul Dunărea, în cadrul rețelei de transport fluvial Baziaș-Portile de Fier II. Pentru aceasta zonă, Dunărea ar putea reprezenta cea mai importantă arteră de circulație și transport. Existența unor instalații portuare favorizează creșterea indicelui de utilizare al acestora atât pentru transportul de mărfuri cât și pentru cursele de persoane pe rutele locale, inclusiv pentru turiști.

Clisura Dunării, din care face parte și comuna Berzasca, este o zonă geografică complexă, încărcată de istorie.

Prezența umană în defileul Dunării este atestată din cele mai vechi timpuri, zona

constituind o arie propice pentru întemeierea așezărilor umane, ostroavele și bazinetele formate la gurile de vărsare ale afluenților Dunării oferind condiții deosebit de favorabile pentru așezarea vetrelor de locuire.

Cu ocazia unor săpături sau din întâmplare, au fost descoperite în comuna diferite obiecte vechi de bronz: brățări, lămpi, săgeți, vase, monede, ornamente, necropole etc. Toate aceste vestigii arată că vatra actualei comune este locuită încă din preistorie. Mărturiile arheologice din arealul localităților Sichevita, Gornea, Dubova și în zona insulei Ada-Kaleh (actualmente inundată), fiind dintre cele mai cunoscute.

Relieful zonei este dominat de Munții Almajului. În cuprinsul acestor munți apar sectoare de chei - pe Sirina, Putna și Rudăria.

În partea de sud-vest a Munților Almajului, pe o lungime de 18 km, se desfășoară Depresiunea Liubcovei. Relieful depresiunii se diferențiază net de cel al munților, având un aspect colinar, pe văile mai mari formându-se bazinete de acumulare și eroziune.

Regiunea înaltă are un aspect subalpin, cu relief foarte accidentat, cu văi adânci și înguste, cu maluri înalte, în mare majoritate abrupte și culmi cu vârfuri ce nu depășesc 700 m înaltime. La est de Valea Berzasca sunt preponderente rocile sedimentare, calcaroase. Procesele de carstificare au determinat formarea unor sectoare de chei cu versanți abrupti atingând uneori până la 100 m (în versanții văii Berzasca), canioane, cascade, văi de doline, ponoare, lapiezuri, izbucuri, avene și peșteri. Peșterile sunt de mici dimensiuni (Peștera Zamonita - 64 m; Peștera „La Pișătoare” - 272 m, „Peștera Haiducului” de la confluența Sirinei cu Belarca, Peștera Gura Cornii, Mosnic etc.).

Teritoriul comunei Berzasca este situat într-un areal puternic antropizat încă din preistorie. Despre acest fapt vorbește în primul rând numărul foarte mare de situri arheologice, cercetate sau semnalate în diferite perioade pe teritoriul localității.

Obiective turistice

Biserica ortodoxă Sf. Arhangheli Mihail și Gavril din satul Berzasca - cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării. Construită inițial după alungarea turcilor, în 1772, aceasta a fost reconstruită din piatră și cărămidă în stil baroc în anul 1836, având iconostasul din cărămidă, pictură fiind executată în anul 1836 de către Dimitrie Turcu și Dimitrie Popovici, în ulei. Prima sfințire a bisericii a avut loc în anul 1836. Biserica este considerată monument istoric din anul 1970.

Cetatea dacică de la Stenca Liubcovei, situată între localitățile Liubcova și Berzasca, în imediata vecinătate a Dunării, Stenca Liubcovei este o creastă stancoasă cu pante abrupte din trei părți, care bară accesul pe Valea Dunării.

Cetatea Dranco de pe Dunăre - Cetatea Drencova reprezenta punct de apărare în luptele antiotomane pe Dunare. Drencova a fost mult timp un cătun al Berzascăi. În perioada interbelică a existat la Drencova și un oficiu vamal.

Mănăstirea de pe Valea Siriniei (ruine) mănăstirea ortodoxă română „Sirinia” cu hramul „Sfântul Nicolae” (sec.XII.XVI). A fost descoperită datorită săpăturilor arheologice efectuate în anul 2002 pe malul drept al râului Sirinia în perimetrul numit după tradiția orală locală românească „La Mănăstire”.

Munții Almajului sunt situați în partea de sud-vest a României, întinzându-se pe teritoriul județelor Caraș-Severin și Mehedinți. Vârful Svinecea Mare este cel mai înalt vârf din Munții Almajului cu o altitudine de 1.224 m. Spațiul geografic al Munților Almajului este cuprins în cea mai mare parte în Parcul Natural Porțile de Fier.

Munții Locvei sunt situați în sud-vestul României și fac parte din grupa Munților Banatului (Carpații Occidentali). Se întind pe teritoriul județului Caraș-Severin, fiind mărginiti de Dunăre (în sud și vest), Valea Nerei (în nord - îi desparte de Munții Aninei și Dealurile Oraviței) și de Culoarul Liubcova - Șopotu Nou (în est - îi desparte de Munții Almajului).

Valea Siriniei este un traseu misterios dar epic al Clisurii Dunării format de micul râu Sirinia care șerpuiește de-alungul drumului Berzasca - Bigăr (DJ47) acum complet astfăltat și care oferă acces ușor către unul dintre cele mai idilice și izolate sate din Banat - Bigăr.

Peștera Zamonita este sapată în versantul stâng al Văii Dragoselea, în locul numit Poiana Zamonita. Se poate ajunge la ea pornind din comuna Berzasca fie de la cantonul Debeliug,

fie din satul Biăr și are o altitudine de circa 330 metri. Peștera este caldă (11 grade Celsius în iunie), foarte umedă (100%) și lipsită de curenți. Are dimensiuni mijlocii (64 de metri până la prabusirea care împiedică înaintarea), este activă și descendentă (în sensul curgerii apei), dezvoltată pe diaclaze în calcarele cretacicului inferior.

Clisura Dunării (sau Defileul Dunării) este cuprinsă între Moldova Nouă și Gura Văii, partea cea mai pitorească constituind-o Orșova și "Cazanele Dunării", situate pe raza localităților Eselnița și Dubova. "Cazanele" sunt împărțite - venind dinspre Orșova - în Cazanele Mici (pe raza Eselniței), în mijlocul acestora deschizându-se pitoreasca vale a Mraconiei, dominată de bustul săpat în stanca al regelui dac Decebal, și Cazanele Mari, dincolo de Golful Dubovei, dominate de înălțimile Ciucarului Mare.

Drumeții montane se pot face plecând din Berzasca spre mai multe obiective turistice cum ar fi:

- spre neck-ul vulcanic Trescovat precum și spre punctele de belvedere de unde se poate vedea cursul Dunării printre munți;
- spre Șvinița - Tricule unde de pe treptele amfiteatrului se pot admira apele liniștite ale lacului de acumulare Porțile de Fier;
- spre Cascada de tuf "Pișătoarea" din Munții Almaj, pe lângă Valea Siriniei;
- spre Gaura Cornii, pe Valea Berzasca. Accesul se face din cantonul Chiacovăț - Berzasca. Peștera "La Gaura" are 420 m altitudine și 121 m lungime;
- spre *Peștera de la Dumbrăvița Mică*, aflată în Munții Almaj, la confluența Văii Sirinea cu Dunărea și are 32 m lungime;
- spre Peștera de la Pepa care se află foarte aproape de Peștera de la Dumbrăvița Mică și are 19 m lungime;
- spre Peștera de la Voinicovăț - situată în Munții Almaj, pe Valea Berzasca cu o lungime de 77m. Accesul se face din cantonul Chiacovăț/canton Voinicovăț - Berzasca;
- spre Peștera Peștera din Cleantul Pânzii - situată în Munții Almaj, pe Valea Berzasca și Valea Chiacului, cu o lungime de 38 m. Accesul se face din cantonul Chiacovăț/canton Voinicovăț - Berzasca;
- spre Peștera Cleantul Zbengului - situată în Munții Almaj, pe Valea Berzasca - Valea Chiacului, cu o lungime de 31 m. Accesul se face din cantonul Chiacovăț/canton Voinicovăț - Berzasca;
- spre Peștera Socolovăț - situată în Munții Almaj, pe Valea Siriniei și are 35 m lungime. Pe acest traseu se întâlnesc și cascadele Bobot și Jgheab;
- spre Peștera Zamonița (Peștera din Dragosele). Accesul se face din cantonul Chiacovăț/canton Voinicovăț - Berzasca. Peștera Zamonița se află în Munții Almaj - Deal Mosnic, așezată în Poiana Zamonița - Valea Dragoselea, și are 330 m altitudine și 64 m lungime;
- spre Debeliulg-Bigăr, urcând pe cursul râului Berzasca până la confluența cu Valea Dragoselea.

Patrimoniul cultural bogat al localității este evidențiat de evenimentele cu specific local organizate de Primăria Berzasca:

- "Ruga" (nedeia) în localitatea Berzasca - organizată în fiecare an în zilele 13-14 iulie.
- Festivalul național de muzică ușoară pentru copii și tineret "Ritmuri în Mileniul Trei", organizat în luna iunie.
- Festivalul Hora Etniilor - organizat la Berzasca - Tradiția reprezintă ansamblul de datini, obiceiuri și credințe care se statornicesc în cadrul unor grupuri sociale și care se transmit din generație în generație iar acest festival este o manifestare spirituală inedită și originală.
- Festivalul de muzică ușoară Berzasca Balkan Fest - eveniment ce are ca scop promovarea Clisurii Dunării. La aceste evenimente participă un număr aproximativ de 2.500-3.000 de persoane.

Zona s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, în prezent existând 199 de locuri de cazare în unități clasificate, din care 138 de locuri clasificate la 3 stele/margarete.

Promovarea localității se realizează prin rețelele de socializare (facebook), site-ul primăriei, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al Comunei Berzasca este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Berzasca, județul Caraș - Severin, nr. 66 din 24.11.2020, modificată și completată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Berzasca, județul Caraș - Severin, nr. 22/31.05.2021.

Localitatea Berzasca îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 180 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Coronini, județul Caraș Severin

Situată în sud-vestul județului Caraș-Severin, în marele Parc Natural Porțile de Fier, localitatea Coronini se află pe malul Dunării, în așa - numita Clisură de Sus a Dunării (Bazias - Cozla), la o altitudine de 74 m.

Comuna Coronini este alcătuită din localitatea cu același nume și din satul Sfânta Elena, situat pe drumul D 48, la o distanță de 4 km de centrul comunei. Administrativ, se învecinează cu orașul Moldova Nouă (N, N-V), comuna Sichevița (N- E) și Dunărea (S, S-V, granița cu Serbia).

Satul Sfânta Elena se află la o altitudine de 420 m, la 5 km de localitatea Coronini, înspre zona montană. Este cel mai vechi sat de cehi (pemi) din Clisura Dunării.

Vecinătățile geografice sunt: Culmea Varadului, 527 m (N, N-V), Dealul Vranovăț (N), Topolița, 446 m (E), Dunărea (S, S-V)

Accesul se face pe calea rutieră, pe șoseaua DN 57 ce leagă orașele Moldova Nouă de Orșova și pe calea fluvială a Dunării, portul cel mai apropiat fiind la Moldova Veche (7 km). Zona nu dispune de căi feroviare de acces, cele mai apropiate stații CFR fiind la Răcășdia, 40 km, pentru marfă și Oravița, 55 km pentru persoane. Cel mai apropiat punct vamal se află la frontiera cu Serbia, la Vama Naidăș- 40 km.

Cea mai apropiată autogară se află la Moldova Nouă (7 km), de unde călătorii se pot deplasa cu autobuzele firmei de transport S.C. AUTOTIM S.A. Timișoara. Distanțele față de orașele principale din zonă: Coronini - Orșova - 97 km, Băile Herculane -118 km, Drobeta Turnu-Severin - 126 km, Reșița - 110 km, Oravița - 55 km, Bazias - 34 km, Timișoara - 195 km.

Accesul aerian este posibil prin Aeroportul internațional "Traian Vuia" din Timișoara.

La numai 5 km distanță, în 2019 s-a dat în folosință Punctul de Traversare a Dunării cu bacul pentru autoturisme și persoane pentru linia de feribot Moldova Nouă - Golubac (Serbia), cu punct vamal.

Zona Coronini, fiind amplasată în culoarul Dunării face parte din teritoriul provincial climatic continental moderat cu influențe ale climatului blând submediteranean.

Unitate de relief cu importanță deosebită nu numai pentru comuna Coronini, dar și pentru întreaga țară este fluviul Dunărea, cu impact major asupra vieții social și economice a localităților riverane.

Localitatea Coronini fiind riverană Dunării, are șansa de a beneficia de o bogată faună piscicolă: șalău, crap, somn, caras, plătică, avat, știucă.

Comuna Coronini se află situată într-o zonă montană cu înălțimi medii, la poalele dealurilor Cârșia Varadului, Cralevăț și Vuiții, în arealul Munților Locvei care urmăresc cursul Dunării de la intrare în țară, de la Bazias și până dincolo de Coronini, de unde Dunărea este însoțită în continuare până la Orșova, de lanțul sudic al Munților Almăjului.

Aflată în Parcul Natural Porțile de Fier, Comuna Coronini are o biodiversitate cu plante și arbuști unici în țară în rezervația Valea Mare și pe versanții către Dunăre.

Munții Locvei au ca fundament, în partea vestică, șisturi cristaline, iar în partea estică o mare suprafață calcaroasă (207 kmp) alcătuită din calcare mezozoice care au permis dezvoltarea peșterilor și a altor fenomene carstice interesante. Peșterile cele mai cunoscute sunt: Peștera Gaura cu Muscă, Peștera Gaura Chindiei, Peștera Alibeg, Peștera Cicalavat. În zona Coronini, altitudinile sunt mai domoale, variind între 270 - 500 m. Relieful este ușor vălurit, alcătuit din doline izolate sau unite între ele, câmp de lapiezuri format din stânci de mari dimensiuni brăzdate de șanțuri adânci, unele de peste doi metri. În subsol se găsesc importante depozite de minereuri neferoase de cupru, aur, argint, precum și depozite carbonatice asociate surselor carstice, respectiv tufurile calcaroase, travertinele și piatra de var.

Izvoarele sunt răspândite neuniform pe suprafața comunei, dar asigură necesarul de apă populației. Pe teritoriul comunei sunt două izvoare cu apă potabilă: Izvorul "Mânăstirea Cralevăț" și Izvorul "Peștera".

Comuna Coronini oferă vizitatorilor atracții culturale - istorice și peisagistice de interes deosebit completând oferta turistică a uneia din cele mai pitorești zone din țară, zonă cu mare potențial de dezvoltare turistică. Aici găsim cetăți care vin din negura vremurilor, peșteri misterioase, peisaje sălbatice care-ți taie respirația, locuri în care istoria se împletește la tot pasul cu legendele, și îți rămân definitiv întipărite în minte și în suflet ca niște locuri primordiale unde trebuie neapărat să revii, să le revezi și să le cercetezi istoria zbuciumată, să le cunoști oamenii și poveștile lor.

Așezată pe platoul dealului "La Culă", în bătaia năvalnicei Coșave, Cetatea Coronini veghează ca un străjer falnic și neînfricat, curgerea molcomă a Dunării și liniștea așezării de la poalele ei. Împreună cu surata ei de la sârbi, Cetatea Golubăț și cu "*singuratica crăiasă a Dunării*", așa cum metaforic a fost denumită Stânca Babacaia, Cetatea Coronini vestește oaspeții veniți din Occident, pe valurile albastre și unduitoare ale Dunării sau pe cei veniți pe șoseaua care urmărește meandrele fluviului, că se apropie spectacolul panoramic al Clisurii străjuită, de o parte și de cealaltă, de abrupturile calcaroase ale munților.

La sud de Coronini, pe un pînten de deal numit de localnici "La Culă", la o altitudine de aprox. 40 de m față de nivelul apei, având o excelentă poziție strategică, se află ruinele Cetății Coronini. Cu o istorie încă neelucidată pe deplin, Cetatea de pe Dealul "La Culă" rămâne o imagine emblematică pentru comuna Coronini. Vestigiile arheologice ce atestă locuiri umane începând din perioada hallstattiană, continuând cu cea daco-romană și evul mediu, constituie dovezi de necontestat ale continuității locuirii populației băștinașe pe aceste meleaguri.

Stânca Babacaia, martor de eroziune calcaros, de vârstă cretacică, după construirea marelui Baraj de la Gura Văii, a rămas, cu un colț de aproximativ 7 m peste nivelul normal al Dunării, singura apariție de acest fel, pe distanța de 140 de km de la Baziaș la Gura Văii.

Este un semnal care ne anunță că aici e "cheia" intrării Occidentului către Orient, două lumi cu civilizații și culturi diferite. Pentru această "cheie" s-au înfruntat imperii în războaie interminabile. Este un semnal că aici, am intrat în leagănul civilizației danubiene, al unei străvechi culturi dovedite cu vestigii arheologice de netăgăduit, cu locuințe neolitice, monezi grecești și romane descoperite pe Dealul Cula din Coronini, cu culturi dovedite prin așezări umane stabile tip Schela Cladovei și Lepenski Vir ce existau în perioada în care ultimele teritorii ale Europei Occidentale de abia ieșeau din era glaciațiunilor. Este tărâmul unor oameni peste care au trecut năpraznice valuri ale istoriei, dar care au rămas neclintiți în calea marilor imperii la fel ca Stânca Babacaia care ne adresează salutul de bun venit în Clisura Dunării!

Localitatea Coronini este situată chiar la intrarea Dunării în strânsura celor doi uriași, Carpații și Balcanii. În drumul ei milenar către mare, Dunărea a creat în zona Clisurii una dintre cele mai frumoase și interesante regiuni din Europa, nu numai din punct de vedere peisagistic ci și arheologic.

Aici, la Peștera Gaura cu Muscă, se sfârșește legenda lui Iovan Iorgovan, sau a semizeului Hercules, în mitologia romană. Legenda începe undeva prin Munții Retezat, continuă pe

Valea Cernei, la renumitele Terme romane ale lui Hercules și are ca punct terminus Gaura cu Muscă din Coronini, în care balaurul uriaș este definitiv înfrânt de legendarul erou, nu înainte ca hidra/balaurul să-și arunce teribilul blestem asupra zonei, ca din sângele lui să ia naștere acea muscă ucigașă care într-adevăr a existat și a făcut ravagii printre vitele oamenilor, musca columbacă.

La Coronini, se termină legenda dar, tot aici, la Coronini, călătorul însetat de cunoaștere poate afla istoria unei civilizații multimilenare cu desene rupestre din epipaleolitic (la Peștera Gaura Chindiei), cu cavaleri danubieni, cavaleri teutoni, cu lupte între marile imperii ale istoriei care au tânjit cu ardoare după bogățiile acestor meleaguri precum și pentru a controla străvechea arteră fluvială a Dunării ce leagă Marea Neagră de Europa Centrală.

Principala ocupație a coroneților din cele mai vechi timpuri a fost pescuitul dar și meșteșugurile, meseriile tradiționale fiind: tâmplar, fierar, dulgher, cizmar, zidar, etc. Transmiterea meșteșugului se făcea din generație în generație, ceea ce asigura un nivel ridicat al calificării meșterilor și al calității produselor realizate.

Tradiția tâmplăriei la Sfânta Elena a început în urmă cu 120 ani și continuă și azi, produsele fiind comercializate atât în țară cât și peste hotare în țări precum Cehia, Elveția, Suedia.

În atelierele de pielărie se confecționau hamuri pentru cai, COMOT-ul, un echipament special tradițional, pentru cai, majoritatea atelajelor din sat fiind trăsuri trase de cai. La confecționarea comot-ului, participă trei meseriași: tâmplarul, curelarul și fierarul.

În Coronini există o moară pe apă cu ciutură, una dintre cele mai vechi mori pe apă din Clisură, proprietatea familiei Raica Ion care o moștenește de trei generații. Moara este funcțională cu piesele originale. Roata morii este din lemn, cu palete sub formă de linguri.

Cea mai importantă tradiție a comunei Coronini este nedeia (ruga), sărbătoarea localității care reprezintă hramul bisericii ortodoxe române și se sărbătorește la Sfântul Ilie, 20 iulie. Pregătirea nedeii se face din timp. Cu câteva zile înainte, în fiecare casă se pregătește masa de nedeie pentru oaspeții (goștii) care vin în vizită: neamuri, prieteni, fii ai satului care se reîntâlnesc cu ocazii acestei sărbători.

La Sfânta Elena, nedeia satului se ține la 28 septembrie de Sfântul Václav. La fel ca și la Coronini, de nedeie vin oaspeți din alte localități. Gospodinele se pregătesc cu câteva zile înainte, fac curat în toată casa, pregătesc mâncarea pentru masa de nedeie. Cehii își mai păstrează portul lor tradițional, ca și limba arhaică, deși în țara lor de origine, Cehia, asemenea costume se mai găsesc doar la muzee.

Fășancul este o altă manifestare etnofolclorică care se întâlnește în zona Clisurii și a Banatului montan. Originea denumirii provine din termenul german "farşang" care tradus în limba română înseamnă "mască". Obiceiul a fost adus de etnicii germani colonizați în Banatul montan și reprezintă o manifestare de bucurie înainte de intrarea în Postul Paștelui.

Măsuratul oilor, străvechi obicei pastoral de primăvară - prin tradiție, proprietarii de oi se adunau, se asociau după prietenii, rudenie sau tradiții strămoșești și stabileau câte oi să facă parte din stână, locurile unde vor face stâna și unde și când va avea loc măsuratul.

Jocul de-a popicul - esta considerat un joc al păstorilor și era prezent în toate comunele Clisurii. Participă la joc 10 tineri împărțiți în două echipe.

Începând cu anul 2013, Primăria Coronini, organizează anual, la 1 Mai, în Valea Văradului, manifestarea Târgul Mare de Primăvară de la Coronini la care participă producători agricoli și furnizori de utilaje agricole din întreg Banatul. Este cel mai mare târg de profil din Clisură la care participă câteva mii de vizitatori.

Dintre manifestările științifice desfășurate la Coronini, menționăm Simpozionul internațional "Tărtăria and the sacred tablets" organizat în 1-5 septembrie 2011, de dr. M. C. Lazarovici, Institutul de Arheologie Iași, Universitatea "Eftimie Murgu" Reșița și Institute of Archaeomythology USA.

În 22 octombrie 2011, au loc la Coronini, Consfăturile cadrelor didactice cehe din județele Caraș - Severin și Mehedinți.

În 10 -11 octombrie 1998, la Sfânta Elena s-a organizat a un festival folcloric, cu ocazia

inaugurării sediului noii școli. Acest festival avea să devină tradițional, Festivalului folclorului ceh din România care s-a mai desfășurat la Sfânta Elena, în 11 august 2007, în 15 septembrie 2009, iar în 6 august 2016, tot la Sfânta Elena, s-a ținut cea de-a XVI.

O competiție sportivă reprezentativă pentru comuna Coronini, a fost turul ciclist mountain bike organizat de BIKE EXPERT pe traseul deosebit de spectaculos și cu puncte de belvedere de pe platoul satului Sfânta Elena: Gârnici - Curmătura - Liborajdea - Sfânta Elena - Gârnici. Cazarea a fost asigurată de pensiunile din Sfânta Elena și Gârnici.

Turism culinar - pregătirea meniurilor tradiționale la Coronini: ciorba de pește, saramura de pește, iar la Sfânta Elena: pâinea cehească coaptă la cuptor pe vatră cu lemne, friptură de porc cu găluști din cartofi și varză, gulaș din carne cu găluște din aluat dospit și legume.

Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în Comuna Coronini, în prezent existând o capacitate totală de cazare de 166 de locuri din care 136 de locuri clasificate la 3 stele/margarete. În ceea ce privește circulația turistică, localitatea este vizitată pe tot parcursul anului.

Comuna Coronini și obiectivele turistice din zonă sunt promovate pe mai multe site-uri de specialitate: [tps://primariacoronini.ro/](https://primariacoronini.ro/); facebook.com/primariacoronini/; facebook.com/turismclisuradunarii/.

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Mehadia, este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Coronini, județul Caraș-Severin, nr. 39 din 27.11.2020.

Localitatea Coronini îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 150 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Mehadia, județul Caraș-Severin

Comuna Mehadia este situată în sud-vestul României, partea de sud-est a județului Caraș-Severin, de-a lungul culoarului depresionar Caransebeș-Mehadia ce desparte Carpații Meridionali de cei Occidentali. Se învecinează spre sud-vest cu Munții Almăjului, spre sud-est și est cu Munții Cernei, iar în partea de nord se delimitează prin dealurile depresionare Mehadia, cu altitudini cuprinse între 400-1.100 metri.

Din punct de vedere administrativ se învecinează la sud cu comuna Topleț, la nord cu localitatea Crușovăț din comuna Cornea, în est cu stațiunea Băile Herculane, iar la vest cu comuna Iablașița.

Situată într-o zonă submontană, comuna Mehadia este compusă din satele: Mehadia, Valea Bolvașița, Plugova și Globurău.

Intravilanul localității s-a dezvoltat, în cea mai mare parte, de-a lungul drumului european E70 (Giurgiu - București - Craiova - Drobeta Turnu Severin - Caransebeș - Timișoara - punct de frontieră Stamora Moravița cu Serbia). Poziția geografică avantajoasă, în raport cu traseele de circulație rutieră asigură accesibilitatea în zonă și implicit atractivitatea sub raportul dezvoltării turistice.

Distanța față de municipiul Reșița, reședință de județ, este de 109 km (E70/DN59), față de municipiul Drobeta Turnu Severin este de 49 km (E70/DN6), față de municipiul Caransebeș este de 68 km (E70/DN6), față de municipiul Timișoara este de 180 km (E70/DN6), față de stațiunea balneară Băile Herculane este de 7 km, iar față de municipiul București de 397 km.

Cele mai apropiate aeroporturi care pot deservi localitatea sunt Aeroportul internațional Craiova, situat la 169 km, și Aeroportul internațional „Traian Vuia”, din Timișoara la 178 km, care operează pe curse interne și internaționale.

Mehadia este cunoscută ca așezare din timpuri străvechi. În literatura de specialitate, toponimul AD MEDIAM, era folosit pentru așezarea civilă, iar castrul de la Mehadia era un

centru important pe traseul drumului imperial de la Dierna la Tibiscum. Denumirea localității, se datorează faptului se afla la jumătatea distanței dintre Dierna și Tibiscum și era cunoscută, la acea vreme, sub numele de Mediam, ajungându-se la formele utilizate astăzi de “Media sau Megia”.

Din punct de vedere administrativ, în prima parte a mileniului 1, așezarea s-a dezvoltat ca parte a Coloniei Ulpia Traiana. Așezată la hotarul dintre Imperiul Roman și regatul Geto-Dac, mai târziu la hotarul dintre Imperiul Austriac și Imperiul Otoman, clădită pe temelia milenarului Praetorium (AD-MEDIAM) de pe valea râului Belareca, localitatea Mehadia a avut parte de un destin istoric asemănător cu acela al marilor cetăți.

Datorită poziției geografice climatul este temperat - continental cu nuanțe moderate, cu veri răcoroase și ierni blânde. Influențele submediteraneene se fac simțite prin creșterea temperaturilor și precipitațiilor în perioada de iarnă și toamnă. Potențialul turistic al zonei este semnificativ având în vedere multiplele obiective turistice care atrag vizitatori din categorii diverse, între care amintim

Arii protejate

- Parcul Național Domogled Valea Cernei - este o arie protejată de interes național ce se întinde pe teritoriile a trei județe, partea central-estică a jud. Caraș-Severin desfășurându-se pe teritoriile administrative ale comunelor Cornereva, Mehadia, Teregova, Topleț, Zăvoi și a stațiunii balneare Băile Herculane.

- Coronini - Bedina - rezervație naturală de tip mixt (RONPA0310) cu o suprafață totală de 3.864,80 ha. Aria protejată beneficiază de un relief spectaculos (peșteri, abrupturi stâncoase, avene, pereți calcaroși, lapiezuri, cascade, zone de chei), pajiști și păduri cu o mare diversitate floristică, faunistică și geologică (cu roci constituite din calcare, gresii și granite).

- Belareca - rezervația naturală forestieră de tip științific, suprapusă sitului Natura 2000 este reprezentată de o zonă muntoasă (1.000 m altitudine medie) aflată în bazinul râului Belareca.

- Rezervația Iardaștița - este o rezervație de tip mixt (RONPA0312), întinsă pe o suprafață de 501,60 ha caracterizată de o zonă de chei, doline, văi, abrupturi stâncoase, peșteri, avene, culmi, creste, coline, pajiști și păduri care dau un farmec aparte zonei și peisajului.

- Râpa Neagră - este o rezervație naturală de tip geologic (RONPA0323) ce corespunde categoriei a III-a IUCN., este o zonă decopertată natural, unde sunt vizibile stratele de rocă dură, de culoare negru-cenușiu.

- Valea Grețca - rezervație naturală de tip geomorfologic, care corespunde categoriei a III-a IUCN (RONPA0326). Are o suprafață de 9 ha, și reprezintă un sill (corp volcanic înclinat, cu pereți circulari, un crater fals rezultat în urma dezagregării rocilor vulcanice) formată din rocă vulcanică. Prezintă pajiști naturale de o frumusețe aparte.

Monumente istorice de interes național

- CS-I-m-B-10851 - Situl arheologic de la Mehadia, punct “Zidina”;

- CS-I-m-B-10851.01 - Așezare - “Zidina”, la 3 km N de localitate - sec. II - IV p. Chr., Epoca romană;

- CS-I-m-B-10851.02 - Castrul roman Praetorium (Ad-Mediam). Este cea mai veche mărturie, care atestă urme de locuire pe acest teritoriu. Vestigiile castrului roman Praetorium (Ad Mediam), din punctul numit Zidina se află la confluența râurilor Bolvașnița și Belareca, la circa 3 km nord de comuna Mehadia și la circa 2 km sud de satul Plugova, pe partea stângă a drumului european E 70. Castrul roman a fost construit după cucerirea Daciei de către romani, având un important rol strategic în apărarea drumului roman Drobeta - Dierna - Tibiscum și a podului de la Drobeta. Conturul castrului se distinge și azi. El are forma unui patrulater ale cărui laturi sunt marcate de un val înalt, care atinge în unele locuri înălțimea de 3-4 m. În timpul perioadei romane, castrul „Ad Medium”, foarte apropiat de Thermae Herculis (Băile Herculane), formau centrul de atracție al acestei zone.

- CS-I-s-B-10852 - Necropolă - “Valea Bolvașniței”, la 3 km N de localitate, lângă castrul roman - a fost datat sec. XI - XIII, Epoca medievală timpurie;

- CS-I-s-A-10853 - Fortificație - Pe malul râului Belareca, intravilan, sec. XIV - XV;

- CS-I-s-A-10854 - Cetatea Medievală Mehadia. A fost ridicată de familia nobiliară Gutkeled, între anii 1263-1270 și a suferit modificări pe parcursul existenței sale. Este amplasată la circa 400 de metri nord-est de Mehadia, pe dealul Barcan. Construită în secolul al XIII-lea alături de alte fortărețe din zona Caraș-Severin, a jucat un rol important în ofensiva împotriva Imperiului Otoman și a fost un punct strategic pentru frontiera sud-estică a regatului Ungariei.

- CS-I-s-B-10855 - Situl arheologic de la Mehadia, punct "Ulici" - sec. XIII - XIV;

- CS-I-m-B-10855.01 - Biserica ortodoxă cu hramul „Sf. Nicolae” din Mehadia- CS-I-m-B-10855.02 - Așezare - "Ulici", la 3 km N de sat - sec. XIII - XIV;

- CS-I-s-B-10856 - Așezare - "Cioaca Mică", în mijlocul văii Slatina, la 4 km V de sat - Eneolitic;

Lăcaș de cult de interes local

- Biserica catolică din Mehadia cu hramul „Toți Sfinții”, a fost construită în anul 1793, în timpul domniei împărătesei Maria Tereza, când localitatea făcea parte din Imperiul Austro-Ungar;

- Biserica ortodoxă din Plugova cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, a fost construită între anii 1843-1846, în stil baroc;

- Biserica ortodoxă din Globurău, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, a fost construită între anii 1775-1776;

- Biserica ortodoxă din Bolvașnița, cu hramul „Sf. Gheorghe”, a fost construită între anii 1790-1793;

Evenimente locale

- Simpozionul „Serbările Cetății Mehadia” - 15 ianuarie - manifestare culturală;

- Balul Izmenelor - sâmbăta dinaintea Lăsatei Secului - sunt expuse lucrări executate de artiști și meșteri populari locali, păstrători ai artei populare autentice și sunt organizate spectacole de muzică și dansuri populare „Brâul Bătrânesc”;

- Măsuratul oilor - 1 mai-10 mai - sat Bolvașnița;

- Nedeia localității Mehadia - 20 iulie;

- Nedeia satului Plugova - 15 august;

- Nedeia satului Globurău - 8 septembrie;

- Nedeia satului Bolvașnița - prima duminică din luna septembrie;

- Festivalul datinilor și colindelor - organizat anual cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, în luna decembrie, unde sunt prezentate cu această ocazie datinile și obiceiurile de Crăciun, cum ar fi: plugul, mascații, jocul ursului, jocul caprei și măști populare.

Trasee turistice montane

- Traseu Băile Herculane - Cascada Vânturătoarea - Poiana Cicilovete, amplasat în Munții Cernei, marcaj cruce roșie, durata traseului este 3 ore, cu grad de dificultate mediu și posibilitate de parcurgere pe tot timpul anului;

- Traseu Băile Herculane - Șapte Izvoare Calde - Piatra Băniței - Poiana Culmea Mare, marcaj triunghi galben.

Râuri și cascade

- Râul Cerna izvorăște la altitudinea de 2.070 m din masivul Godeanu, pentru ca la confluența cu Bela Reca, cota să se situeze la 118 m. Valea râului Cerna, este singura dintre văile Carpaților Meridionali care se înscrie pe întregul traseu într-un culoar tectonic de tip "graben" care delimitează catena Țarcu - Godeanu și Munții Cernei de Munții Mehedinți.

- Bela Reca, cel mai important afluent al râului Cerna, confluează cu acesta în aval de localitatea Băile Herculane. Atât pe râul Cerna cât și pe Belareca, prin firme specializate, se organizează activități sportive de tipul rafting și canoe.

- Cascada Bobot - se află pe râul Sfârșin, între dealurile Nevuț și Certeg. Aflată în mijlocul pădurii, printre stâncării și grohotiș, cascada cu o cădere de aproximativ 7 metri, spectaculoasă și de un pitoresc aparte se constituie ca element de interes pentru vizitatori și implicit pentru dezvoltarea turismului din zonă.

- Cascada Vânturătoarea - important obiectiv turistic situat în Munții Cernei în cadrul

peisajului deosebit al Parcului Național Domogled Valea Cernei, în cadrul UAT Mehadia. Este cascada cu cea mai mare cădere liberă a apei din România - aproximativ 40 de metri în 2 trepte. Peretele Vânturătoarei este surplombat în partea inferioară astfel încât se poate trece prin spatele căderii de apă, conferindu-i caracter de unicitate.

Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în Comuna Mehadia, în prezent există clasificate 175 de locuri de cazare clasificate din care 149 de locuri sunt clasificate la categoria 3 și 4 stele/margarete. În ceea ce privește circulația turistică, localitatea este vizitată pe tot parcursul anului.

Comuna Mehadia și obiectivele turistice din zonă sunt promovate pe mai multe site-uri de informare turistică:

<tps://primariamehadia.ro/>; <https://www.facebook.com/Ad.MediamMehadia>,

care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Mehadia, este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Mehadia, județul Caraș-Severin, nr.38 din 19.04.2021.

Localitatea Mehadia îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 120 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Corund, județul Harghita

Corund, una dintre cele mai mari localități din județul Harghita, se află la periferia Bazinului Transilvaniei, pe malul pârâului Corund, între podișul vulcanic al Gurghiuului și Dealurile Târnavelor și face parte din regiunea denumită "Ținutul Sării".

Teritoriul administrativ cuprinde un număr de 5 localități, respectiv localitatea reședință Corund și 4 sate aparținătoare: Atia, Calonda, Fântâna Brazilor și Valea lui Pavel.

Localitatea Corund se află în partea de vest a județului Harghita, de-a lungul drumului național DN13A, la 10 km de orașul Praid și la doar 17 km depărtare de orașul Sovata-stațiune turistică de interes național.

Accesul în localitatea Corund se poate realiza dinspre marile centre urbane reprezentative, la nivelul României, localitatea Corund fiind la următoarele distanțe rutiere: - 331 Km de cel mai apropiat punct de trecere frontieră cu Ungaria (Borș); - 303 Km de București.

Comuna Corund beneficiază de accesibilitate din punct de vedere rutier, feroviar și aerian fiind traversată de rute importante de transport rutier, precum DNA13A. Pe cale feroviară, principala stație de cale ferată care deservește localitatea Corund este la Odorheiul Secuiesc, situat la doar 27 km. Transportul din comuna Corund până la Gara Odorhei Secuiesc se realizează prin intermediul autobuzelor care pleacă din localitate, durata medie până la destinație fiind de aproximativ 40 minute. Pe cale aeriană principalul aeroport din vecinătatea comunei Corund, este aeroportul internațional de la Târgu Mureș.

Localizarea comunei într-o zonă cu mare potențial turistic, alături de Sovata, Praid și Lupeni, poate genera prin dezvoltarea și modernizarea turismului în zonă o puternică atracție turistică pentru turiștii români și străini.

Aflată în inima Transilvaniei, într-un cadru natural încântător, într-o mică depresiune, comuna Corund este un sat cu origini vechi, din județul Harghita, fiind cunoscut ca un important centru de ceramică, atât în România, cât și în Europa, fapt care îl determină să fie un obiectiv turistic în sine.

Fiind unul dintre cele mai vechi și mai frumoase sate din România, casele Corundului, cât și atelierele olarilor sunt viu decorate, cu obiecte de ceramică și împodobite cu flori multicolore.

Comuna Corund se remarcă prin obiective naturale și istorice specifice, motiv pentru care

este nevoie de protejarea moștenirii rurale care este extrem de importantă pentru ca turismul rural să se poată dezvolta într-o manieră pozitivă, având drept scop atragerea turiștilor, pentru obținerea beneficiilor economice pentru populația locală.

Patrimoniul cultural al localității Corund include obiective înscrise pe Lista Monumentelor Istorice, vechi tradiții, meșteșuguri și obiceiuri locale, elemente specifice de etnografie și folclor, evenimente.

Principala ocupație a locuitorii zonei era cultura plantelor și creșterea animalelor. Întrucât solul din zonă era slab și pietros, oamenii au decis să se orienteze către alte ocupații, precum olăritul, prelucrarea de iască, cioplitul de lemn și exploatarea aragonitului.

Comuna Corund a devenit (alături de Horezu și Marginea), unul dintre cele mai populare centre de olărit din România. Un lucru demn de menționat este specializarea meșterilor populari pe diverse "nișe", precum: o parte dintre aceștia fabrică produse de uz casnic (vase, farfurii, ulcioare, etc), alții se ocupă cu fabricarea produselor ornamentale, lucrate cu un nivel deosebit de finețe, alții se ocupă cu ceramica utilizată pentru împodobirea sobelor de teracotă, etc. Astfel, aproximativ 700 de familii produc și comercializează obiecte de artizanat ceramică, iască, țesături și lemn.

Corund se diferențiază de restul locurilor prin poziționarea în Ținutul Sării, în Transilvania, și prin materia primă folosită la olărit. Lutul de bună calitate se extrage de lângă pâraul Sacadat, care curge pe partea vestică a satului. Lutul este spălat și curățat de impurități cu apa dătoare de viață, tăiat fâșii și modelat cu ajutorul roții olarului. Până să fie băgat în cuptor, unde arde la peste 900 de grade, este lăsat câteva zile la zvântat.

Tot în Corund regăsim și faimoasa ceramică neagră. Aici, ea este mai rar întâlnită, de aceea este și atât de prețuită. Culoarea, de la cenușiu închis la negru, se obține în urma unui proces specific de ardere înăbușită.

Principala deosebire a ceramicii din Corund față de alte ținuturi este faptul că produsele ceramice realizate sunt elegante și rezistente, iar dintre acestea, farfuriile ceramice sunt la mare căutare, în special ceramica neagră.

Vasele care fac parte din ceramică de Corund sunt cunoscute pentru desenele florale și zoomorfe, adaptate stilului local, cum ar fi laleaua, cocoșul de munte sau floarea de colț. Cele mai cunoscute produse sunt cele cu decor albastru, cu decor verde, dar și ceramica albă, maro sau colorată. Turiștii pot cumpăra atât vase de decor, cât și căni, castroane, străchini, solnițe, oale pentrusarmale, ghivece sau vase pentru mirodenii.

Sculptura în lemn practică de meșterii populari din Corund este o altă tradiție bine conservată. Acțiunea este migăloasă, sunt de multe ori redată detalii de finețe, iar artizanii se inspiră din viața de zi de zi, din natură și religie. Există meșteri care realizează podoabe, icoane, cruci, medalioane, triptice etc. și folosesc materii prime din păr, cireș, nuc, paltin, dar și meșteri care sculptează troițe monumentale, măști sau mobilier mic. Experiența îndelungată de prelucrare a lemnului i-a învățat pe meșterii populari din Corund întrebuițarea adecvată a fiecărei esențe lemnoase. Cele mai frumoase piese de mobilier sunt realizate din lemn de nuc.

Deși Corund este un important centru al olăritului din Transilvania, Prelucrarea obiectelor artizanale din iască este o altă tradiție care se păstrează în Corund. Iasca este o ciupercă a fagului bolnav. la Corund, este singurul loc din Europa unde se mai prelucrează iasca după procedeele tradiționale, confecționând obiecte de uz comun sau decorative.

La mare căutare sunt și împletiturile de nuiete de răchită, din care se fac scaune, măsuțe, bănci, coșuri pentru fructe, coșuri pentru animale.

Aragonitul (un mineral numit și "*piatra prețioasă a secuilor*") nu putea fi cioplit, însă prin șlefuire se puteau obține obiecte decorative frumoase: instrumente de scris, scrumiere, vase de flori, fructiere. Dealul Melcului - un deal calcaros cu izvoare, este considerat a fi cea mai mare rezervație de aragonit existentă în Bazinul Carpatic. Astfel, cele trei arii miniere de odinioară au acum statut de *rezervație naturală* încă din anul 1980. În cadrul celor trei situri ale rezervației prezente turiștii pot vizita "urmele de suprafață" rămase după exploatarea aragonitului.

Dintre numeroasele izvoare existente în zona Dealului Melcului din Corund, izvorul

"Unicum" s-a dovedit a fi cel mai vechi. Apa acestui izvor era utilizată și în urmă cu 100 de ani pentru umplerea bazinului Unicum. Pentru tratament balnear apa, din Baia sărată Unicum a fost folosită pentru a trata afecțiuni ginecologice, hemoroizi și boli de piele.

Aceste băi sărate se află în partea de nord a localității Corund. Denumirea de "Baia sărată Unicum", provine de la faptul că este una dintre cele mai bune ape sărate, cu o cantitate neobișnuită de dioxid de carbon liber, fier și carbonat de sodiu. De asemenea, este de trei ori mai concentrată decât faimoasa apă din băile Nauheim, motiv pentru care se numește Unicum. Încă din 1729 se cunoștea puterea acestei ape. Faptul că apa din Corund era considerată cea mai bună în acea vreme, încă din anii 1800 baia a început să atragă foarte mulți vizitatori. Din păcate însă, în jurul anului 1963 baia a fost închisă și s-a distrus. Cu câțiva ani în urmă, Asociația Turistică Corund și localnicii au renovat baia, existând acum o piscină cu apă sărată pentru adulți și una pentru copii.

O parte dintre obiective naturale și istorice specifice zonei sunt incluse pe Lista Monumentelor Istorice pentru județul Harghita și înscrise în Patrimoniul cultural național al României, precum:

-Cetatea Firtos - cod LMI: HR-I-s-B-12658 - a fost construită pe Dealul Firtos, situat între localitățile Korund, Atia, Inlăceni și Firtușu. Inițial exista un castru roman construit pentru a apăra granițele și rutele de sare; -Capela Sf. Ioan Botezătorul - cod LMI: HR-I-m-B-12658.01; -Biserica de lemn - cod LMI: SM-II-m-B-05303; -Biserica unitariană - cod LMI: HR-II-m-B-12793.

Comuna Corund are parte de un cadru natural de excepție. Pe lângă peisajul diversificat, plin de culoare, cu poteci și drumuri line, zona dispune și de un număr important de structuri de primire turistice, clasificate de la 1 la 3 stele/margarete, cu un număr de 443 de locuri, turiștii care vizitează zona se bucură de un peisaj frumos, cu un aer deosebit de puternic și curat, nepoluat, ideal pentru variate forme de turism.

Ecoturism

Localitatea dispune de suprafețe importante împădurite, în special pe teritoriul satelor Valea lui Pavel și Fântâna Brazilor, extrem de bine conservate ecologic, locuri unde se pot dezvolta importante proiecte de ecoturism.

Promenada de la Corund - reprezintă un pachet ecoturistic care include vizite interactive în 4 ateliere meșteșugărești tradiționale și 1 vizită la Muzeul etnografic din Corund, toate fiind vizitate cu o drumeție pe o căruță trasă de 2 cai. Cele patru ateliere includ atelierul de olărit, atelierul de prelucrare a iascăi, atelierul de cioplit în lemn și atelierul de țesătorie. În sezonul de estival, din 1 iulie până la 15 septembrie, se organizează zilnic 2 ture iar durata programului este de 2,5 ore;

Rezervația Muntelui de sare - include următoarele obiective turistice:

-Ocna Iosif, aflată pe teritoriul minei vechi, fiind parțial prăbușită. Aici au fost primele exploatări de sare în 1762. Ocna are o adâncime de 80 m și formă de clopot;

-Plecând de la ocnă și trecând printr-o pădure de conifere, se ajunge la al doilea obiectiv, respectiv la izvoarele sărate permanente și temporare care întind apa formând astfel un "câmp sărat";

-Izvorul sărat cu cel mai mare debit de apă din Canion, este cel de-al treilea obiectiv, de unde poteca urcă până la margine, apoi coboară spre dolina de sare, creând astfel o pâlnie naturală ce oferă o priveliște spectaculoasă;

-În continuare, se ajunge la baia tradițională cu nămol terapeutic sărat, care a fost reînnoit cu ajutorul comunității locale. Localnicii folosesc nămolul de origine minerală de secole pentru remediu împotriva bolilor de piele, reumatice și ginecologice.

-În drum spre ultimul obiectiv traseul traversează iar pârâul pe un poduleț suspendat de unde vizitatorul poate să admire o creastă de sare ce închide un șir de doline.

Cicloturism

Un traseu cu o lungime de 36 km, include următoarele stații: Corund- Panorama Corund- Pasul Calonda- Fântâna Brazilor-Valea lui Pavel-Piatra Moric- Arcio- Corund. Dificultatea traseului este de nivel mediu iar durata acestuia este de 4-5 ore.

Traseu tematic al apelor minerale

Izvoarele cu apă minerală de la Corund ocupă un loc important în viața satului. Pe teritoriul localității se află numeroase izvoare minerale sărate și carbogazoase cu efect therapeutic, cum ar fi:

Izvorul "Diómáli", situat la ieșirea estică a satului, cu o apă minerală bogată în fier, atinge debitul de 10.000 litri pe zi și este recomandată celor care suferă de afecțiuni gastro-intestinale, precum și celor care suferă de anemie; Izvorul "Szólómáli", cu apă bogată în bicarbonați, clor, magneziu și calciu; Izvoarele "Cseredombi" și "Erzsébet", cu apă sărată și bogată în fier; Izvorul sărat de la Corund - este bogat în carbonați, fier și magneziu; Izvorul Dióvápa - cu conținut bogat de fier, acid carbonic și cu un gust de petrol.

În zona comunei Corund se află 3 arii naturale protejate, respectiv:

Dealul Melcului (Firtuș), Cod SCI/SPA: 2.461, desemnat drept arie de management pentru habitat/specie (aici au fost găsite cristale de aragonit, cristale de calcit, coralite, depuneri de travertin, etc);

Muntele de sare de la Praid, Cod SCI/SPA: 2.458, desemnat drept monument al naturii, unde putem regăsi doline în sare, chei în sare, spălări de versant în sare, izvoare de apă sărată, etc. Raritatea zonei sporește datorită speciilor de plante care cresc pe soluri sărate.

Tinovul de la Fântâna Brazilor, este o arie protejată (Cod SCI/SPA: ROSCI0244), situl reprezintă o zonă montană cu pajiști naturale, turbării, păduri de conifere și terenuri arabile. La baza desemnării sitului se află câteva specii de amfibieni și reptile: broasca roșie de pădure, broasca roșie de munte, salamandră de foc sau șopârla de munte. Din loc în loc turiștii pot găsi panouri cu informații importante precum jocuri în care trebuie să descopere plantele din tinov. De asemenea, vizitatorii se pot implica direct în protejarea rezervației prin intermediul unei praștii amenajate în tinov cu care turiștii pot „trage” câteva conuri de pin silvestru, ajutând la repopularea acelor zone.

În comuna Corund există și o porțiune mică din aria protejată Situl ROSPA0028 denumită Administrația Natura 2000 Dealurile Târnavelor - Valea Nirajului care are în administrație rezervația naturală de la Dealul Firtuș.

Dintre evenimentele cu caracter de repetabilitate organizate în comuna Corund, se pot enumera: "Târgul de ceramică din Corund", organizat în al doilea sfârșit de săptămână al lunii august, transformat într-un fel de zilele satului. Pe scena în aer liber, înființată pe teritoriul pensiunii turistice Arcso, cântă fanfare, dansează grupuri de dansuri populare, cântă formații de muzică contemporană, iar iubitorilor de sport le este organizat un turneu de fotbal. Cu aceasta ocazie Corundul este vizitat de delegații din 11 localități înfrățite din Ungaria și de aproximativ 5000 de turiști. Pe tot parcursul târgului sunt promovate: ceramica tradițională din Corund, activitățile culturale tradiționale și obiceiurile locale populare, tradiția artizanatului, costumele populare, bucătăria tradițională cu rețetele specifice dar și produsele agroalimentare tradiționale; Bal de Paște din Valea lui Pavel, Bal de Paște -Fântâna Brazilor, Zilele satului Valea lui Pavel, Bâlcu de zilele satului Atia de ziua Magdalenei, Bâlcu de Sf. Bertalan, Zilele satului Fântâna Brazilor, Ediția Cupei Internaționale de Șah Ceramica, Balul cartofilor-Atia, Festivalul dovlecilor, Festivalul "Pomana porcului", Balul Fanfarelor...Promovarea obiectivelor turistice din zonă și din comuna Corund se face prin site-urile de promovare: www.visitharghita.ro; www.visitcorund.ro; www.comunacorund.ro; www.tinutulsarii.ro; www.coltisorderomania.ro, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate, precum și evenimente și programe turistice.

Zona s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, în prezent existând 353 de locuri de cazare în unități clasificate, din care 221 de locuri clasificate la 3 stele/margarete.

Documentația transmisă de Consiliul Local al Comunei Corund este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Corund, județul Harghita, nr. 55 din 23.06.2021.

Comuna Corund îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes național și întrunește un punctaj de 145 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Zetea, județul Harghita

Comuna Zetea este situată în zona centrală a județului Harghita, în sectorul nordic al Munților Harghitei (între pasurile Șicasău și Vlăhița).

Teritoriul administrativ al comunei cuprinde un număr de 6 localități: Zetea (centrul de comună), Sub Cetate, Izvoare, Șicasău, Poiana Târnavei, Deșag. Se învecinează la nord cu comuna Suseni, la nord-est cu comuna Dănești, la est cu comuna Mădăraș, la sud-est cu comuna Căpâlnița, la sud cu comunele Satu Mare și Brădești, la vest cu comuna Dealu și iar la nord-vest cu comuna Vârșeag.

Comuna Zetea are în împrejurimile sale o diversitate de resurse turistice naturale rezultat al varietăților formelor de relief ce caracterizează arealul. Reprezentative se consideră a fi următoarele: resurse hidrominerale; arii naturale protejate; resurse turistice antropice.

În completarea valențelor peisagistice vin cele terapeutice, induse de acei parametri meteorologici care fac diferența între bioclimatul tonic-stimulent de munte, cu beneficiile adiacente manifestate la altitudini superioare valorii de 700 m și bioclimatul sedativ-indiferent de dealuri și depresiuni submontane, lipsit de contraindicații, ceea ce îi imprimă un caracter accesibil tuturor categoriilor de turiști. Factorii naturali de cură a acestui bioclimat sunt: aer curat, fără praf și particule alergice, atmosferă ozonată.

Accesul în comuna Zetea se realizează prin intermediul unor drumuri naționale sau județene:

1. DJ 138 (Odorheiul Secuiesc - Gheorghieni) - este drumul județean care traversează comuna pe direcția SV-NE, fiind calea de acces în localitate dinspre DN 13 A (Sovata - Odorheiul Secuiesc - Miercurea Ciuc) o cale de comunicație principală, ce traversează munții Harghitei prin pasul Tolvaios (987 m) și DN 13 B (Gheorghieni - Praid). Prin DN 13 A se asigură legătura cu DN 13 pe direcția Brașov-Sighișoara-Tg. Mureș-Cluj, diagonală rutieră majoră ce străbate Transilvania pe direcția NV-SE.

Distanța față de reședința de județ, Miercurea Ciuc este de 54 km, iar față de București, este de 299 km. Poziționarea față de alte centre urbane este: Sighișoara, la 62 km, Tg. Mureș, la 110km, Brașov, la 117 km.

Prima atestare documentară a localității datează din anul 1332 cand apare sub numele de Zathalaka în "Registrul dijmelor papale". Amplasată la 13 km nord-vest față de municipiul Odorheiul Secuiesc, se află zona de polaritate a acestuia. Această polaritate are o tradiție istorică îndelungată, comuna făcând parte din fostul Scaun al Odorheiului, respectiv Comitatul Odorheiului.

Datorită cadrului natural oferta turistică a Comunei Zetea este una variată și o putem structura pentru o mai buna exemplificare în funcție de ariile de interes în următoarele categorii:

- *Istorie și Meșteșug*: în care se prezintă activitățile de artizanat și monumente ale arhitecturii din zonă care împletesc armonios elemente secuiești.

Muzeul Secuiesc al Ciucului (o secțiune în aer liber) unde pot fi văzute 2 porți "legate" cu acoperiș, una de la începutul sec. al XX-lea și cealaltă cu o inscripție indescifrabilă, cca. 1888. Aceste porți secuiești mai pot fi văzute în satele din comuna Zetea, considerate actul fundamental al secuilor.

De obicei, structura de susținere a porților secuiești este construită din lemn de stejar, iar părțile componente sunt fixate prin îmbinarea în coadă de rândunică. Poarta secuiască specifică zonei este formată din 3 stâlpi de susținere principali, cu o poartă mică și una mare, deasupra acestora fiind postată a grindă frontală care le leagă și care este fixată de contrafișe. Majoritatea porților din Zetea au acoperiș din șindriliță, sub care se pune câteodată porumbar pentru a mări efectul estetic. Porțile sunt relativ înalte, poarta mare

ajungând la cca. 4 metri, ele fiind gândite astfel încât țăranii să poată aduce fânul încărcat în căruțe pe sub acestea. Înălțimea porții mici este de aproximativ 2 metri și are o structură separată: grindă frontală, contrafișe, porțiță în poartă. Conform cercetărilor muzeologilor referitoare la porțile secuiești, motivele geometrice, stilizate și mai târziu motive vegetale, mai ales florale care le ornamentează descriu viața rustică. Acestea sunt încadrate în Lista Monumentelor Istorice.

- *Turism Monahal*

Biserica Romano-Catolică Zetea, este cunoscută drept cea mai mare biserică din regiune, cu o capacitate de 1000 de persoane. Turnul acestei biserici are o înălțime de 45 de metri. Altarul este contruit în stil baroc, iar în turnul bisericii se păstrează o ruină gotică, o rozetă ruptă din piatră cu un diametru de 71 cm cu 4 semicercuri la mijloc, provenită din biserică medievală; Biserica Romano-Catolică Sub Cetate și Parohia Catolică; Biserica Romano-Catolică Izvoarele; Biserica Romano-Catolică Șicasău.

Ruta de pelerinaj Via Maria- este un drum spiritual turistic, un drum de pelerinaj, care se bazează pe cinstirea Sf. Maria de către popoarele din Europa Centrală, dar totodata unește locurile și valorile istorice culturale aflate de-a lungul traseului, fără să facă deosebire în funție de religie.

Drumul traversează o cruce pe harta Ruropei Centrale (Austria, Ungaria, România, Slovacia, Polonia, Croația și Bosnia), realizând o rețea de trasee de pelerinaj bazate pe valorile locale, asemănător cu El Camino.

Marele pelerinaj de Rusalii de la Șumuleu-Ciuc- adună participanți din România, Ungaria, dar și din alte state europene și de pe alte continente. La edițiile anterioare au participat chiar și 150.000 de pelerini. În anul 2015 pelerinajul a sărbătorit jubileul de 500 de ani de la aducerea în Biserica Franciscană de la Sumuleu-Mic a statuii făcătoare de minuni a Sfintei Fecioare Maria, și care este defapt, simbolul pelerinajului.

În zonă există mai multe trasee turistice, se desfășoară și activități de vânătoare, pescuit, cicloturism, alpinism, rafting și observarea florei și faunei în mediul lor natural.

Densitatea, volumul și valoarea resurselor turistice de pe teritoriul comunei Zetea favorizează practicarea și dezvoltarea unor forme de turism variate.

- Turismul montan - diversitatea potențialului turostic montan oferă posibilitatea valorificării sub diferite forme:

Sporturi de iarnă - reprezintă principala formă de turism desfășurată. Există trasee pentru ture de schi și pentru ture cu rachete de zăpadă. Zona de schi Harghita - Mădăraș oferă condiții optime de desfășurare datorită existenței în zonă a trei pârtii de schi omologate.

Drumeție montană - reprezintă o formă de turism importantă care se desfășoară în M-ții Harghitei. În zonă există 7 trasee turistice omologate.

Alpinismul se practică pe traseul Via Ferrata "Pericolul Caprelor" contruit în anul 2012.

Raftingul se practică în apele involburate ale Târnavei Mari pe un traseu de 6-7 km.

- Turismul cultural - Zona comunei Zetea are un patrimoniu cultural-istoric și etno-folcloric de mare valoare și atractivitate turistică. Există un număr de valori de patrimoniu cultural de interes internațional și național care s-au constituit ca valori ale Patrimoniului Național. Tezaurul etnografic și folcloric este de asemenea de mare originalitate și viu- încă mai sunt comunități care trăiesc cu respectarea tradiției în activitatea zilnică, fiind reprezentat prin: prelucrarea lemnului, portul popular, manifestări etnoculturale și religioase tradiționale.

- Turismul de odihnă și recreere - acest tip de turism batreanează în zonă cel mai mare număr de persoane, fiind practicat de toate categoriile de vârstă.

- Turismul ecvestru - programele se desfășoară prin parcurgerea călare pe drumuri forestiere și pășuni, a unor zone de interes turistic deosebit.

- Turismul de vânătoare și pescuit - gradul de împădurire ridicat (peste 56%) și existența unui patrimoniu cinegetic, permite organizarea de partide de vânătoare într-un cadru legislativ controlat și organizat fără a afecta echilibrul ecologic al speciilor.

În concluzie, în comuna Zetea se pot practica: turismul montan, cicloturismul, turismul activ (sportiv, de vânătoare și pescuit).

Zona s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere. De asemenea, în localitate se organizează evenimente turistice, culturale cu caracter de repetabilitate pe bază de calendar precum:

Zilele Comunei Zetea- eveniment cultural anual organizat de administrația locală, în luna Iunie. La eveniment participă nu numai locuitorii din comună ci și oaspeți din Ungaria.

Ruta de pelerinaj Via Maria- este un drum spiritual turistic, un drum de pelerinaj, care se bazează pe cinstirea Sfintei Maria de către popoarele din Europa Centrală, dar unește valorile istorice și culturale, fără să facă deosebire în funcție de religie.

Open Zetea- concursul anual de pescuit la muscă pe porțiunea superioară a Târnavei Mari. Este organizat de obicei la sfârșitul lunii mai, în sezonul de pescuit.

Reuniunea de trabant- acest eveniment este unul inedit, care aduce împreună pe proprietarii faimosului Trabant. În mod tradițional, evenimentul este organizat vara, în luna Iulie, pe o perioadă de minim 3 zile.

Întâlnirea proprietarilor de Volkswagen Beetle- evenimentul are deja mai mult de 12 ediții și reunește fanii mașinutele Beetle.

În prezent, în comuna Zetea există 966 de locuri de cazare în unități clasificate, din care 477 de locuri în structuri de primire turistică clasificate la 3 stele/margarete.

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor de socializare (facebook), web site-ului: visitharghita.com, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate, precum și evenimente, programe turistice.

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Zetea este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Zetea, județul Harghita, nr. 8 din 28.01.2021.

Comuna Zetea îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes național și întrunește un punctaj de 160 puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Săpânța, județul Maramureș

Comuna Săpânța este situată în partea de nord-vest a județului Maramureș, la frontiera cu Ucraina și la sud de confluența râurilor Săpânța și Tisa. Teritoriul administrativ al comunei Săpânța se desfășoară (este situat) în depresiunea Maramureșului, urcând în trepte de la nord spre sud, din culoarul Tisei spre piemontul Mara-Săpânța, Creasta Pietrei și culmea centrală a Munților Igniș din Carpații Orientali.

Din punct de vedere geografic, teritoriul administrativ al comunei Săpânța, cu o suprafață totală de 13.917 ha, se învecinează la nord cu Ucraina, la nord-est cu comuna Campulung la Tisa, la est cu comuna Sarasău și cu municipiul Sighetu Marmăției, la sud cu comuna Giulești și municipiul Baia Mare, la sud-vest cu comuna Certeze, din județul Satu Mare, iar la nord-vest cu comuna Remeți. Relieful comunei este în mare parte muntos, 72% din teritoriu, având o altitudine medie de 722 metri. Altitudinea minimă este de 220 m și se înregistrează la ieșirea Tisei de pe teritoriul comunei, iar altitudinea maximă este 1240 m, fiind atinsă în Vârful Rotunda.

Din punct de vedere istoric, Săpânța aparține de regiunea etnografică și istorico-geografică cunoscută sub numele de "Țara Maramureșului" sau "Maramureșul Voievodal", fiind atestată documentar la 30 octombrie 1373 sub denumirea Zapancha. În localitate au fost descoperite urme de locuire încă din Neolitic, iar în vatra localității, pe locul numit Prisaca, s-a descoperit un depozit important de bronzuri, dezvăluind faptul că pe aceste meleaguri existau așezăminte omenești încă din Epoca Bronzului. Pe piesele de bronz descoperite sunt încrustate decorațiuni cu motive spiralate, romburi, linii frânte, arcuite sau punctate care se regăsesc și astăzi în ornamentația obiectelor realizate de meșterii populari ai locului, mărturisind astfel continuitatea spiritului creator al săpânțenilor.

Poziția geografică favorabilă a făcut ca teritoriul Săpânței să fie locuit încă din neolitic, în epoca bronzului locuitorii erau celții, în epoca fierului dacii liberi, iar începând cu feudalismul timpuriu aici locuiau românii maramureșeni.

Accesul în comuna Săpânța se realizează pe cale rutieră, prin intermediul drumului național 19, care face legătura între Sighetu Marmăției și Satu Mare. Distanța între Săpânța și municipiul Baia Mare, reședință a județului Maramureș este de 83 km dacă se merge pe ruta: DN 18 - Municipiul Baia Mare - Sighetu Marmăției și DN19 Sighetu Marmăției - Săpânța. Distanța între Săpânța și municipiul Sighetu Marmăției este de doar 18,5 km și se efectuează pe DN 19. Cele mai apropiate aeroporturi sunt: Aeroportul Internațional Maramureș, situat la o distanță de 76 km și Aeroportul Internațional Satu Mare, la o distanță de 98 km. Pentru transportul feroviar de marfă și călători, comuna Săpânța nu dispune de stație de tren, cea mai apropiată stație CFR fiind la Sighetu Marmăției.

Potențialul turistic al comunei este unul semnificativ, compus din zestrea de resursele naturale și antropice existente, care au făcut din Săpânța unul dintre cele mai importante puncte de atracție din județul Maramureș.

Patrimoniului turistic natural

Pe teritoriul comunei Săpânța cele mai importante obiective ale patrimoniului turistic natural sunt: Cascada Custuri pe râul Runc și Cascada Șipot pe râul Mireșul Săpânței, defileele de pe râurile Runc, Săpânța și Mireș tăiate în roca dură de andezit, abruptul platoului vulcanic dominat de Piatra Săpânței, important punct de belvedere spre valea Tisei, izvoarele minerale cu ape bicarbonate, carbogazoase, clorurate, sodice, calcice. Poienile înflorite și întinsele păduri de stejar, fag, molid; precum și diversitatea faunei (urs, lup, mistreț, vulpe, iepure, păstrav și diverse specii de păsări) oferă turistului peisaje încantatoare.

Parcul dendrologic de la Săpânța se întinde pe un teren de 21 ha numit "La Livadă" și este situat în luncile Tisei și a Săpânței, în apropiere de confluența acestor râuri, iar partea sud-estică se mărginește cu intravilanul satului. Parcul de la Săpânța adăpostește circa 100 de specii arboricole.

Arii naturale protejate, care se suprapun peste teritoriul comunei Săpânța:

-Situl de importanță comunitară ROSCI0251 Tisa Superioară -Natura 200, cu o suprafață de 6 303 ha, constituit pe granița de stat a României cu Ucraina. Situl găzduiește două tipuri de habitate, trei specii de amfibieni, zece specii de pești și o specie de mamifere (vidra) de interes comunitar. Alături de vidră a fost semnalată în ultimul timp și nurca.

-Situl ROSPA0134 Munții Gutâi este situat în regiunea biogeografică alpină și în cea continentală, în zona vulcanică a Carpaților Orientali, mai exact în Munții Gutâi și Munții Igniș. Suprafața sitului este de 28.406 hectare.

-Situl ROSCI0092 Munții Igniș este situat în sud-vestul comunei, la limita cu Săpânța. Aria naturală protejată este situată în regiunea biogeografică alpină și în cea continentală, în zona vulcanică a Carpaților Orientali mai exact în Munții Igniș.

-Situl ROSCI0358 Pricop-Huta-Certeze-Natura 200 -Situl de importanță comunitară are o suprafață de 3,162 ha, iar pe teritoriul lui se întrepătrund flora de tip euroasiatic cu cea circumpolară și europeană, ca expresie a climatului temperat de tip continental.

Patrimoniului turistic antropic

Alături de frumusețile naturale, Săpânța se remarcă și prin valori cultural-istorice și etnografice, cu valențe turistice deosebite. Pe teritoriul administrativ al localității sunt consemnate, pe Lista Monumentelor Istorice (Ordinul 2828/2017), trei monumente, din care unul de categorie A (Cimitirul Vesel - 1935 - cod MM-IV-s-A-04832) și două de categorie B (Cimitirul evreiesc - Secolul sec. XVIII - cod MM-II-s-B-04636 și Ansamblul de arhitectură tehnică populară - complex de vâltori -sec. XIX - cod MM-II-a-B-04637). Aceste obiective, precum și altele foarte importante și pot constitui puncte de atracție pentru turiștii care ajung în localitate.

Cimitirul Vesel - Renumele localității Săpânța este legat de un obiectiv unic în felul său: Cimitirul Vesel, un adevărat muzeu de artă populară originală, ale cărei baze au fost puse în anul 1935 de meșterul Stan Ioan Pătraș. Crucile sculptate și viu colorate redau

caricatural părți bune și mai ales defecte din viața celor dispăruți, cimitirul devenind o cronică a comunității locale. În prezent există peste 800 de cruci sculptate. Sculpturile și epitafurile sunt pictate cu o serie de culori aprinse precum roșu, verde, galben, care în contrast cu albastrul și albul predominant de pe cruci creează o atmosferă mai vie decât cea obișnuită într-un cimitir.

Stan Ioan Pătraș a lucrat ca tâmplar încă din adolescență, dar activitatea sa ca meșter de cruci a fost cea care i-a adus un renume deosebit. Acesta a realizat porți, troițe și mobilier din lemn etc, lucrările sale fiind unice și se păstrează în bună măsură și astăzi, îndeosebi pe teritoriul localității Săpânța. De asemenea, casa memorială a meșterului este actualmente muzeu și conservă o parte dintre lucrările sale.

Cimitirul Evreiesc - este situat la drumul național DN 19 în zona numită "În Vârf Scaunului". fiind vizitat de numeroase grupuri de turiști mai ales din Israel. Există un număr mare de cruci, care evidențiază mărimea comunității evreiești interbelice.

Complexul de vâltori - din păcate complexul de vâltori din comuna Săpânța nu mai există la ora actuală, zona în care a fost amplasat complexul de vâltori a fost afectată de o viitură a râului Săpânța. Totuși în comuna Săpânța există în prezent alte trei vâltori administrate de persoane private, care sunt amplasate în apropierea râului Săpânța.

Mănăstirea Săpânța-Peri -este un important obiectiv turistic din localitate, care atrage turiștii interesați de arta prelucrării lemnului și de măiestria realizării acestei construcții, care are o înălțime de 75m, fiind cea mai înaltă construcție de lemn din Europa. Actualul edificiu a fost construit în apropierea locului vechii Mănăstiri Peri (azi pe teritoriul Ucrainei), datând de la începutul secolului XIII, neexistând date sigure cu privire la înființarea ei. În secolul al XIV-lea familia nobilă a Drăgoșeștilor a donat moșii și au ctitorit biserica care purta hramul Sfântul Arhanghel Mihail. Voievozii Drag și Balc au efectuat o serie de demersuri diplomatice la Constantinopol obținând din partea patriarhului Antonie al IV-lea ridicarea la rang de Stavropighie Patriarhală a mănăstirii Sfântul Arhanghel Mihail din Peri. Mănăstirea a fost vreme de trei secole un centru important de spiritualitate românească unde s-au copiat și tradus primele cărți religioase în limba română. În anul 1703, în timpul răscoalei antihabzburgice mănăstirea a fost desființată și distrusă, zidurile rămase în urma incendiului bisericii fiind demolate. În anul 1996 s-a început construirea unei noi mănăstiri din lemn de stejar, cu hramul Sfântul Arhanghel Mihail la Săpânța în parcul dendrologic Livada, fiind în prezent cea mai înaltă biserică de lemn din Europa și posibil și din lume.

Meșteșugurile tradiționale - Săpânța este o localitate cu structură tradițională, în cadrul căreia s-au păstrat câteva exemple de arhitectură țărănească în lemn (case și porți sculptate). De asemenea, localitatea se remarcă pentru bogatul fond etnografic, o adevărată expoziție în aer liber, unde produsele artisanale (țesături, cergi și carpete de lână) sunt expuse pe gardurile gospodăriilor în timpul verii când localitatea este vizitată de un număr mare de turiști.

În localitatea Săpânța se pot practica mai multe forme de turism, dintre care: turismul rural și agroturismul, ecoturismul, turismul în natură, turismul de aventură, turismul de vânătoare și pescuitul sportiv, drumeții montane etc.

Datorită factorilor naturali de cură (aer, ape minerale, bioclimat etc), localitatea s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, în prezent existând 322 de locuri de cazare clasificate, din care 220 de locuri în structuri de primire turistice clasificate la categoria 3 și 4 stele/margarete, fiind înregistrați anual peste 200.000 de turiști. În prezent, La Săpânța asistența medicală balneară se efectuează prin cure terapeutice în cadrul Centrului de Recuperare și Regenerare Ciuberele lui Solomon, care oferă o regenerare a întregului organism, de la hidroterapie, la cazare și tratament, aplicat fiecărei afecțiuni în parte.

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor de socializare, site-ul primăriei, Centului de Informare Turistică Săpânța, care oferă materiale de promovare și informații despre resursele naturale și antropice ale zonei.

Printre puncte tari ale zonei se numără și existența evenimentelor culturale și de tradiție,

în special cele organizate cu ocazia sărbătorilor religioase, șezători sau Festivalul Stan Ion Pătraș, organizat anual în memoria întemeietorului Cimitirului Veseldin Săpânța.

Documentația transmisă de către Primăria Comunei Săpânța este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Săpânța, nr. 09/18.03.2022.

Localitatea Săpânța îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 120 puncte la criteriile suplimentare, față de minimul de 90 puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Moldovița, județul Suceava

Comuna Moldovița este situată în zona montană a Obcinelor Bucovinei, pe cursul superior al râului Moldovița, fiind încadrată de Obcina Feredeului la vest și Obcina Mare la est. Suprafața comunei este de 249, 24 km², ocupând locul trei pe județ. Comuna este formată din patru sate: Argel, Rașca, Moldovița și Demăcușa. Se învecinează cu comunele Putna și Brodina la nord, cu Izvoarele Sucevei la nord-vest, Moldova Sulița și Breaza la vest, cu Sadova la sud-vest, Vatra Moldoviței la sud-est și cu Sucevița la est. Pe cale rutieră distanța dintre Suceava și Moldovița este de 70 km, Suceava fiind cunoscută ca și "Poarta spre Bucovina" datorită localizării sale strategice, în partea de nord-est a țării, într-o zonă cu un real potențial turistic care poate atrage atât turiști români cât și din străinătate.

Rețeaua de drumuri care străbate zona urmează valea râului Moldovița și ale unor afluenți ai acestuia. La drumul european E576 care leagă orașele Suceava și Cluj-Napoca și face legătura între arterele europene E85 și E60-E81, se racordează la Vama, drumul județean 176 (Vama-Moldovița), care la Vatra-Moldoviței se intersectează cu drumul național 17 (Câmpulung Moldovenesc-Rădăuți).

Beneficiind și de o cale ferată (inaugurată în anul 1889), bazinul Văii Moldoviței poate fi străbătut și cu ajutorul trenului de călători. La Vatra Moldoviței este amenajat și un mic heliport.

Datorită poziționării există o trăsătură esențială a reliefului, o constituie paralelismul culmelor și văilor, pe direcția nord-vest și înălțimea redusă a masivelor muntoase. Cea mai mare altitudine se realizează în vârful Pașcanu, 1479 m, din Obcina Feredeului, iar cea mai mică altitudine se înscrie la confluența râului Moldovița cu pârul Demăcușa, 650 m.

Obcinele Bucovinei alcătuiesc o arie protejată (sit de importanță comunitară- SCI), situată în nordul Moldovei (Bucovina), pe teritoriul județului Suceava. Aria naturală se află în nord-vestul jud. Suceava, în Carpații Orientali, pe teritoriul administrativ al orașului Câmpulung Moldovenesc și pe cele ale comunelor: Breaza, Brodina, Moldovița, Putna, Sadova, Vama și Vatra Moldoviței.

Obcinele Bucovinei se încadrează în bioclimatul tonic stimulent și are ca și elemente caracteristice: valori scăzute ale presiunii atmosferice; temperaturi medii anuale scăzute; valori crescute ale duratei de însorire și a intensității radiației solare. Acest bioclimat are scop terapeutic (astm bronșic alergic, anemii, traheobronșite) și profilactic (stări de surmenaj fizic, persoane care își desfășoară activitatea în medii cu noxe respiratorii).

Obcinele Bucovinei, dispun de un potențial balneoclimatic remarcabil dat de factorii naturali profilactici de cură și tratament de mare valoare: atmosferă nepoluantă, bine oxigenată și ozonifictă; saline terapeutice funcționale, ape minerale diversificate prin compoziția chimică.

A fost atestată documentar în anul 1443 formându-se ca o comunitate liberă la hotarele pădurilor Mănăstirii Moldovița, prin stabilirea pastorilor ardeleni și a fost populată în a doua jumătate a secolului 16 de huțuli, răspândiți din vetrele lor. Huțulii au devenit populația majoritară începând cu anii 1700, iar cultura și civilizația lor originală domină și astăzi

comuna. Huțulii sunt o etnie de sine stătătoare în Carpații Orientali și Nordici, având ca strămoși dacii liberi și pastorii valahi, dar urmând alt curs al istoriei.

Potențialul turistic al zonei este semnificativ având în vedere multiplele obiective turistice care atrag vizitatori din categorii diverse, între care amintim

Pe teritoriul jud. Suceava sunt 27 de rezervații naturale ce înregistrează o suprafață totală de 4457,20 ha din care: 6 rezervații naturale botanice, 12 rezervații naturale forestiere, 5 rezervații naturale geologice, 1 rezervație naturală paleontologică, 2 rezervații naturale mixte, 1 rezervație științifică.

Lacul Pascău - este o trecătoare secundară din Carpații Orientali situată la 1250 m altitudine care traversează Obcina Feredeului și leagă văile Moldovei și Moldoviței respectiv comunele Breaza și Moldovița. În apropiere se află pasurile: Pasul Mestecăniș, Curmătura Boului, Ciumârna și pasurile Cîrlibaba, Pohoniș și Izvor.

Trasee turistice:

- Obcina Mare - Mănăstirea Moldovița
- Vatra Moldoviței - Ciumârna - Obcina Mare
- Via Transilvanica
- Via Huțulca - traseu tematic de drumeție, care pune în valoare moștenirea culturală a huțulilor.

Biserici

Mănăstirea Moldovița - este una dintre cele mai vechi așezări călugărești, cu un important trecut istoric. Mănăstirea a fost inclusă pe List monumentelor istorice din Suceava din anul 2015, fiind formată din 6 obiective: Biserica "Buna Vestire" - datând din anul 1532; Paraclisul de iarnă - datând din sec. XIX-lea; Clisiarniță - datând din 1610-1612; Chilia sud - datând din sec. XIX-XX; Zid de incintă și turn de colț - datând din sec. XVI-XVII; Turn clopotniță de intrare - datând din sec. XVI-XVII.

În anul 1993 UNESCO a inclus Biserica "Buna Vestire" pe lista patrimoniului cultural mondial, în grupul Bisericile pictate din nordul Moldovei.

- Biserica de lemn Sf. Nicolae din Ciumârna
- Biserica Sf. Apostoli Petru și Pavel
- Biserica Sfinții Arhangheli
- Schitul Acoperământul Maicii Domnului

Muzee: Muzeul Ouălor "Lucia Condrea" - din anul 1993 muzeul a funcționat în locuița proprie iar din anul 2007 a fost inaugurat în mod oficial și poartă numele întemeietorei lui, unic în țară și în lume prin valoarea artistică deosebită a exponatelor. Din peste 30.000 de ouă decorate de artista Lucia Condrea mai mult de jumătate sunt expuse în 106 vitrine, fiind cel mai mare muzeu de autor din lume.

Activități de agrement

Mocănița Huțulca - tren turistic tras de locomotivă cu aburi. Este unul dintre cele mai interesante obiective turistice în care poți admira peisaje spectaculoase. Mocănița reprezintă amintirea unei alte epoci, demult apuse, trenul de linie îngustă, care circulă în regiunile de munte are o istorie îndelungată în țara noastră. Calea ferată a fost dată în folosință în anul 1888 pentru transport de masă lemnoasă de la pădure la gater. Începând cu anul 2005 mocănița funcționează numai în scop turistic și traseul are o lungime de 10,5 km.

Pe raza localității se desfășoară o serie de evenimente culturale anuale, cu impact semnificativ asupra circulației turistice, după cum urmează:

Festivalul ouălor încondeiate - în fiecare an în ziua de Florii are loc acest eveniment, în care se pun în valoare și se promovează meșteșugurile tradiționale, în special a etniei huțule din Bucovina. Arta încondeierii ouălor datează din perioada precreștină și a fost păstrată de meșterii populari până în zilele noastre.

Festivalul folcloric "Din obcini cântec răsună" - are loc an de an în data de 15 august. Este un festival la care sunt invitați numeroși interpreți de muzică populară de renume precum și interpreți debutanți. În anul 2019 a ajuns la ediția VIII-a.

Balul Gospodarilor - are loc an de an în a doua zi de Crăciun, unde tradiția și autenticul

merg mană-n mană deoarece intrarea la acest eveniment se face doar purtând un costum popular tradițional.

În localitatea Moldovița se pot practica: turismul montan, turismul rural, turism cultural, activități de agrement - vânătoare și pescuit, turism religios, agroturism, drumeții.

Baza turistică este asigurată de pensiuni turistice/agroturistice și camere de închiriat în scop turistic care însumează un număr de 125 de locuri din care 68 de locuri în structuri de primire turistică clasificate la 3 stele/margarete.

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor sociale, site-urilor de specialitate, site-ul primăriei (<http://www.primariamoldovita.ro/>) web site-ului: <http://visitingbucovina.ro/>, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Moldovița este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al comunei Moldovița, județul Suceava, nr. 64 din 10.12.2021.

Localitatea Moldovița îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 105 puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Panaci, județul Suceava

Comuna Panaci este compusă din satele Panaci, Coverca, Păltiniș, Drăgoiasa, Glodu, Catrinari și este situată în județul Suceava la o distanță de 116 km față de reședința de județ, Municipiul Suceava, în Depresiunea Dornelor, la contactul dintre rama muntoasă formată din Munții Bistriței, în latura estică, cu pădurile care se desprind din Munții Călimani. Între acestea se află un culoar depresionar creat de Râul Călimănel, care și-a săpat valea pe o linie de fractură ce desparte cele două formațiuni.

Suprafața comunei este de 137,54 km², din care mare parte, adică 61% o formează înălțimile muntoase, iar 39% locurile joase, depresionare.

Comuna este străbătută de: drumul județean DJ174 care vine de la Vatra Dornei, drumul județean DJ174E care pornește de lângă satul Păltiniș trece prin satul Catrinari pe valea Negrișoara și se reconectează la DJ174 la Gura Negrișoarei, drumul județean DJ174C care trece prin satul Glodu și se conectează la sud la DJ174 la Gura Glodului iar la nord la DJ174E prin DC79.

Așezările s-au format aici de-a lungul cursurilor de apă, astfel încât astăzi, lungimea comunei, de la limita cu Șaru Dornei și până la Gura Glodului, se desfășoară pe distanța de 21 km, iar lățimea ei, cuprinzând și zona muntoasă între Țeștina și Barnar, pe aceeași distanță.

În latura nord - estică se învecinează cu comuna Crucea, iar Dealul Rusului (1.549 m) formează hotarul cu comuna Dorna Arini, hotarul cu Orașul Broșteni, în est și o linie ce ar trebui să treacă pe la podul Țăranu și pe pârâul Rusului, desparte comuna de Șaru Dornei, în partea nordică, iar în cea vestică de satul Neagra Șarului. În partea vestică și sud-vestică, pârâilele Tomnatic și Neagra Broștenilor despart comuna de teritoriile județului Harghita.

Comuna Panaci se încadrează în zona climatului de tip montan. Este străbătută de râurile Neagra Șarului, Călimănel și Neagra Broștenilor, împreună cu afluenții lor. Din punct de vedere hidrografic, teritoriul aparține bazinului Bistriței.

Un aspect deosebit de important, legat de caracteristica hidrologică a depresiunii, îl constituie prezența izvoarelor minerale care dau o notă specifică zonei. Apele minerale carbo-gazoase apar prin 37 de izvoare mai importante răspândite pe tot cuprinsul Depresiunii Dornelor implicit și pe teritoriul comunei, începând cu Șaru Dornei și până la

Glodu, cu un izvor valoros la Păltiniș.

Poziția geografică a comunei, altitudinea cuprinsă între 800-1700 m, condițiile bioclimatice, factorii reliefului muntos imprimă mai multe tipuri de vegetație și anume: vegetație alpina (pe plaiurile și crestele cele mai înalte) și vegetație forestieră (reprezentată prin molidișurile pure și mai puțin brădet).

Dintre speciile rare, valoroase din punct de vedere științific și care sunt protejate prin lege ca monumente ale naturii amintim: coniferele tisa (*Taxus baccata*) și zimbru (*Pinus cembra*), arbuști ca smârdarul (*Rhododendron*) ori strugurii ursului (*Arcostaphylos-uva-ursi*), sau plante ierboase ca papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*) ori sângele voinicului (*Nigritella rubra*). În zona Șeștina se găsește un exemplar de mesteacăn pufos sau la Chei din Glodu un exemplar de molid târâtor. A fost creată Rezervația Parcului Național Călimani de 200 ha, în vederea protejării acestor specii.

Prima atestare istorică a toponimului Panaci apare în anul 1835 într-un document înaintat de domnitorul Mihail Sturza de către răzeșii dorneni. După harta din anii 1773-1775 întocmită de către austrieci, se observă că zona era împădurită aproape în întregime, cu numeroase goluri de munte, poteci pe văile apelor. Prin anii 1790-1791 apare aici boierul Iftimie Negrea zis mai târziu Panac. De aici i-ar fi venit porecla de Panac, deoarece folosea preparate și proceduri considerate ca vindecătoare oricărei boli. Porecla i-ar fi pus-o străinii, niște negustori de lemne ce își găsiseră adăpost pe aici, după expresia panaceu de origine greacă - panakeia - (leac, remediu universal). Se consideră astfel că Iftimie Negrea zis PANAC este întemeietorul acestei așezări. Potențialul turistic al zonei este semnificativ având în vedere bioclimatul și multiplele obiective turistice care atrag vizitatori din categorii diverse, între care amintim □

Lăcaș de cult de interes local

- Biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel”, din satul Panaci;
- Biserica „Înălțarea Domnului” din satul Coverca;
- Biserica „Sfânta cuvioasă Parascheva” din satul Glodu;
- Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” din satul Drăgoiasa;
- Mănăstirea „Piatra Tăieturii” din satul Panaci;
- Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din satul Catrinari.

Evenimente locale

- Festivalul Șezătorii - iulie/iulie;
- Ziua comunei Panaci - iulie/iulie;
- Festivalul Dor din Țara Dornelor - septembrie;
- Hramul bisericii „Înălțarea Domnului” - 40 de zile după sărbătoarea Paștelui;
- Hramul bisericii „Sf. Apostol Petru și Pavel” - 29 iunie;
- Hramul bisericii „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” - 8 noiembrie;
- Hramul bisericii „Sf. Cuvioasă Paraschiva” - 14 octombrie;
- Hramul mănăstirii „Piatra Tăieturii” - 20 iulie;
- Hramul mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august;
- Festivalul de datini și obiceiuri de iarnă - 27 decembrie.

Trasee turistice montane

- Traseu Păltiniș - Vf. Călimanul Cerbului - Vf. Călimani Izvor - Rătițiș (Stația Meteo), amplasat în Masivul Călimani, marcaj bandă roșie, durata traseului este 8 ore, cu grad de dificultate mediu/mare și posibilitate de parcurgere vara, toamna și iarna cu echipament de drumeție special și complex;

- Traseu Poiana Prislopului - Poiana Șandru - Vf. Busuiocului - Mănăstirea Piatra Tăieturii - Vf. Dealul Vână - Păltiniș, amplasat în Munții Bistriței, marcaj banda roșie, durata traseului este 8 ore, cu grad de dificultate mediu și posibilitate de parcurgere pe tot timpul anului.

Rețeaua hidrografică a comunei este formată dintr-o serie de pâraie precum Călimănelul - afluent al Negrei Șarului spre vest și Drăgoiasa, Tomnatecul, Bolovanișul, Glodu care devin afluenți ai Negrei sau Negrișoarei.

Comuna Panaci poate asigura condiții foarte bune de dezvoltare a turismului montan datorită potențialului pe care-l oferă cadrul natural, fiind un mediu propice pentru

drumeții, sporturi de iarnă și activități specifice turismului sportiv și de aventură. Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în Comuna Panaci, în prezent existând clasificate 12 de unități de cazare cu o capacitate totală de 133 de locuri din care 125 de locuri clasificate la 3 și 4 stele/margarete. În ceea ce privește circulația turistică, localitatea este vizitată pe tot parcursul anului.

Comuna Panaci și obiectivele turistice din zonă sunt promovate pe mai multe site-uri de informare turistică: <https://www.panaci.ro/>; <https://taradornelor.ro/panaci-ospitalitate-peisaje-mirifice-izvoare-minerale/>; <https://www.turistinfo.ro/panaci/>; <https://turism-panaci.ro/turism-montan-in-comuna-panaci/>; <https://ro-ro.facebook.com/ComunaPanaci/>. Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Panaci este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Panaci, județul Suceava, nr. 50 din 14.09.2021. Localitatea Panaci îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 110 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Putna, județul Suceava

Comuna Putna, situată în partea nordică a județului Suceava, la o altitudine de aproximativ 700 m, pe malul stâng al râului Suceava, ocupă o suprafață de 13,370 ha și este formată din satele Putna și Gura Putnei.

Aflându-se la 67 km de Municipiul Suceava, reședință de județ, accesul se face pe DN2H - circulație rutieră Putna - Vicovu de Sus - Rădăuți - Milișăuți - DN2 - Suceava și pe linia de cale ferată 515 Domești - Gura Putnei - Putna - Nisipitu. Tipologia morfologică a satului este determinată de forma de relief influențată de cursurile de apă. Cele două localități din componența comunei, Gura Putnei și Putna (reședința), s-au dezvoltat inițial pe valea pârâului Putna, iar în timp, datorită presiunii demografice puternice, extinderea satelor făcându-se și transversal prin dezvoltarea tentaculară pe văile afluenților Putnei. Cel mai apropiat aeroport se găsește la aproximativ 74 km și este Aeroportul Internațional „Ștefan cel Mare”, amplasat în comuna Salcea la 11,2 km de Municipiul Suceava.

Climatul este temperat-moderat-continental cu influențe ale climatului baltic și ale climatului temperat din est. Temperatura medie anuală este de 4-5°C, cu minime de până la -32,5°C și maxime de până la 37,7 °C.

Din punct de vedere geografic teritoriul comunei aparține Obcinelor Humorului ce se constituie ca un complex de culmi înguste, direcțional paralele, între creasta Obcinei Mari și Podișul Sucevei. Obcinile Humorului fac parte din Obcinile Bucovinei ce se încadrează în „Provincia muntoasă alpino-carpatică”, „Subprovincia Carpaților sud-estici”, „Ținutul Carpaților Orientali”.

Pădurea reprezintă o valoroasă resursă a comunei, atât din punct de vedere economic, cât și ecologic, reprezentând, în același timp, o importantă resursă turistică.

Străjuită de coline, foarte bine împădurite cu foiașe și rășinoase în proporție de 84,78% din suprafața totală a comunei, Putna este apreciată atât pentru cadrul natural cât și pentru obiectivele de interes, binecunoscute și apreciate la nivel național.

Din timpurile îndepărtate principalele ocupații au fost cultivarea pământului, creșterea animalelor și lucrul la pădure, dar și alte preocupări secundare: vânătoarea, pescuitul, albinăritul, culesul unor fructe de pădure, prelucrarea lânii, a inului și cânepii, a pieilor și a altor produse în cadrul industriei casnice. Dintre îndeletnicirile „artistice”, specifice femeilor, cea care a rămas vie până astăzi este încondeiatul ouălor.

În prezent principalele activități economice sunt: exploatarea și prelucrarea lemnului, creșterea animalelor și comerțul.

Potențialul turistic al zonei este semnificativ având în vedere multiplele obiective turistice

care atrag vizitatori din categorii diverse, între care amintim □

Monumente istorice de interes național

Localitatea Putna a devenit cunoscută în primul rând datorită existenței ctitoriei lui Ștefan cel Mare: Mănăstirea Putna, - SV-II-a-A-05595 - sat Putna - sec. XV, așezată la 72 km de Cetatea de Scaun a Sucevei și la 33 km nord-vest de orașul Rădăuți, este prima și cea mai importantă ctitorie a Voievodului Ștefan cel Mare străjuind, de peste cinci veacuri, ținutul legendar al Bucovinei. A fost ridicată între anii 1466-1469, pentru a-i aminti mereu de biruința sa asupra turcilor în bătălia din anul 1465 de la Chilia. De altfel, localitatea s-a dezvoltat tocmai datorită acestui locaș, care a devenit în timp un adevărat centru de cultură și artă.

Putna este cea dintâi ctitorie a lui Ștefan cel Mare și ultim locaș de odihnă al domnitorului, al soției sale Maria Voichița (decedată în 1511), al Mariei de Mangop și al urmașilor săi.

Faptul că zona are un potențial natural remarcabil precum și includerea în cunoscuta sintagmă "Mănăstirile din nordul Moldovei" au atras de-a lungul anilor călători, credincioși, cercetători, artiști sau turiști, chiar și fără o promovare turistică specială. În ultimele decenii aceste calități fost promovate și exploatate cu un alt interes, atrăgând și investiții în infrastructura specifică dezvoltării turistice, reprezentată prin organizarea de structuri de primire și de alimentație.

Chilia lui Daniil Sihastrul - SV-II-m-B-05593 - sat Putna - sec XV. Pe valea râului Vițeu, la circa 1 km de Mănăstirea Putna, se află o chilie săpată în piatră, despre care tradiția mărturisește că i-a aparținut Sf. Daniil Sihastrul, care a trăit aici aproape 20 de ani, sfetnic și duhovnic al domnitorului Moldovei Ștefan cel Mare și Sfânt. Auzind despre Daniil Sihastrul, tânărul Ștefan, fiul fostului voievod Bogdan al II-lea, ajunge în jurul anului 1451, după uciderea tatălui său la Reuseni. Aici pustnicul îi prezice că va deveni domnitor al Moldovei, lucru care s-a confirmat în anul 1457.

Biserica de lemn „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” - SV-II-m-A-05594 - sat Putna - sec XV. Biserica de lemn „Intrarea Maicii Domnului în Biserică”, lăcaș de cult ortodox, ce tradiția îl poziționează pe la mijlocul sec. XIV, a fost ridicată în satul Volovăț, fiind ulterior strămutată de Ștefan cel Mare în satul Putna. Este considerată cea mai veche și singura biserică de lemn medievală, păstrată pe teritoriul României. Vechimea excepțională și planul arhaic îi conferă o valoare inestimabilă pentru arhitectura medievală din România și din lume.

Mănăstirea Putna Lăcaș monahal ortodox, unul din cele mai importante centre culturale, religioase și artistice românești, definită de Mihai Eminescu ca fiind „Ierusalimul neamului românesc”, iar mormântul marelui voievod, care se află aici, „altar al credinței strămoșești”. Este considerat locul ideal de pelerinaj unde învățăturile istorice ale lui Ștefan cel Mare se împletesc cu ortodoxia.

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” - SV-II-m-A-05595.01 - sat Putna - 1653-1662, pe locul celei din 1446-1469; „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” - SV-II-m-A-05595.02 - sat Putna - sec. XVIII; Turn Tezaur - SV-II-m-A-05595.03 - sat Putna - 1481; Casa domnească- SV-II-m-a-05595.04 - sat Putna - sec. XV, XX; Chilia sud - SV-II-m-A-05595.05 - sat Putna - sec. XV-XVII și Chilia nord - SV-II-m-A-05595.06 sat Putna - sec. XX; Turn clopotniță- SV-II-m-A-05595.07 - sat Putna - sec. XV, XX; Turn de poartă - SV-II-m-A-05595.08 -- sat Putna - 1481; Ruine clădiri de sud-est - SV-II-m-A-05595.09 -- sat Putna - sec.XV; Ruine clădiri de nord - SV-II-m-A-05595.10 -- sat Putna - sec.XV-XVII; Zid de incintă- SV-II-m-A-05595.11 -- sat Putna - sec. XV; Fabrica de Cherestea - SV-II-m-B-05596 -- sat Putna - sec. XIX.

Lăcașele de cult de interes local, sunt:

- Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, construită între anii 1900-1908, se află în vecinătatea bisericii de lemn din Putna și a fost ridicată de către credincioșii ortodocși din localitate, sprijiniți de Fondul Bisericesc al Bucovinei;

- Mănăstirea Sihăstria Putnei este un ansamblu ridicat peste ruinele Sihăstriei Putnei închisă din porunca stăpânirii Imperiului Austro Ungar (1775). Lucrările de refacere a bisericii au durat șase ani (1990-1996), păstrând planul inițial din secolul XVIII, cu clopotnița lipită în partea de nord la care a mai fost adăugat pridvorul;

- Biserica „Coborârea Duhului Sfânt” se află în centrul satului Putna și este o biserică romano-catolică construită în anul 1936, cu influențe arhitecturale gotice.

Muzee și colecții publice

- Muzeul mănăstirii Putna este unul dintre cele mai bogate și valoroase din țară, aici fiind puse spre păstrare obiecte din perioada Ștefan cel Mare cum ar fi: tezaurul artistic și istoric al mănăstirii constând în manuscrise și broderii realizate în atelierile mănăstirii, cărți de cult și de învățătură, odoare bisericești, obiecte din ceramică etc.;

- Casa muzeu „Bucovina” din Putna, surprinde, prin elementele de amenajare interioară, casa tradițională de la sfârșitul secolului XIX, regasindu-se aici și piese legate de îndeletnicirile din zonă.

Evenimente locale

- Comemorarea voievodului Ștefan cel Mare - 2 iulie;

- Hramul Mănăstirii Putna - 15 august;

- Datini și obiceiuri de iarnă.

Trasee turistice montane

- Traseu Poiana Prislopului - Pasul Ciumărna - Putna, amplasat în Munții Obcinele Bucovinei, marcaj bandă roșie, durata traseului este 7-8 ore, cu grad de dificultate mic și posibilitate de parcurgere pe tot timpul anului;

- Traseu Sucevița - Valea Bercheza - Putna, amplasat în Munții Obcinele Bucovinei, marcaj cruce albastră, durata traseului este 5-6 ore, cu grad de dificultate mic și posibilitate de parcurgere pe tot timpul anului.

Râuri și cascade

- Râul Putna izvorăște din Obcina Mare și este afluent al râului Suceava cu punct de vărsare în Vicovul de Sus. Acesta are ca afluenți: Putnișoara, Strujinoasa, Gloduri și Vițeu. Condițiile oferite de acest râu sunt propice practicării sporturilor coborârii cu pluta pe ape repezi de munte - rafting.

- Cascada Bursuc, situată la aproximativ 300 de metri în amonte de la indicatorul amplasat la aproximativ 30 de minute de mers cu masina pe drumul forestier de la Sihăstria Putnei, este un loc unic în zestrea naturală a Bucovinei.

Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în Comuna Putna, în prezent existând clasificate 347 de locuri de cazare, din care 303 locuri clasificate la categoria 3 și 4 stele/margarete. În ceea ce privește circulația turistică, localitatea este vizitată pe tot parcursul anului.

Comuna Putna și obiectivele turistice din zonă sunt promovate pe mai multe site-uri de informare turistică: primariaputna.ro; travelguideromania.com/ro/manastirea-putna; turistinfo.ro/putna; [facebook/casabukowina](https://facebook.com/casabukowina); facebook.com/putnapeople; [facebook/SfantaManastirePutna](https://facebook.com/SfantaManastirePutna).

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Putna este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Putna, județul Suceava, nr.32 din 04.06.2021.

Localitatea Putna îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 165 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Șaru Dornei, județul Suceava

Comuna Șaru Dornei este situată la limita de sud - vest a județului, în spatele masivului Călimani, la o altitudine medie de 900 - 950 m. Acest spațiu intramontan este dominat de terase (șesuri) cu un sol pietros, sărac, neprielnic agriculturii.

De asemeni, Șaru Dornei este asezat de-a lungul râurilor Neagra și Sărișorul Mare și al afluenților acestora. Pe versanți domină pădurile și pășunile alpine.

Comuna se află la o distanță de 17 km de orașul Vatra Dornei. Din punct de vedere al împărțirii administrative teritoriale comuna Șaru Dornei are în componență satele: Neagra Șarului - reședință administrativă, Gura Haitii, Plaiu Șarului, Sărișor, Sărișoru Mare, Șaru Bucovinei, Șaru Dornei.

Vecinii comunei sunt: în partea de nord orașul Vatra Dornei; în partea de est comunele Dora Arini, Panaci și județul Harghita; în partea de sud și sud - vest județul Mureș; în partea de vest comunele Poiana Stampei și Dorna Candrenilor. Accesul se face numai pe cale rutieră, comuna este străbătută de DJ 174, care vine de la Vatra Dornei. Din Șaru Dornei până în reședința județului, municipiul Suceava, sunt 118 km.

Altitudinea minimă este la confluența pârâului Borcuț cu Râul Neagra Șarului și altitudinea maximă în Pietrosul Călimanilor, respectiv 2102m.

Rețeaua hidrografică este formată din râurile Neagra Șarului și Sărisorul Mare.

Situată într-o zonă plină de istorie și legendă, la trecătoarea dintre Ardeal și Bucovina, comuna Șaru Dornei reprezintă una dintre cele mai pitorești localități din țară.

Pentru amatorii de legendă, Șaru Dornei își află denumirea în legenda Dornei care spune că Dragoș Vodă, trecând din maramureș prin Pasul Prislop, pe Valea Bistriței Aurii, ar fi poposit la Iacobeni. La o vânătoare pe Muntele Oușorul, a rănit o căprioară și în urma ei, a cunoscut-o pe frumoasa Dorina, de care s-a îndrăgostit. Revenind după câțiva ani la căsuță (vatră) de pe malul apei Dornei (Vatra Dornei), Dragoș află că Dorina este plecată cu turma de oi spre M-ții Călimani. Plecând în căutarea ei, Dorina nu îl recunoaște, se ascunde și este rănită de săgeata voievodului, care crede că este o sălbăticiune. Astfel, mergând pe șirul Dornei (Șaru Dornei), Dragoș ar fi trăit ziua cea mai neagră (Neagra Șarului), atunci când și-a ucis iubita.

Tirolul românesc așa cum mai este denumită minidepresiunea Șaru Dornei, datorită climatului său dar și pentru ospitalitatea de care dau dovada locuitorii săi, are multiple posibilități de turism.

Parcul Național Călimani și rezervația Tinovul Mic - Șaru Dornei sunt argumente de netăgăduit că natura și biodiversitatea sunt foarte bine conservate în comuna dorneană. Aici pot fi întâlnite și admirate specii de plante sau animale rare, ocrotite prin lege.

Bioclimatul zonei este considerat tonic stimulent, cu indicații în climatoterapie. Depresiunea Dornelor este cunoscută și ca o arie cu perimetre hidrologice deosebite, cu pânze acvifere puternic mineralizate. Apariția și prezența izvoarelor minerale bicarbonatate, carbogazoase este legată de manifestările postvulcanice, aparținând aureolei mofetice a Călimanilor. Cele mai cunoscute izvoare minerale se află în vestul ariei cristaline: Vatra Dornei, Șaru Dornei, Poiana Negri, Neagra Șarului. Importanța terapeutică a apelor minerale precum și climatul de adăpost specific depresiunii favorizează prezența turistilor în zonă.

Potențialul turistic

În anul 2013, comuna Șaru Dornei a obținut locul IV la concursul EDEN "Destinații Europene de Excelență" cu tema: turismul accesibil. Destinația EDEN pune accent pe potențialul turistic mai puțin cunoscut dar autentic, unde focusul este pe turismul sustenabil/durabil.

Turismul reprezintă principala activitate specifică zonei și îmbracă diferite forme: turism de agrement și de aventură, agroturism, cicloturism.

Un element specific zonei este prezența tinoavelor ce păstrează elemente floristice specifice perioadelor intercaciare, similare zonei de tundră. Prezența acestora a favorizat înființarea unor arii naturale protejate cu valoare turistică, ce oferă posibilitatea dezvoltării ecoturismului și turismului științific.

Zona favorizează un turism activ, plecând de la factorii naturali - faună și floră, trasee peisagistice de munte, parcuri naturale protejate (parcul Călimani, parcul Tinovu Mare).

Așezarea geografică, condițiile naturale, frumusețea peisajului, flora și fauna deosebit de bogate și variate, oferă condiții deosebite pentru dezvoltarea turismului prin valorificarea acestui potențial.

Resurse turistice naturale

Parcul Național Călimani, situat în munții Călimani, incluzând cel mai mare crater vulcanic

din România, cu un diametru de circa 10 km, parcul are o suprafață totală de 24041 ha și cuprinde următoarele zone:

- Rezervația științifică de Jnepeniș cu Pinus Cembra - se întinde pe o suprafață de 384,2 ha;
- Rezervația Lacul Jezer - este situat la poalele vf. Răchitiș și are o suprafață de 322 ha, reprezintă un lac baraj natural cu o vegetație de arbuști și jneapăn, cu specii floristice rare, precum bujorul de munte;

- Rezervația geologică 12 Apostoli - cuprinde numeroase "sculpturi". De exemplu în partea de nord se află figura unui moș cu barbă, numeroase dintre aceste minunății au nume, atât folclorice cât și religioase;

- Muzeul Megaliților - se află în curtea unui sătean, în satul Gura Haitii și sunt stânci care conțin inscripții de peste 2500 de ani, asemănătoare celor din vechile culturi antice , egiptene sau aztece;

- Cascada Tihu - reprezintă un punct de atracție deosebit, se află la confluența pârâului Tihu cu pârâul Umed și are o cădere de aproximativ 8 metri.

- Rezervația Tinovu Șaru Dornei - este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip mixt). Are o suprafață de 38 hectare, habitatul caracteristic fiind reprezentat de o turbărie acidă ombrotrofică, săracă în nutrienți minerali și hidrologic menținută în principal prin aportul precipitațiilor. Nivelul apei est mai înalt decât pânza freatică înconjurătoare, iar vegetația perenă este dominată de perne (movilițe) viu colorate de Sphagnum spp. (ce permit suprânălțarea mlaștinii în partea ei centrală).

Monumente istorice de interes local

- Monumentul ridicat în cinstea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza

- Monumentul Troița - se află în incinta Bisericii Sf. Dimitrie, construită între anii 1854-1856 și este ridicat în memoria fiilor comunei căzuți la datorie între anii 1916-1918.

Muzee:

- Moara Băuca - amplasată în satul Gura Haitii, pe pârâul Bauca, încă funcțională, oferă o priveliște unică;

- Clubul "Familia" - situat în satul Șarul Dornei - o interesantă expoziție permanentă de obiecte de uz gospodăresc și costume populare specifice zonei.

Trasee turistice:

Poiana Negrii - Schit Apa Rece - 12 Apostoli Gura Haitii - Vf. Călimanul Cerbului;

Gura Haitii - Poiana Izvoarele - Coada Pietrosului;

Gura Haitii - Vf. Pietrele Roșii - Vf. Tămău - Valea Vorona - Dornișoara;

Neagra Șarului - 12 Apostoli - Poiana Izvoarelor;

Poiana Izvoarelor - Șaua Negoiu - Vf. Răchitiș - Vf. Călimanul Cerbului - Neagra Șarului;

Sărișor - Schit Apa Rece;

Vatra Dornei - Poiana Spânzului - Poiana Snopului - Apa Rece - Șaru Dornei.

Evenimente și manifestări

- Sărbătoarea Bujorului de munte - această sărbătoare a comunei are loc în fiecare an, începând cu anul 2006. Se organizează în luna iunie, cand această plantă rară și delicată, monument al naturii, înflorește în munții Călimani;

- Volcano sky trail - este un concurs de alergare montană desfășurat în Parcul Național Călimani, organizat de Salvamont Vatra Dornei, pentru a promova miscarea în aer liber;

- Transcălimani - concurs maraton, o alternativă transcarpatică de o sălbaticie rar întâlnită, pe un drum care se întinde pe aproximativ 60 km.

Datorită poziției geografice, climei, reliefului, rezervațiilor naturale și a activităților de agrement Șaru Dornei este o zonă turistică reprezentativă pentru Țara Dornelor. Se constată că prezența turistilor în comuna Șaru Dornei a fost constant crescătoare, exceptând perioada de după izbucnirea pandemiei. În anul 2018 localitatea a avut un număr de 1240 de turiști, iar în anul 2019, 1520 de turiști. În prezent comuna Șaru Dornei dispune de un număr de 441 de locuri de cazare, din care 313 locuri clasificate la categoria 3 și 4 stele/margarete.

Promovarea localității se realizează prin intermediul web site-ului primăriei: <http://saru->

dornei.ro/webcam-saru-dornei/ și <https://taradornelor.ro/> care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate, precum și evenimente, programe turistice.

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Șaru Dornei este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Comunei Șaru Dornei, județul Suceava, nr. 4 din 26.02.2021.

Localitatea Șaru Dornei îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes național și întrunește un punctaj de 175 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Vama, Județul Suceava

Vama este o comună în județul Suceava, Bucovina, România, formată din satele Molid, Prisaca Dornei, Strâmtura și Vama (reședința). Ea este așezată între cele două râuri, Moldova și Moldovița, la altitudine de 600-800 m, "străjuind" intrarea în Carpații Orientali, respectiv în Transilvania. Numele de "vama" provine de la așezarea geografică și atribuțiile pe care le-au avut "mai marii vremi" în această localitate, adică la vamă, respectiv vameș. Pădurile ocupă 70% din suprafața comunei, procent cu care se înscrie între regiunile cu cele mai întinse domenii forestiere din țară. Relieful este predominant depresionar, comuna Vama fiind situată între Obcina Feredeului, Obcina Humorului și Masivul Rarău.

Vama este un punct turistic însemnat și o bază de plecare spre obiective turistice din zonă. Asigurând legătura între est și vest sau între zona de podiș și cea de munte.

Accesul în localitatea Vama se poate face rutier:

- Pe DN 17, din direcția Suceava-Câmpulung Moldovenesc- Vatra Dornei, localitate aflată la 14 km de Municipiul Câmpulung Moldovenesc;
- Pe DJ 176 dinspre comuna Frumosu, drum de legătură între Vatra Moldoviței și Rădăuți - Putna.

Distanțele față de principalele localități sunt: 57 km față de Vatra Dornei, 18 km față de Gura Humorului, 53 km față de Suceava.

Comuna Vama este una dintre cele mai vechi comune din țară, cu excepția poate, a unor localități din Ardeal, care sunt amintite din secolul al XII lea sau al XIII lea. Un act sigur despre existența acestei comune, a satului Vama, este de la Alexandru cel Bun din 1409, prin care amintește existența unui punct de vamă la vărsarea Moldoviței în Moldova, unde era o veche vamă, preluată de domnii români și unde se vămuiau mărfurile din Moldova spre Transilvania și Ungaria și înapoi.

Numele satului vine de la punctul de vamă. Vama s-a mutat de aici din localitate, din satul Vama, în secolul al XVI lea la Câmpulung, dar numele i-a rămas. Mărfurile au trecut tot pe aici, dar nu se mai vămuiau acolo, ci la Vama Domnească de la Câmpulung, după ce Ștefan cel Mare, a preluat veniturile vămii, care fuseseră date de către Alexandru cel Bun, Mănăstirii Moldovița, zidită și înălțată de el.

Calitatea aerului - Împrejurimile comunei Vama sunt acoperite de păduri de conifere (brad, molid, pin), care, datorită cetinii verzi și a rășinilor, realizează o permanentă și intensă oxigenare a atmosferei în cursul întregului an, conferind un plus de purificare prin creșterea conținutului de ozon.

Deasemenea comuna Vama se încadrează în bioclimatul tonic stimulent de munți mijlocii și mici.

Bioclimatul tonic stimulent are ca și elemente caracteristice: valori scăzute ale presiunii atmosferice, Temperaturi medii anuale scăzute, valori crescute ale duratei de însorire și a intensității radiației solare. Acest bioclimat are scop terapeutic (astm bronșic alergic, anemii, traheobronșite) și profilactic (stări de surmenaj fizic, persoane care își desfășoară

activitatea în medii cu noxe respiratorii). Astfel, potențialul natural din comuna Vama poate fi folosit în prevenirea, menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate.

Comuna Vama se bucură de o așezare geografică favorabilă turismului datorită situării sale în regiunea Bucovina, regiune care este astăzi una dintre cele mai atractive și frecventate zone turistice din România, situată pe principalele căi de acces rutiere ce leagă Moldova de Transilvania și Maramureș.

Situată într-o zonă de munte, aceasta impresionează prin diversitatea formelor de relief, a rezervațiilor naturale protejate și a diversității florei și faunei ce impresionează atât prin raritatea unor specii cât și prin vârsta sau dimensiunile altora.

Cadrul natural cu valoare deosebită favorizează dezvoltarea agroturismului. Zona are reale posibilități de dezvoltare a turismului rural oferind o serie de tradiții și obiceiuri străvechi.

Comuna Vama atrage prin elemente de arhitectură tradițională și de civilizație a lemnului, prin viața păstorească și prin celelalte ocupații, prin meșteșuguri, costum popular, obiceiuri, ceremonialuri, prin diversitatea coregrafică a jocurilor populare, repertoriul muzical, viața culturală în general.

Datorită diversității atracțiilor turistice cadrul natural este unul inedit ce conferă comunei posibilitatea de a practica mai multe forme de turism printre care: turism rural-montan, turism cultural, activități de agrement, turism religios, agroturism.

Dezvoltarea produselor turistice rurale în zona Vama are numeroase puncte forte: poziționare în centrul județului Suceava și al obiectivelor turistice din zonă, patrimoniu turistic natural și antropic deosebit de valoros, acces facil atât rutier cât și feroviar, existența unor rute internaționale atât pe calea rutieră E576 cât și pe calea ferată, interesul și preocuparea comunității rurale și a autorităților locale, produse tradiționale, posibilitatea oferită turiștilor de a participa la obiceiuri tradiționale precum șezători, hore, colinde, hramuri, târguri, nedei, nunți, spectacole folclorice, existența în pensiuni a dotărilor proprii pentru recreere, agrement, activități sportive și de întreținere.

Potențialul turistic al comunei

Turismul rural - montan - practicarea turismului montan este favorizat de potențialul oferit de versantul estic al Carpaților Orientali. Astfel, relieful munților Călimani cu complexul vulcanic aferent, stâncile cu aspect ruiniform "12 Apostoli", relieful carstic și rezidual al masivului Rarău, pădurea seculară de la Giumalău, gruparea cea mai întinsă de munți cristalini - Munții Bistriței Aurii și Munții Bistriței Mijlocii - precum și Masivul Suhard și Obcinele Bucovinei oferă condiții pentru practicarea de drumeții montane, escaladă, alpinism;

Trasee turistice:

- Fundul Moldovei-Pojorâta-Sadova-Vama-Voroneț-Mănăstirea Humorului- Stupca- Suceava-Dragomirna-Rădăuți- Putna-Marginea- Sucevița- Vatra Moldoviței- Pasul Trei Movile- Sadova-Pojorâta- Delnița;

- Fundul Moldovei-Pojorâta-Sadova-Vama-Voroneț-Mănăstirea Humorului- Stupca- Suceava-Dragomirna-Rădăuți- Putna-Marginea- Sucevița- Vatra Moldoviței- Pasul Trei Movile- Sadova-Mestecăniș- Vatra Dornei- Zugreni-Broșteni- Transrarău- Pojorâta- Delnița;

- Fundul Moldovei-Pojorâta-Sadova-Vama-Voroneț- Gura Humorului- Mănăstirea Humorului - Mălini- Slatina- Baia - Fălticeni - Probota- Cornu Luncii - retur Delnița;

- Fundul Moldovei-Pojorâta-Sadova- Transrarău- Zugreni - Vatra Dornei - Pojorâta - Sadova - Pasul Trei Movile - Vatra Moldoviței - Sucevița- Marginea - Putna - Rădăuți- Arbore - Căcica-Dragomirna - Suceava- Stupca - Mănăstirea Humorului - Gura Humorului- Voroneț- Vama - Câmpulung Moldovenesc - Delnița.

Evenimente cultural-artistice

- 29 iunie- Sf. Petru și Pavel- "Nedeile" - ocazie cu care se organizează serbări populare, cu masă și joc, târg de vite și schimb de produse între dorneni și ardeleni;

- 5-7 octombrie- Zilele comunei- "Festivalul Hribului" - manifestare gastronomică și etnofolclorică care își propune să pună în valoare specificul bucătăriei bucovinene. Festivalul aduce în atenția participanților, savoarea borșului de hribi dres cu smântână, gustul de neuitat al tocăniței de hribi cu smântână și mămliguță și încă multe alte

preparate din bucătăria locală.

Activități de agrement - varietatea reliefului oferă turiștilor posibilitatea practicării mai multor activități de agrement precum: echitație, vânătoare, mountain bike, via-ferrata, pescuit.

Turism religios - comuna Vama este așezată în apropierea mănăstirilor cele mai importante de pe raza județului Suceava: Mănăstirea Voroneț 19 km, Mănăstirea Moldovița 19 km, Mănăstirea Sucevița 46 km, Mănăstirea Putna 86 km.

Pe plan local menționăm că în comuna Vama se găsesc următoarele monumente:

- Ansamblul bisericii "Înălțarea Domnului" care datează din sec. XVIII-lea
- Biserica de lemn "Înălțarea Domnului", care datează din anul 1787
- Biserica de lemn "Sf. Nicolae" care datează din anul 1902

Muzee:

Muzeul Oului Vama - este unic prin modul de organizare și prin valoarea exponatelor. Muzeul reunește peste 7000 de ouă atât din Bucovina, cât și ouă de pe toate meridianele lumii. Colectia aparține prof. Letiția Orșivschi, artist român cunoscut la nivel național și internațional.

Ouăle din muzeu sunt aranjate în 45 de vitrine distribuite în 3 încăperi, structurat pe mai multe secțiuni: Ouă bucovinene, Ouă din alte zone ale României, Colecție internațională (ouă din 82 de țări).

Casa familiei Olaș - este un veritabil muzeu cu sute de lucrări sculptate în lemn de esențe diferite. Aici vom găsi icoane sculptate, basoreliefuluri, chipuri de țărani, troițe, steme și blazoane.

Monumente:

Stâlpul lui Vodă - cunoscut în zonă sub denumirea de Crucea Tătarilor, este o coloană din piatră și a fost ridicată în anul 1717 din porunca domnitorului Mihai Racoviță în urma campaniei sale victorioase din Transilvania asupra armatei austriece. Stâlpul lui Vodă a fost inclus în Lista Monumentelor istorice.

În acest moment pe raza comunei există 378 de locuri de cazare în pensiuni turistice și agroturistice, vile turistice și camere de închiriat în scop turistic, din care 272 de locuri clasificate la 3 și 4 stele/ margarete, iar numărul acestora este în continuă creștere.

Promovarea localității se realizează prin intermediul site-ului primăriei (<http://www.comuna-vama.info/>).

Documentația transmisă de Consiliul Local al comunei Vama este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al comunei Vama, județul Suceava, nr. 40 din 23.07.2021.

Localitatea Vama îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 110 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Orașul Deta, județul Timiș

Orașul Deta este cea mai mare așezare urbană din sud-vestul județului Timiș, fiind în același timp și un important centru administrativ. Este situat în sud-vestul României, la intersecția paralelei 45° 23' latitudine nordică cu meridianul de 21° 12' longitudine estică, și are o altitudine medie de 90 m.

Așezat în partea sudică a județului Timiș este străbătut de drumul european E70 la o distanță de 42 km de Timișoara și 20 km de frontiera cu Serbia, fiind traversat de râul Birdeanca, afluent al Bârzavei care îi perioadele de inundații are rol de supapă a Bârzavei.

Din teritoriul administrativ al orașului Deta face parte și satul Opațița situat la o distanță de 3,5 km față de oraș, pe DC 172 (Deta-Birda).

Descoperirile făcute în urma cercetărilor arheologice din microzona orașului Deta, cuprind

un areal mai amplu, dezvăluind urme de așezări, ca urmare firească a unor condiții optime de viață încă din perioada preistorică. Pe teritoriul localității se semnalează și descoperiri de epocă daco-romană. La est de Deta se află unul dintre „valorile romane” ce trec prin zonă. Deși localitatea Deta este atestată documentar încă din anul 1360, începuturile ei sunt mult mai timpurii. Odată cu cucerirea Banatului de Imperiul habsburgic și trecerea provinciei (1718) sub stăpânirea habsburgică a început colonizarea cu populații germanice. În anul 1855 se formează o societate în cea mai mare parte din capitaliști francezi, care înființează societatea Căilor-Ferate-Austriece. Construcția căii ferate a progresat repede, așa că la 1 Mai 1858 se inaugurează calea ferată Timișoara-Stamora Moravița-Iam cu o stație în Deta. Prin deschiderea căii ferate, Deta intră într-o conjunctură nouă care favorizează comerțul, sporind potențialul economic al producătorilor.

Orașul Deta, dar și zona Deta este amplasată într-un cadru ambiental valoros și oferă turiștilor multiple posibilități de relaxare.

Oferta turistică a orașului Deta este bogată, diversă și promovează și obiective turistice din împrejurimi.

În împrejurimile orașului Deta sunt multe monumente cu caracter religios cum ar fi: mănăstirile de la Cebza, Mănăstirea Sfântul Gheorghe-Birda, Mănăstirea Partoș și Mănăstirea Săraca cât și monumentele istorice cum ar fi Cula de la Ciacova, Castelul de la Banloc cât și conacul famiei Mocioni de la Foeni. Toate aceste obiective sunt la distanțe relativ mici de orașul Deta.

Obiective turistice în orașul Deta

Parcul Anton Krazter reprezintă unul dintre principalele atracții turistice ale localității, având o puternică încărcătură istorică. Având o întindere de peste 14 ha, astăzi parcul este o rămășiță a pădurilor care existau în timpul colonizărilor în localitatea Deta. Este denumit de către localnici și plămânu orașului, deoarece deține o vegetație extrem de bogată și diversificată. Printre speciile componente ale parcului, putem întâlni stejari, arțari, păducel, tei și salcâmi, unele exemplare de stejari având vârsta de peste 400 de ani.

Muzeul Orașului Deta este situat în Piața Pompierilor și amplasat în clădirea Turnului Pompierilor. Această clădire a fost construită în anul 1910 la inițiativa lui Ludovic Meyer. Astăzi Turnul Pompierilor reprezintă simbolul orașului Deta.

Muzeul Orașenesc Deta a fost înființat în anul 1969, având sediul în conacul din Parcul Anton Krazter. În anul 2009 își mută sediul și este amenajat în Turnul Pompierilor. Printre piesele apreciate ale muzeului se numără și mașina tipografică folosită în anul 1880 pentru tipărirea primului număr al ziarului „Dettauer Zeitung”, bisăptămânal, apariția acestuia încetând abia în anul 1946.

Biserica Romano - catolică construită în stil gotic și sfințită cu mare fast în anul 1900. Localizată în centrul orașului la intersecția cu alte două biserici, cea ortodoxă română și ortodoxă sârbă, formează un centru cultural și spiritual, în care fiecare etnie are un simbol al credinței, evidențiind, astfel multiculturalitatea orașului Deta.

Clădirea Centrului Cultural al orașului Deta de astăzi datează încă din vremuri îndepărtate, reprezentând o adiere caldă de cultură pentru populația de atunci exclusiv germană a orașului. În prezent Centrul Cultural aduce un impresionant aport orașului Deta, având în vedere faptul că este principalul motor de funcționare a emblemei orașului Deta și anume multiculturalitatea. Multiculturalitatea orașului Deta este reprezentată și de 5 ansambluri folclorice, Corul mixt al orașului și Corul etniei maghiare. Sala de conferințe a Orașului Deta, este situată în Parcul Anton Krazter. În anul 1908, sub conducerea lui Ludovic Meyer și la inițiativa acestuia în vederea înfrumusețării parcului se construiește o sală cu scenă și o odaie pentru îmbrăcat. Astfel, la propunerea lui se cumpără un aparat de cinematograf, iar la 13 noiembrie 1910, are loc prima reprezentare în sala principală care avea să devină sală de cinematograf. Astăzi această sală, care își păstrează construcția exterioară din lemn, este sală de conferințe, unde se organizează diverse proiecte, mese rotunde, conferințe, expoziții, târguri și chiar spectacole, având în vedere că este amenajată scena inițială.

La marginea Parcului Anton Krazter, în partea sa vestică se află și stadionul orașenesc Deta.

În anul 1948 se înființează Asociația Sportivă „Avântul”, motiv pentru care în același an se îngrădește terenul de fotbal, se amenajează vestiare, magazine de materiale și echipament sportiv. Tot în anul 1948 are loc construcția unei tribune cu 800 de locuri, având o estetică deosebită, deoarece construcția acesteia este realizată în stil englezesc. Tribuna este concepută din lemn cu sculpturi specifice stilului tradițional englezesc. Această tribună este păstrată și astăzi și reprezintă un important punct turistic, având în vedere faptul că este unica tribună creată în stil englezesc din țară.

Ștrandul termal administrat de Primăria orașului Deta este o atracție pentru turiștii care aleg să facă tratament aici, și nu numai. Ștrandul dispune de un bazin semi-olimpic, lung de 25 metri și lat de 12,3 metri, iar adâncimea variază între 1,30 m și 2,00m. Acesta este utilizat seara și ca spațiu pentru înot. Ștrandul mai are în dotare și două piscine închise a câte 100 mp2 fiecare, una din ele fiind cu apă termală cu temperatură de circa 35 grade Celsius utilizată pentru tratament iar cealaltă este puțin adâncă și cu apă mai rece pentru copii. De asemenea există vestiare, saună, locuri de joacă.

Cimitirul din Deta este o adevărată operă de artă. Majoritatea statuilor și monumentelor sunt sculptate de meșteri italieni din marmură de Carrara. Cea mai veche cruce din cimitir datează din anul 1846 este al Theresiei Scherr.

Biblioteca din localitatea Deta a fost înființată pentru prima dată între anii 1955-1961 ca și bibliotecă comunală, apoi a devenit raională până în anul 1968, când a devenit bibliotecă orașenească. În prezent dispune de un nr. de 26.182 de volume și în jur de 600 cititori pe an.

Obiective turistice din zona Deta

Castelul de la Banloc sau Castelul Karátsonyi, numit după familia careia i-a aparținut castelul, este unul dintre conacurile-castel din Banat, fiind unul dintre cele mai cunoscute. Biserica mănăstirii sârbești Sfântul Gheorghe, se află undeva la jumătatea distanței dintre Timișoara și Reșița. Întregul complex arată de la exterior ca o fortăreață. Biserica din incintă este înconjurată de un corp de clădiri. Mănăstirea Sfântul Gheorghe este una din cele cinci mănăstiri sârbești din România.

Mănăstirea Cebza - monument istoric, aflată actualmente în cimitirul satului, purtând hramul „Înălțarea Sfintei Cruci“, este construită din lemn, în formă dreptunghiulară, fiind de o simplitate impresionantă, având fundația din cărămidă, iar pereții din bârne de stejar, peste care s-a aplicat tencuială și acoperișul din șindrilă.

Mănăstirea Partoș - cea mai veche mențiune documentară despre acest așezământ monahicesc datează din 1571, după 19 ani de la ocuparea Banatului de către turci, când ieromonahul Laurențiu, aflat în drum spre Brașov și Alba Iulia, zăbovește timp mai îndelungat aici și face danie o tipăritură din 1562.

Mănăstirea Săraca, este cea mai veche din eparhie, fapt pentru care macheta bisericii a fost inclusă în stema Arhiepiscopiei Timișoarei. Frescele pictate atunci își păstrează până azi remarcabila lor expresivitate artistică, fiind considerate cele mai valoroase de acest fel păstrate în Banatul timișean.

Turnul, „donjonul“ fostei cetăți a Ciacovei sau CULA, cum îi spun bănățenii, datează din secolul al XIV-lea și a fost ridicată cu scop militar. Zidită din cărămidă, pe patru nivele - parter și trei etaje superioare - în plan dreptunghiular, cu contraforturi de colț, cu înălțimea de 23,70 metri și cu o fundație care trece de patru metri adâncime, Cula a rezistat peste veacuri. O construcție asemănătoare se găsește în orașul Vârșeț, din Vojvodina.

Capela familiei Mocioni din Foeni, Conacul Mocioni, - arhitectura funerară desemnează o categorie de obiecte aflate la granița între sacru și profan, între etern și efemer. Monumentele funerare se întrupează ca forme materiale, arhitectonice, ale memoriei, fiind deopotrivă opere de artă și mărturii ale trecutului. Capelele funerare ale păturii înstărite din fostul Imperiu Austro-Ungar, proiectate și construite de arhitecți și meșteri celebri, erau încărcate a priori cu o puternică valoare identitară și jucau un dublu rol simbolic - mărturie a unor destine apuse și amintire a datoriei de a purta spre viitor numele și visele moștenite. La intrare, înfrumusețând întreaga fațadă, se află blazoanele în piatră ale celor

două ramuri ale familiei Mocioni.

Zona s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, în prezent existând peste 114 de locuri de cazare în unități clasificate de la 1 la 4 stele.

De asemenea, în localitate se organizează evenimente turistice, culturale cu caracter de repetabilitate pe bază de calendar precum:

Zilele Orașului Deta, eveniment care se organizează anual, în ultimul weekend din luna iulie. Festivalul cu specific local cuprinde activități culturale, spectacole, și desfacere de produse tradiționale. Evenimentul adună peste 5000 de participanți.

Festivalurile Culinare -"Ceaunul și Grătarul" din Deta și Opața, sunt evenimente care se organizează anual în a doua duminică din luna octombrie, respectiv prima duminică a lunii noiembrie. Anual, evenimentele adună circa 8.000 de vizitatori. Devenite deja tradiție, festivalurile culinare de la Deta și Opața au adus un număr record de echipe care s-au întrecut în preparate la ceaun și la grătar, fiind așteptate cu interes de către public, amploarea sa fiind confirmată de numărul tot mai mare al echipelor participante. Spre deliciul gurmanzilor, bucătarii amatori se întrec în prepararea gulașului cu cartofi și varză, a papricașului, a tocănițelor de diferite feluri, a sarmalelor, a sosului vânătoresc, a ciorbei de pește și a burtei de vită cu fasole verde. Mirosul îmbietor al ceaunelor încinse adună în fiecare an foarte mulți vizitatori dornici să guste din bucatele preparate. Atmosfera este întregită de Ansamblurile de dansuri populare românești, sârbești, maghiare și germane a Centrului Cultural al orașului Deta alături de Orchestra de muzică populară a Centrului Cultural Deta.

Competiția automobilistică Deta Super Rally&Kart se organizează anual, în cursul lunii mai și conține toate ingredientele unei competiții automobilistice, fiind un eveniment sportiv inaugurat de parada moto și parada masinilor de concurs, care conține secțiunea circuit viteza, drift și eco-karting fete și băieți. Evenimentul adună peste 1500 de participanți.

Promovarea localității se realizează prin intermediul rețelelor de socializare (facebook), site-ul primăriei, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre obiectivele turistice din localitate și împrejurimi.

Documentația transmisă de Consiliul Local al orașului Deta este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Orașului Deta, județul Timiș, nr. 97 din 20.07.2021.

Localitatea Deta îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 170 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Orașul Jimbolia - zona turistică, județul Timiș

Orașul Jimbolia este situat în partea de vest a județului Timiș și face parte din categoria orașelor mici, care au sub 20000 locuitori. Fiind la granița României, Jimbolia este, pe cale rutieră, un important punct de trecere a frontierei. Din păcate, pe cale feroviară prin punctul de frontieră de la Jimbolia nu se mai efectuează transport de persoane, ci doar de marfă. Singura linie funcțională în prezent este cea înspre Timișoara. Localitatea se află în Câmpia Jimboliei, o subdiviziune a Câmpiei Mureșului, la o altitudine medie de 82 metri.

Teritoriul orașului Jimbolia nu este străbătut de nicio apă curgătoare. Zona pe care se află așezarea este reprezentată de un spațiu care a fost mlăștinos, fapt care face ca pânza freatică să se situeze uneori aproape de suprafață. În partea de nord a localității se găsesc și forme de relief influențate de om. Este vorba despre carierele de pământ rezultate în urma exploatarea argilei, lacuri recucerite de natură după închiderea fabricii de cărămidă *Ceramica*. Tot în zona Jimboliei se află ape geotermale. Prima atestare documentară a Jimboliei apare într-un registru de zeciuală din perioada 1333-1335.

Alura europeană a Jimboliei se trage încă de la colonizarea localității, multiculturalitatea spațiului fiind conferită și de perioadele celor patru administrații: austriacă, maghiară,

sârbească și română. Coloniștii șvabi reprezintă principalul pilon de susținere a devenirii orașului Jimbolia.

Printre atracțiile turistice ale orașului Jimbolia menționăm:

Muzee și case memoriale

Muzeul Presei „Sever Bocu” Este un muzeu unic în România deschis în 2007. Acesta reprezintă o materializare a inițiativei propuse de scriitorul Petre Stoica. În expoziții se pot vedea unele dintre cele mai valoroase și, deopotrivă, cele mai vechi publicații din patrimoniul muzeal: *Albina Românească* (1837), *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, *Resboiul*, *Curier de ambe sexe* etc. De asemenea, diaspora este reprezentată prin intermediul publicațiilor din colecția muzeului, existând periodice în limbi ca: sârbă, croată, engleză, franceză, italiană, turcă, ebraică, bulgară etc.

Muzeul „Stefan Jäger” - Stefan Jäger este pictorul reprezentativ al șvabilor bănățeni. Marele său merit este de a fi documentat vizual, prin picturile sale, porturile, obiceiurile, tradițiile și evenimentele majore din viața șvabilor din Banat. În acest sens, în 1969, la Jimbolia, unde a și locuit, s-a deschis în amintirea artistului o casă memorială.

Muzeul Căilor Ferate - Experiența feroviară a Jimboliei se întinde pe o lungă durată. În 15 noiembrie 2017 s-au sărbătorit 160 de ani de la darea în folosință a căii ferate Timișoara - Jimbolia - Kikinda - Szeged. Aflată pe una dintre principalele căi de comunicație între România și Occident, stația din Jimbolia a trăit momente importante ale istoriei. Fie că facem referire la regii României sau la alte personalități importante pentru civilizația și cultura europeană, fie că ne referim la călătoriile luxoase cu Orient Express ori la fuga din România comunistă, stația de cale ferată a localității Jimbolia reprezintă un martor taciturn al devenirii spațiului regional bănățean

Muzeul Pompierilor „Sfântul Florian”

Muzeul Pompierilor „Sfântul Florian” este, probabil, muzeul care se prezintă ca fiind cel mai atractiv pentru copii și elevi, în principal datorită exponatelor și a misiunii pe care o au de îndeplinit pompierii, dar și a turnului de supraveghere. Este important de specificat că remiza de pompieri voluntari s-a înființat în 14 aprilie 1875 și are o activitate ce se întinde pe mai bine de 140 de ani. Actualul turn al pompierilor este un simbol al orașului Jimbolia. Construirea lui a început în 26 octombrie 1938. Edificiul are o înălțime de 26 de metri.

Casa Memorială „Dr. Karl Diel”

Medicul Karl Diel a fost o ilustră personalitate a medicinei bănățene de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Pentru binele realizat în comunitate, la Jimbolia s-a amenajat o casă memorială. Edificiul reprezintă o incursiune în locuința unui burghez din perioada austro-ungară.

Casa Memorială „Petre Stoica”

Devenirea recentă a orașului Jimbolia a fost marcată de prezența, până în 2009, a poetului Petre Stoica. Cu o activitate complexă pe plan cultural, Petre Stoica a reușit să deschidă apetitul pentru cultură, organizând aici numeroase evenimente.

Monumente:

Statuia medicului Dr. Karl Diel - îl reprezintă pe Diel având capul descoperit, ținând într-o mână un baston, iar în cealaltă pălăria. Monumentul se află în centrul orașului, fiind catalogat ca monument istoric de categorie B. Este realizat din bronz și are o înălțime de 3,25 metri.

Statuia Sfântului Florian - Statuia Sfântului Florian este simbolul orașului Jimbolia acesta fiind și protectorul localității. Ministerul Culturii încadrează acest monument istoric în categoria A, având valoare națională sau universală.

Aleea scriitorilor și Aleea muzicienilor- două entități culturale care reprezintă 3 scriitori, respectiv 3 muzicieni aparținând celor 3 etnii principale ale Jimboliei: Bustul poetului Mihai Eminescu, Bustul scriitorului Peter Jung, Bustul scriitorului Petőfi Sándor, Bustul muzicianului George Enescu, Bustul muzicianului Emmerich Bartzer, Bustul muzicianului Béla Bartok.

Alte monumente: Monumentul celor șapte eroi antifasciști - aflat în parcul central din orașul Jimbolia a fost dedicat unor jimbolieni asasinați în timpul celui de Al Doilea Război

Mondial; Obeliscul Revoluției Pașoptiste - dedicat Revoluției Pașoptiste; Monumentul eroilor; Piatra aniversară - 250 de la colonizarea Jimboliei cu șvabi; Monumentul dedicat lui Franz Maderspach; Monumentul funerar dedicat lui Petre Stoica; Monumentul soldaților sovietici; Stâlpii de la 1909; Casa șvăbească de la 1833clădirea face parte din monumentele istorice de interes local, adică din categoria B; Capete de coloană de la castelul Csitó; Casa Bohn.

Elemente arhitecturale

Pe întinderea orașului se găsesc, fie pe fațadele caselor, fie în cadrul porților elemente ce se încadrează în diferite stiluri arhitecturale: clasicist, Art Nouveau, baroc ș.a.

Strada Republicii - importanța acestui segment urbanistic constă în faptul că aici se află majoritatea clădirilor cu arhitectură deosebită. Fațadele acestor edificii conțin elemente diverse, fiind influențate de stilurile arhitecturale ale vremii, printre care și Art Nouveau.

Conacul Csekonics - cunoscut și sub denumirea de castelul de iarnă, face parte din patrimoniul arhitectural moștenit de la familia nobiliară cu același nume. Anul construcției clădirii nu se cunoaște cu exactitate, însă se presupune că aceasta a fost ridicată la începutul secolului al XIX-lea, care odinioară făcea parte dintr-un parc englezesc de 6 hectare. În această clădire funcționează în prezent aparatul administrativ al Orașului Jimbolia. În cadrul monumentelor istorice clasate, face parte din categoria B, fiind de importanță locală.

Casele din cărămidă - Casele care au fațada realizată din cărămidă roșie eficientă produsă la fabrica *Ceramica* din Jimbolia.

Stația de cale ferată - Gara din Jimbolia are o istorie deosebită. De-a lungul timpului localitatea a fost un nod feroviar important. În anul 1857 s-a finalizat calea ferată dintre Szeged și Timișoara, ce avea să fie unul dintre modurile principale de comunicare între Banat și Occident. Clădirea actualei stații a fost ridicată în jurul anului 1900 și îl are ca arhitect pe Pfaff Ferenc.

Gara nouă Deși este numită *Gara nouă*, clădirea la care facem referire a fost realizată în jurul anului 1895, deci înainte de *Gara mare*. Ea se află în partea de est a localității și făcea legătura între Jimbolia și Pardan, așezare aflată astăzi în Serbia. În momentul de față clădirea este utilizată în regim rezidențial.

Jesuleum - Emmerich Csicsáky este cel care a avut inițiativa realizării unui orfelinat în Jimbolia. În momentul de față, în clădire funcționează Liceul Tehnologic Jimbolia.

Tururi

Turul deportării în URSS

În ianuarie 1945, aproximativ 500 de jimbolieni au fost ridicați din casele lor și deportați în URSS. Turul prezintă povestea doamnei Elisabeth Koch de la episodul ridicării până la cel despre viața din lagărul din Ucraina. Se pleacă de la casa familiei Koch, se trece pe la casa de cultură (locul de detenție al deportaților), se poposește la gară, punct important în cadrul traseului, și se finalizează la Muzeul Presei „Sever Bocu”.

Turul industrial

Turul industrial prezintă un instantaneu asupra industriei bănățene din perioada interbelică și antebelică cu referiri, pe alocuri, chiar și la tehnologia de producție și la viața socială a muncitorilor. Turul include mai multe locuri în care au funcționat diferite fabrici de produse ceramice, o fabrică de nasturi, un atelier de cioplitor în piatră, o fabrică de calapoade, o fabrică de pantofi. Accentul cade asupra fabricii Bohn, care producea țigle și cărămizi, și a fabricii Dekker, care realiza pălării.

Turul vadului comercial

Turul vadului comercial prezintă diferite aspecte privitoare la viața unei localități din Banat în perioada interbelică și antebelică. Se evidențiază afacerile din zona comerțului, care își desfășurau activitatea pe actuala stradă Republicii, odinioară Bulevardul Regina Maria, Deak Ferenc utca sau Floriani Gasse. Turul este revelator pentru oricine este interesat de a înțelege Banatul în perioadele amintite. Se pornește din zona gării și se finalizează la capătul străzii Republicii.

Turul lacurilor antropice

Devenirea localității Jimbolia stă sub semnul lacului antropic, apa și pământul fiind două elemente vitale pentru dezvoltarea acestei zone a Banatului. Turul pornește de la Statuia Sfântului Florian scoțând în evidență problema apei potabile în vremea respectivă, se continuă pe marginea localității în zona *caulelor*, pentru ca partea principală să fie reprezentată de carierele de pământ recucerite astăzi de natură.

Turul Art Nouveau este un tur care evidențiază elemente specifice acestui tip de arhitectură apărută în Europa în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. Acest stil arhitectural reprezintă, probabil, ultima influență europeană asupra felului în care au fost construite unele clădiri din localitate. Turul se desfășoară pe strada Republicii și pe străzile adiacente.

Turul muzeelor

În Jimbolia există șase muzee și case memoriale. Muzeul Presei „Sever Bocu” deține zeci de mii de articole din ziare și reviste. Muzeul Stefan Jäger prezintă aspecte ale culturii șvăbești. Muzeul Pompierilor vorbește despre tradiția voluntariatului în cadrul remizei de pompieri înființată în 1875. Muzeul Căilor Ferate cuprinde informații referitoare la devenirea sistemului feroviar din această zonă a Banatului. Casa Memorială „Dr. Karl Diel” amintește de medicina bănățeană de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Casa Memorială „Petre Stoica” cuprinde colecții formate din diferite obiecte, care aduc aminte de personalitatea scriitorului, dar și de istoria locală și națională. Pe lângă acestea există și alte două spații de mici dimensiuni destinate păstrării memoriei: în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Vendelin” se află o încăpere utilizată odinioară de familia nobiliară Csekonics, iar în clădirea liceului se găsesc oase de mamut descoperite la Jimbolia.

Turul comunității evreiești

În perioada de dinaintea celui de Al Doilea Război Mondial în Jimbolia a trăit o comunitate mozaică, care și-a pus amprenta asupra devenirii spațiului local. Turul cuprinde cele două secțiuni evreiești aflate în cimitirul localității, diferite clădiri în care au funcționat afaceri cu proprietari evrei și detalii despre preotul Mihail Avramescu, intelectual excepțional important la nivel național.

Turul cartierului muncitoresc

De-a lungul a câtorva decenii, în partea de nord-vest a localității a apărut la intersecția secolelor XIX și XX un nou cartier. Turul pornește din apropierea gării și se desfășoară pe teritoriul acestuia accentuând poveștile care definesc spațiul.

Emigrarea în Statele Unite ale Americii

În perioada de dinaintea celui de Al Doilea Război Mondial din Banat a existat un adevărat exod înspre SUA și America Latină. La Muzeul Presei „Sever Bocu” aceste informații pot fi găsite sub formă de articole de ziar sau povești.

Familia Regală și Jimbolia

De-a lungul timpului, Jimbolia s-a intersectat cu diferiți membri ai Familiei Regale a României. Astfel, poveștile susținute de articole de ziare vorbesc despre Regele Carol al II-lea, Regina Elena ori Regele Mihai, toate informațiile având un lucru în comun - stația de cale ferată din Jimbolia.

În Jimbolia există mai multe evenimente cu caracter de repetabilitate: „Zilele Jimboliene” cu o tradiție de douăzeci și doi de ani, festival care se întinde pe o perioadă de trei zile, festivalul internațional de colinde „O, brad frumos!” și „Sărbătoarea de Ignat”, sărbătoare la care măcelarii se întrec în pregătirea bucatelor specifice, „Pomul de Mai”, o sărbătoare tradițională în cadrul căreia pompierii voluntari din Jimbolia duc mai departe moștenirea primită de la șvabi, Ruga Bisericii Ortodoxe și Kirchweih-ul, sărbătoare specifică a comunității de șvabi și care reprezintă hramul uneia dintre cele două biserici Romano-Catolice din localitate.

Turismul este un domeniu în curs de dezvoltare în orașul Jimbolia în prezent existând 3 structuri de primire turistică cu o capacitate de 100 de locuri de cazare, clasificate la categoria 3 stele.

Promovarea localității se realizează prin rețelele de socializare (facebook, instagram),

site-ul primăriei, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al orașului Jimbolia este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consilului Local al Orașului Jimbolia, județul Timiș, nr.166 din 28.10.2021 (și prin Hotărârea Consilului Local al Orașului Jimbolia, județul Timiș, nr. 70/12.04.2022, prin care a fost delimitat perimetrul stațiunii).

Localitatea Jimbolia îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 175 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

Comuna Mălaia, județul Vâlcea

Este situată în partea central - sudică a României și în partea de nord a județului Vâlcea, formată din satele Mălaia (reședință), Ciungetu și Săliștea. Se învecinează în partea de nord-est, cu Comuna Voineasa și munții Lotrului, la sud cu Județul Gorj, comunele: Vaideeni, Costești, pe vârful Muntelui Zmeură, Curmătura Rudeanului, vârful Muntelui Văleanu, Bărbătești și orașele Horezu, Băile Olănești, iar la est cu orașul Brezoi. Hotarul cel mai lung al comunei este cel cu localitatea Voineasa, iar cel mai scurt cu localitatea Olănești.

Veche vatră de moșneni, comuna Mălaia, este așezată de-a lungul râului Lotru și este compusă din satele: Săliștea, Mălaia și Ciunget. Satul Ciunget se află în depresiunea Văii Lotrului, situat pe râul Latorița, la altitudinea de 560 m.

Comuna Mălaia este așezată într-o zonă muntoasă, înconjurată de Munții Lotrului, Munții Căpățâni și de apa Lotrului. Lotrul, afluent important al Oltului, separă - de la est spre vest - Munții Lotrului, mai întâi de Munții Căpățâni (între Brezoi și Gura Latoriței) și apoi de cei ai Latoriței (până la confluența Lotrului cu afluentul său Pravățul). Acești munți au înălțimi mari și mijlocii și sunt alcătuiți din șisturi cristaline, cu relief glaciatic, fierăstruiți de spectaculoase chei ale unor pâraie.

Comuna Mălaia, alături de alte localități din ținuturile muntoase se află așezată într-o vatră de istorie și civilizație, care a oferit din cele mai vechi timpuri condiții prielnice de locuire a omului pe aceste meleaguri. Terasele râurilor, colinele și plaiurile, depresiunile, mai ales peșterile, atestă existența comunităților umane.

Unele descoperiri arheologice făcute pe teritoriul localității au scos la iveală urme de viață umană din perioada mijlocie a epocii pietrei (10 000 - 5 500 î. d. Hr.). Evoluția comunei are loc din antichitate, fiind determinată de activitatea pastorală și agricolă. Pe teritoriul comunei se află 4 lacuri de acumulare, cascade, peșteri, Cheile Latoriței, hidrocentrala Ciungetu, drumul Strategica, schituri de patrimoniu.

În comuna Mălaia și în apropiere există o serie de obiective istorice rezervații naturale și trasee turistice care atrag anual sute de turiști:

Obiective turistice

Biserica de lemn „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*” o bijuterie a spiritualității românești, este cea mai mică biserică din județul Vâlcea, biserică de lemn din satul Ciunget, a devenit emblema turistică a localității Mălaia, construită în anul 1861, aceasta apărând în materialele de promovare ale obiectivelor din zonă.

Fântâna Brătienilor, (Crucea Brătienilor) datată 1923-1925, este situată în punctul „Sub podgorii”, pe drumul care duce spre Muntele lui Brătianu. Accesul se face dinspre strada Valea Satului, traseul fiind marcat cu bandă albastră. Fântâna se găsește la circa 15-20 minute de mers pe jos prin pădure. Crucea a fost construită de către Vintilă Brătianu și soția sa - Lia, în memoria părinților lor. Crucea a fost sculptată în gresie masivă. La câțiva metri de crucea de piatră se găsește izvorul. Crucea Brătienilor este inclusă pe Lista monumentelor istorice. Pe același munte - proprietatea lui I.C.Brătianu - la 12 km de

centru, se aflau casele lui, cu anexe pentru creșterea oilor și pista unde aterizau avioanele cu care Brătienii veneau la moșie.

Biserica de lemn „Sfântul Nicolae” și „Cuvioasa Paraschiva este un monument de arhitectură. Biserica datează din anul 1807 și este plasată în cimitirul satului.

Biserica veche din Săliște este un monument de arhitectură a fost ridicată în anul 1884, din piatră și cărămidă. Este construită în formă de corabie, respectându-se părțile componente ale unei biserici.

Biserica veche din Mălaia, a fost zidită, se pare, chiar pe locul părintesc, al întâiului episcop de Argeș, Iosif Socolescu (1793-1820) probabil având anumite sentimente față de părinții săi.

Rezervații naturale

Rezervația Miru-Bora - se află la obârșia Pârâului Miru, respectiv la nord-estul Vârfului Bora (2055 m), fiind cuprinsă altitudinal între 1500 - 2055 m. Rezervația prezintă o importanță științifică și turistică deosebită, prin conservarea unui areal compact de jnepeniș și a unei faune cu specii ocrotite.

Rezervația Iezerul Latoriței Este o rezervație complexă: geomorfologică, peisagistică, floristică și faunistică. Ocupă o suprafață de 10 ha și se situează în sectorul vestic al Munților Latoriței, în amonte de lacul de acumulare Galbenul, pe interfluviul dintre Latorița de Vest și Latorița de Mijloc, la altitudini cuprinse între 1500 - 1750 m.

Rezervația Defileul Latoriței este o rezervație complexă: floristică, forestieră, geomorfologică și peisagistică. Acoperă o suprafață de 1000 ha în Munții Latoriței și Munții Căpățânii, cuprinsă între altitudinile de 650 și 1976 m.

Rezervația Pădurea Latorița, este o rezervație complexă: forestieră, floristică, faunistică și peisagistică. Pădurea Latorița este considerată unul dintre cele șase corpuri mari de larice (*Larix decidua ssp. Carphatica*) din România.

Din comuna Mălaia pornesc mai multe trasee turistice, care parcurg munți Latoriței, Parângului și Căpățânii.

- Petrimanu - Vidra (644 m), (1 ora), marcaj bandă galbenă și cruce roșie, triunghi roșu;
- Petrimanu - Șaua Pietrile - Vf. Puru - Șaua Ștefanu - Obârșia Lotrului marcajele: bandă galbenă și triunghi roșu;
- Ciunget - Petrimanu - Curmătura Oltețului Traseu este accesibil și iarna până la Petrimanu pe un drum asfaltat;
- Ciunget - Culmea Ștevia - Plaiul Poienii - Vf. Fratoșteanu Mare;
- Ciunget - Valea Rudăreasa - Plaiul Poienii - Curmătura Vidruței - Vidra Acest traseu este accesibil, dar dificil iarna;
- Ciunget - Izvorul Mierlei - Piatra Târnovului - Șaua Gropița - Borogeană - Ciunget Acest traseu este lung și plăcut, dar neindicat iarna;
- Ciunget - Valea Repedea - Curmătura Funicel, marcat cu triunghi albastru.

În localitatea Mălaia se pot practica: turismul montan, turismul cinegetic, speologic, cicloturismul, turismul de evenimente, turismul activ (sportiv, de vânatoare și pescuit).

De asemenea, în localitate se organizează evenimente turistice, culturale cu caracter de repetabilitate precum: Serbarea Bujorului de Munte, Zilele Comunei, Ziua Energeticianului, evenimente care atrag anual sute de turiști.

Zona s-a dezvoltat constant în ultimii ani din punct de vedere turistic, în prezent existând 467 de locuri de cazare din care 234 de locuri, în unități clasificate la 3 și la 4 stele/margarete. Potrivit statisticilor, alături de Colibița în anul 2020, Mălaia a fost una dintre cele mai vizitate localități rurale din România.

Promovarea localității se realizează prin rețelele de socializare (facebook), site-ul primăriei, care oferă informații despre resursele naturale și antropice ale zonei, dar și despre locurile de agrement din localitate.

Documentația transmisă de Consiliul Local al Comunei Mălaia este în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările și modificările ulterioare și a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Local al Comunei Mălaia, județul Vâlcea, nr.87 din 20.12.2021.

Localitatea Mălaia îndeplinește criteriile minime obligatorii pentru atestarea stațiunilor turistice de interes local și întrunește un punctaj de 135 de puncte la criteriile suplimentare, față de de minimul de 90 de puncte necesare pentru atestarea ca stațiune turistică de interes local.

2.3 Schimbări preconizate

Prin prezentul proiect de act normativ, se propune aprobarea atestării, ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local, a următoarelor localități:

I. interes național:

- Vișeu de Sus, județul Maramureș

II. interes local:

- Pecica, - județul Arad;
- Marghita, - județul Bihor;
- Vadu Crișului, - județul Bihor;
- Berzasca, - județul Caraș - Severin;
- Coronini, - județul Caraș - Severin;
- Mehadia, - județul Caraș - Severin;
- Conrud, - județul Harghita;
- Zetea, - județul Harghita;
- Săpânța, - județul Maramureș;
- Moldovița, - județul Suceava;
- Panaci, - județul Suceava;
- Putna, - județul Suceava;
- Saru Dornei, - județul Suceava;
- Vama, - județul Suceava;
- Deta, - județul Timiș;
- Jimbolia, - județul Timiș;
- Mălaia, - județul Vâlcea.

Pentru asigurarea unei reglementări fluente, clare și lipsite de echivoc se propune înlocuirea Anexei nr. 5 "Lista localităților atestate ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local" din Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu completările ulterioare cu o nouă anexă cuprinzând lista actualizată a localităților atestate ca stațiuni turistice de interes național sau local.

2.4 Alte informații *)

Nu au fost identificate.

Secțiunea a 3-a: Impactul socioeconomic

3.1 Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.2 Impactul social

Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.3 Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.4 Impactul macroeconomic

Pe termen mediu și lung, proiectul de act normativ va crea un impact pozitiv în sensul că

localitățile atestate vor putea fi promovate ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local, și vor avea șanse mai mari în atragerea de finanțări nerambursabile, în condițiile în care unele programe de finanțare impun existența atestării ca stațiune turistică. Având în vedere efectul multiplicator al turismului în sectoarele economice conexe, precum transporturile, construcțiile, agricultura, artizanatul și comerțul cu amănuntul, realizarea unor proiecte de dezvoltare a turismului în localitățile atestate ca stațiuni turistice vor genera un impact benefic pentru dezvoltarea economică și creșterea calității vieții pentru rezidenții acestor zone.

3.4.1 Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici
Indicatori statistici noi, care sunt utilizați în domeniul economic.

3.4.2 Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat
Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri
Impactul pozitiv este determinat de creșterea circulației turistice și totodată a cifrei de afaceri a investitorilor din turism. Investitorii din domeniul turismului pot accesa finanțări structurale europene. Prin realizarea acestor proiecte, localitățile se vor dezvolta din punct de vedere turistic, ceea ce va determina o creștere a numărului turiștilor de pe piața internă și externă.

3.6 Impactul asupra mediului înconjurător
Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.7 Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării
Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.8 Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile
Actul normativ nu se referă la acest subiect.

3.9 Alte informații
Nu au fost identificate.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri.

- în mii lei (RON) -

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
4.1 Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
i. impozit pe profit						
ii. impozit pe venit						
b) bugete locale						
i. impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						

i. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (se va menționa natura acestora)						
4.2 Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta: i. cheltuieli de personal bunuri și servicii						
b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (se va menționa natura acestora)						
4.3 Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat						
4.3 Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat						
b) bugete locale						
4.4 Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
4.5 Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
4.6 Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
4.7 Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: Actul normativ nu se referă la acest subiect.						
4.8 Alte informații Nu au fost identificate.						
Secțiunea a 5-a: Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
5.1 Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ Actul normativ nu se referă la acest subiect.						
5.2 Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice Actul normativ nu se referă la acest subiect.						
5.3 Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce						

transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE). Actul normativ nu se referă la acest subiect.
5.3.1 Măsurile normative necesare transpunerii directivelor UE Actul normativ nu se referă la acest subiect.
5.3.2 Măsurile normative necesare aplicării actelor legislative UE Actul normativ nu se referă la acest subiect.
5.4 Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene Actul normativ nu se referă la acest subiect.
5.5 Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate Actul normativ nu se referă la acest subiect.
5.6. Alte informații Nu au fost identificate.
Secțiunea a 6-a: Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ
6.1 Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative Actul normativ nu se referă la acest subiect.
6.2 Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate. Actul normativ nu se referă la acest subiect.
6.3 Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale Au fost consultate structurile asociative ale autorităților administrației publice locale conform Hotărârii Guvernului nr. 521/2005.
6.4 Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative Actul normativ nu se referă la acest subiect.
6.5 Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi Proiectul de act normativ necesită avizul Consiliului Legislativ
6.6 Alte informații Nu au fost identificate.
Secțiunea a 7-a: Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ
7.1 Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ La elaborarea proiectului de act normativ a fost îndeplinită procedura transparenței

decizionale conform prevederilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

Proiectul de act normativ a fost supus consultării publice, prin postarea pe site-ul Ministerului Antreprenoriatului și Turismului (www.turism.gov.ro).

7.2 Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice.
Actul normativ nu se referă la acest subiect.

7.2 Alte informații
Nu au fost identificate.

**Secțiunea a 8-a:
Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ**

8.1 Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ
Consiliile locale ale localităților Vișeu de Sus, Deta, Mălaia, Berzasca, Coronini, Pecica, Marghita, Săpânța, Vadu Crișului, Putna, Moldovița, Vama, Panaci, Saru Dornei, Zetea, Jimbolia, Mehadia, Conrud, vor respecta dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice.

8.2 Alte informații
Nu au fost identificate.

Pentru considerentele de mai sus, am elaborat prezentul proiect de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea atestării unor localități sau părți din localități ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local, și pentru modificarea anexei nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, pe care dacă sunteți de acord vă rugăm să-l aprobați.

Ministrul Antreprenoriatului și Turismului

Constantin - Daniel CADARIU

Avizăm favorabil:

Ministrul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

Attila-Zoltán CSEKE

Ministrul Justiției

Marian Cătălin PREDOIU